

La Tomba de Sennedjem a Deir-el-MedinaTT1

Autora: Marta Saura i Sanjaume

Director: Josep Padró Parcerisa

Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia
Universitat de Barcelona

Capítol 6 Els Textos de la Cambra Funerària

En aquest capítol fem un esquema explicatiu de la situació de tots els textos de la cambra, incloent la llinda i muntants de la porta d'entrada a la cambra. Aquest esquema anirà acompanyat per plànols i fotografies que situaran els textos a través de lletres i números, els quals ens remetran a les nostres explicacions.

El llistat de lletres que es fan servir és el següent:

D quan parlem de la llinda.

Me al parlar del muntant esquerre.

Md, el muntant dret.

P, la porta.

CW, la paret oest del corredor.

CE, la paret est del corredor.

Cs és el sostre del corredor.

W, la paret oest.

S, la paret sud.

V, banda vertical al centre de la volta

Vs, la part sud de la volta.

Vn, la part nord de la volta.

N, la paret nord.

E, la paret est.

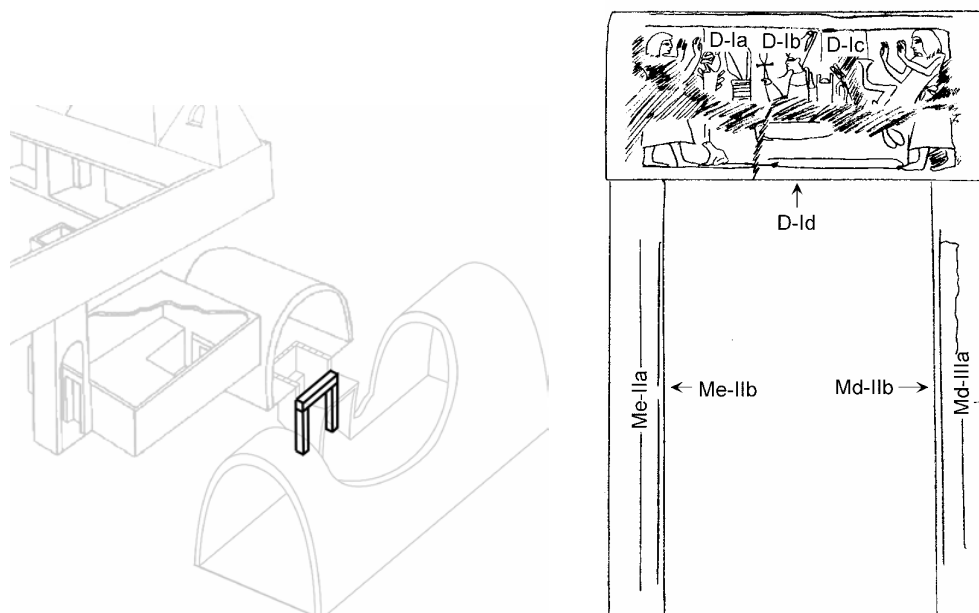
Hem organitzat l'estudi dels textos a cada part de la cambra funerària en tres parts. En primer lloc, localitzem els textos a dins de les seves escenes i a dins de la cambra. En segon lloc es presenta una còpia detallada dels textos per tal de poder apreciar millor les particularitats dels signes emprats i la seva organització dins de les escenes on es troben. En tercer lloc es realitza una interpretació actualitzada dels signes, una traducció dels textos i una anàlisi comparatiu amb altres fonts en el cas de textos del *Llibre dels Morts*. La part final del capítol conté un sumari de noms de déus i personatges que apareixen als textos de la tomba, amb les seves variants, així com un resum de signes tal i com es troben a la tomba i que no trobem al llistat del Gardiner i per tant, no ens es possible de mostrar-los informàticament.

6.1 Els textos de la part exterior de la cambra:

A la part exterior de la cambra (Figura 6.1) trobem inscripcions tant a la llinda com als muntants. Seguint l'estructura explicativa ja comentada, comencem per situar els textos en les escenes i aquestes a la tomba. Després reproduïm els signes tal i com apareixen a les inscripcions de la cambra, i finalment els escrivim amb signes normalitzats i els traduïm. Les inscripcions són fórmules d'ofrenes i d'adoració a déus.

6.1.1 Localització del textos de la part exterior de la cambra

Tant a la llinda com als muntants, ens trobem amb inscripcions a les seves cares frontals com a les laterals, al costat de la porta.

Figura 6.1

Posició del elements exteriors de la cambra amb textos (llinda i muntats) i distribució del textos en ells.

6.1.1.1 *Llinda:*

Cara exterior: Sennedjem davant d'Atum en la seva barca.

Text:

D-Ia: fórmula d'adoració a Re-Haractes. De dreta a esquerra.

D-Ib: nom d'Atum i epítet. D'esquerra a dreta.

D-Ic: fórmula d'adoració a Atum. D'esquerra a dreta.

Cara inferior:

Text:

D-Id: fórmula d'ofrenes. De dreta a esquerra.

6.1.1.2 *Muntant esquerre:*

Cara frontal:

Me-IIa: fórmula d'ofrenes. De dreta a esquerra

Lateral:

Me-IIb: fórmula d'ofrenes. De dreta a esquerra.

6.1.1.3 *Muntant dret:*

Cara frontal:

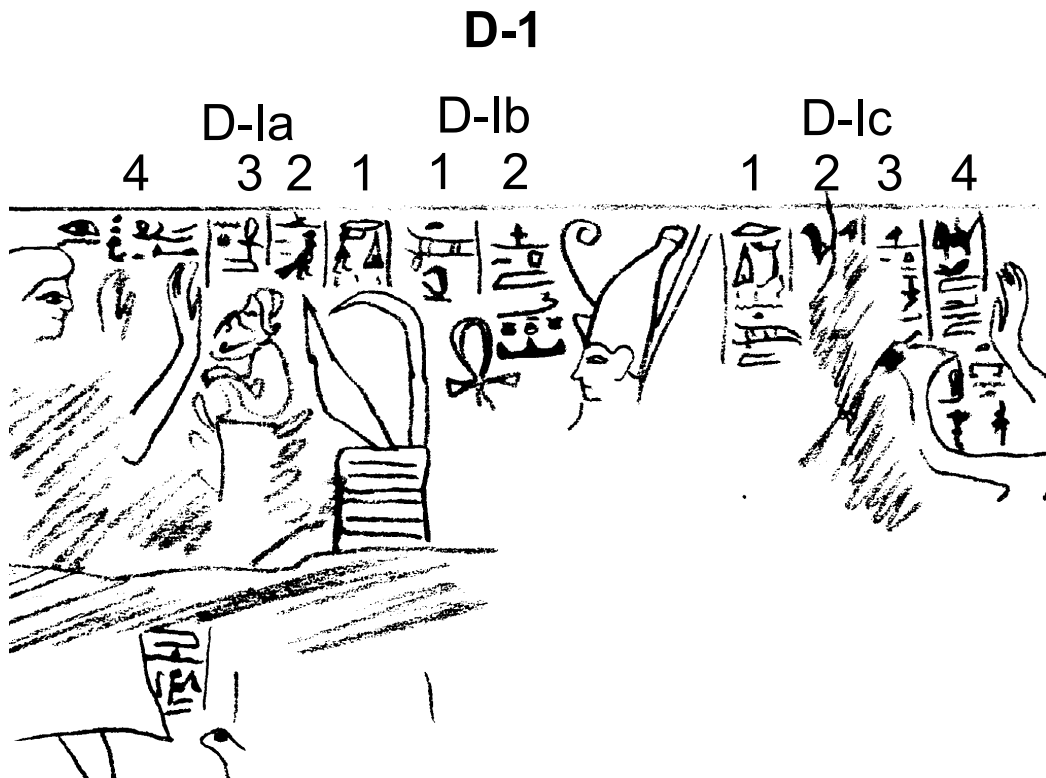
Md-IIIa: fórmula d'ofrenes. D'esquerra a dreta.

Lateral:

Md-IIIb: fórmula d'ofrenes. D'esquerra a dreta.

6.1.2 Còpia, interpretació i traducció dels textos de la part exterior de la cambra

6.1.2.1 Llinda:

D-Ia:

Interpretació dels signes:

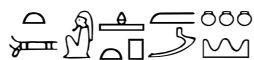

Traducció:

“Adoració a Haractes, visqui en ordre, que es faci {pel Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedje}m, justificat”

D-Ib:

Interpretació dels signes.

Traducció:

“Atum, que descansa a la Muntanya Occidental”

D-Ic:

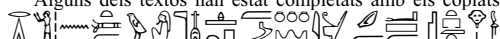
Interpretació dels signes:

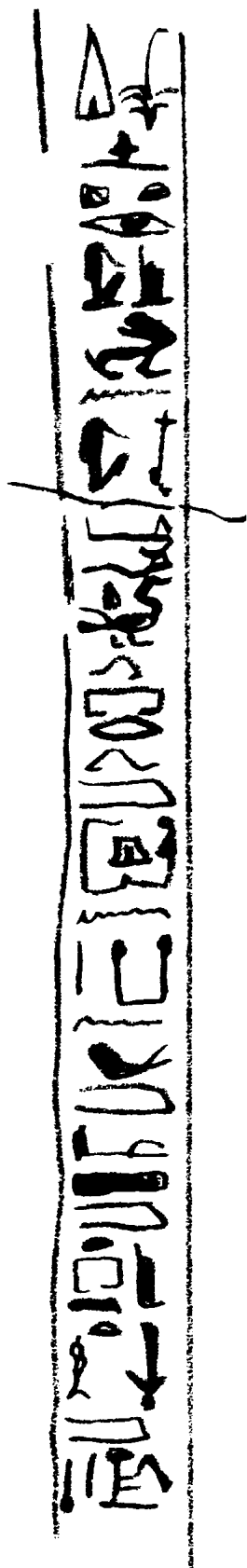

Traducció:

“Adoració a At{um, Déu bo, que descansa a la Muntanya Occidental}, així diu el Servidor en el Lloc de la Veritat a l'oest {de Tebes, Sennedjem, justificat}”²²⁹

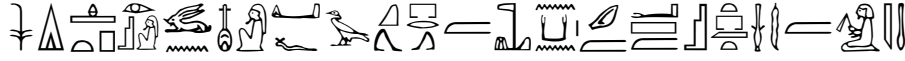
²²⁹ Alguns dels textos han estat completats amb els copiats per Toda a *Son Nótem en Tebas*, p.19. El text de Toda per D-Ic és . Recordem que la llinda i la porta es van trencar per tal de conservar la porta de fusta. A conseqüència d'aquest fet algunes parts dels textos van resultar malmeses. Malgrat això sabem que Toda va fer uns calcs per assegurar l'estudi complet d'aquests fragments arquitectònics, que s'haurien de conservar al Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú. A l'actualitat aquests calcs s'han perdut.

D-Id

D-Id:

Interpretació dels signes:

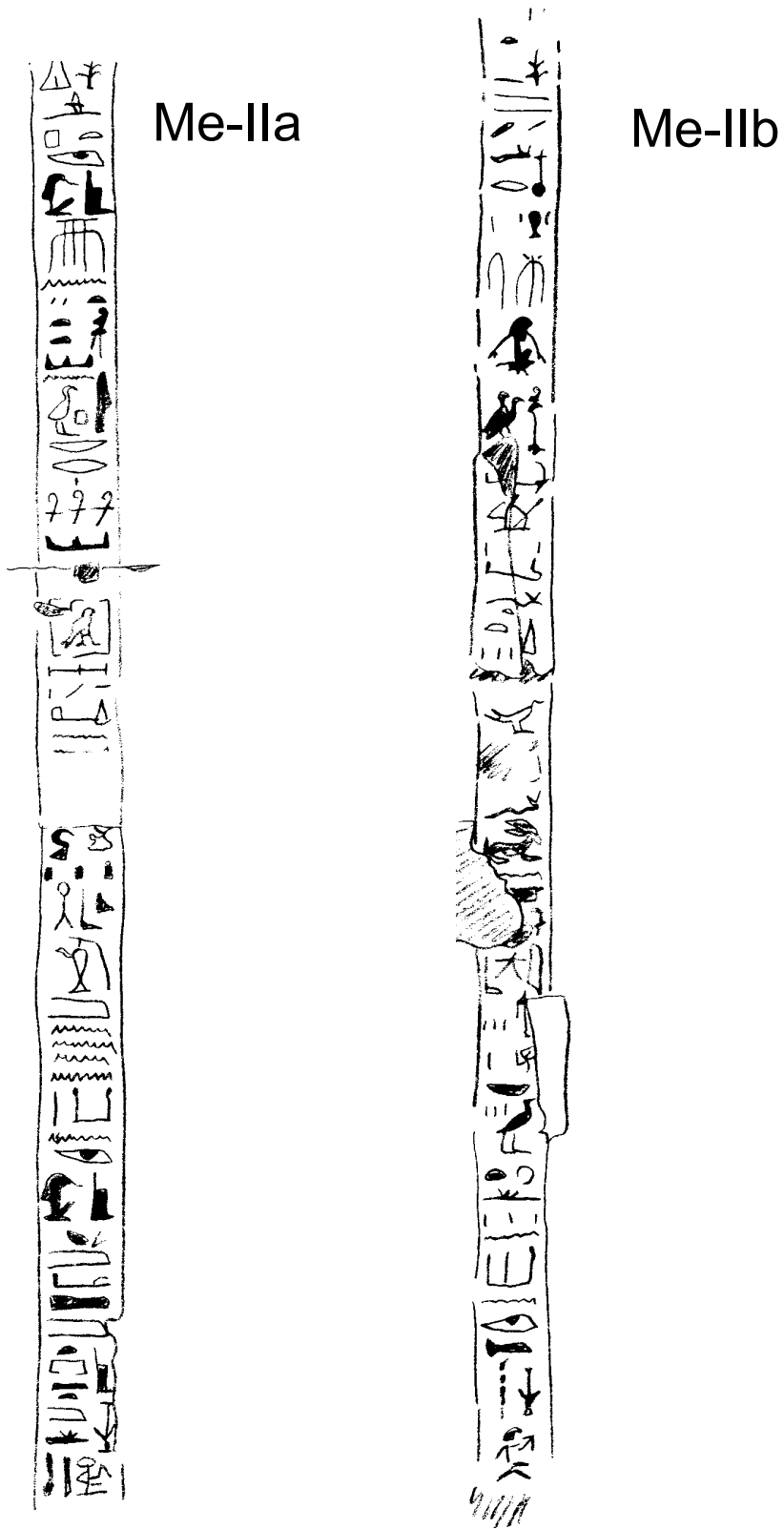

Traducció:

“Una ofrena que el rei dóna a Osiris-Onofre. Que ell pugui sortir i entrar a la necròpolis, pel ka del Servidor en el Lloc de la Veritat, Senmedjem, justificat”.

6.1.2.2 Muntant esquerre:

Me-IIa:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Una ofrena que el rei dóna a Osiris, que presideix Occident, Anubis, Senyor de Ro-setau, Hathor, (Senyora) de la necròpolis, que ells puguin fer {una ofrena consistent en pa, cervesa}, bous i aus, que puguin purificar amb aigua, pel ka de l’Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat”

Me-IIb:

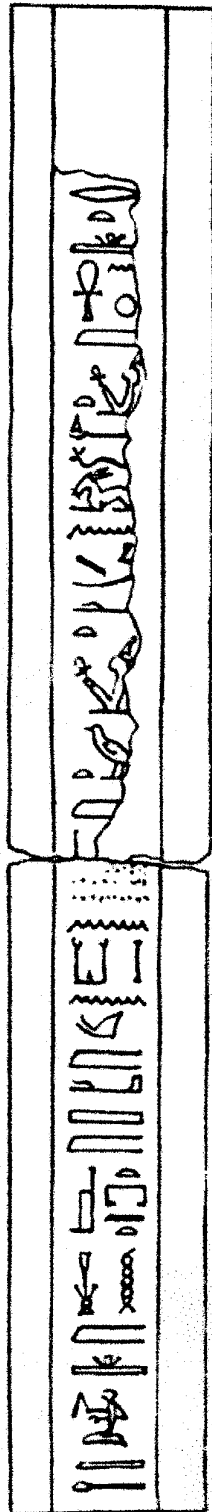
Interpretació dels signes:

Traducció:

“// el rei de les Dues Terres <...> Pugui obrir les {portes} de totes les coses, pel ka de l’Osiris, Sennedjem, {justificat}”

6.1.2.3 Muntant dret:

Md-IIIa

Md-IIIb

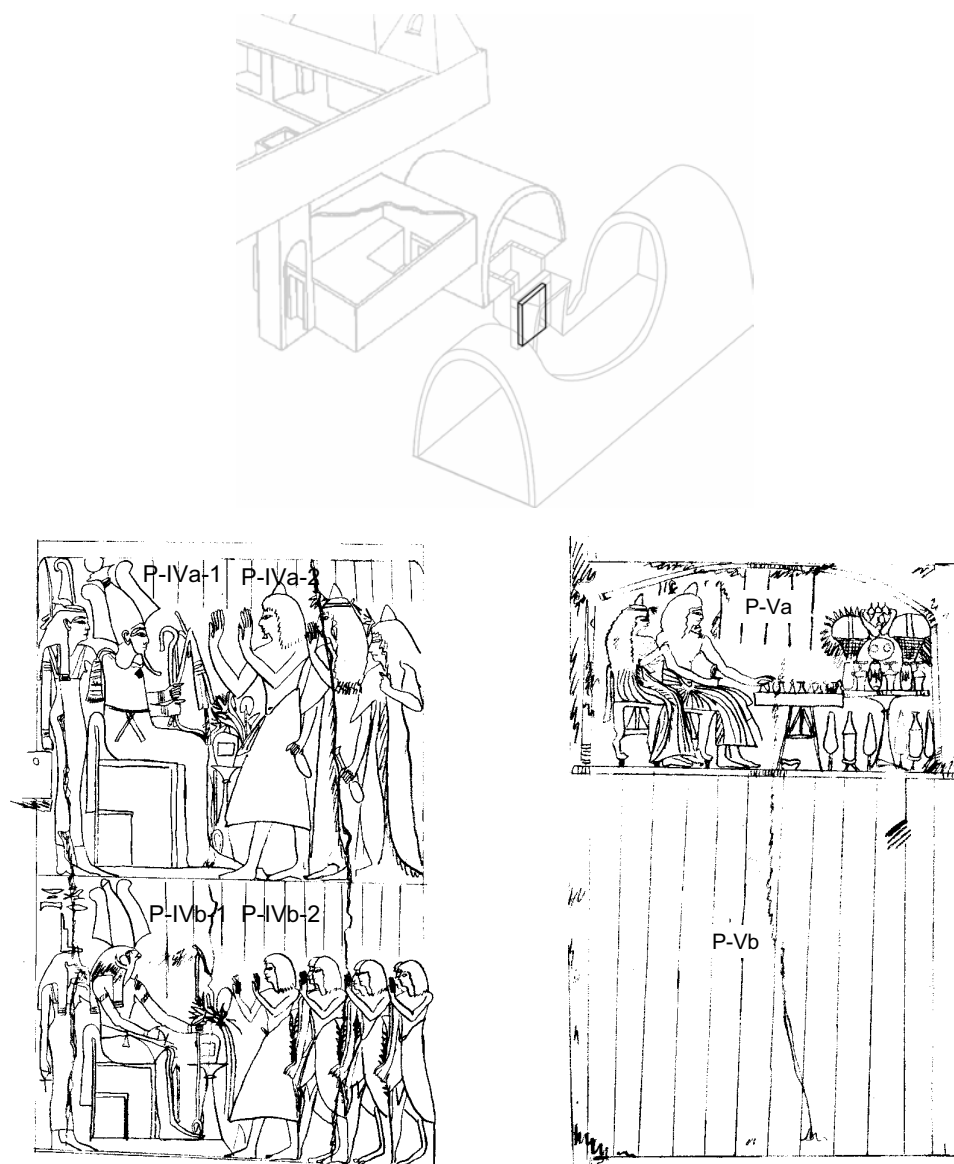

6.2 Els textos de la porta de la cambra

La porta d'entrada a la cambra té inscripcions a les dues cares, l'exterior i la interior. A la cara exterior trobem fórmules d'ofrenes i invocacions a déus. A la part interior es troba el capítol LXXII *del Llibre dels Morts* i un fragment del capítol XVII, que continua a les inscripcions del corredor d'accés i de les parets de la cambra. Al final d'aquest apartat en fem un comentari d'aquests textos.

6.2.1 Localització dels textos de la porta

Hem organitzat l'anàlisi dels textos en registres. Cadascuna de les dues cares (l'exterior i la interior) de la porta queden dividides en diferents registres, tal i com s'indica a la Figura 6.2.

Figura 6.2

Imatge superior: localització i textos de la porta de la cambra. Esquerra, part externa. Dreta, part interna

6.2.1.1 *Cara exterior de la porta*

- Registre superior: Sennedjem, Iineferti i Ir-nefer davant Osiris i Maat.

Text:

P-IVa-1: Nom d'Osiris i epítet. De dreta a esquerra, en dues columnes.

P-IVa-2: Fórmula d'adoració. D'esquerra a dreta en deu columnes.

- Registre inferior: Quatre fills de Sennedjem davant Ptah-Socaris i Isis.

P-IVb-1: Nom de Ptah-Socaris i epítets. Nom d'Isis i epítets. De dreta a esquerra en cinc columnes.

P-IVb-2: Fórmula d'adoració. D'esquerra a dreta, en deu columnes.

6.2.1.2 *Cara interior de la porta*

- Registre superior: Sennedjem i Iineferti jugant al senet.

Text:

P-Va: Paraules pronunciades per Sennedjem i Iineferti, en sis columnes.

- Registre inferior:

P-Vb: onze columnes escrites de dreta a esquerra:

Columnes 1-7: fragment del capítol LXXII del *Llibre dels Morts*.

Columnes 7-11: començament del capítol XVII del *Llibre dels Morts*.

6.2.2 Còpia, interpretació i traducció dels textos de la porta de la cambra

6.2.2.1 Cara exterior

P-IV

P-IVa-1

P-IVa-2

2 1 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

P-IVb-1

P-IVb-2

5 4 3 2 1 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

6.2.2.2 Cara interior de la porta

P-V

P-Va

6 5 4 3 2 1

P-Va:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Així diu l’Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat a l’Oest de Tebes, Sennedjem, justificat, i la seva germana, la Senyora de la Casa, Inefer{ti}, justificada”

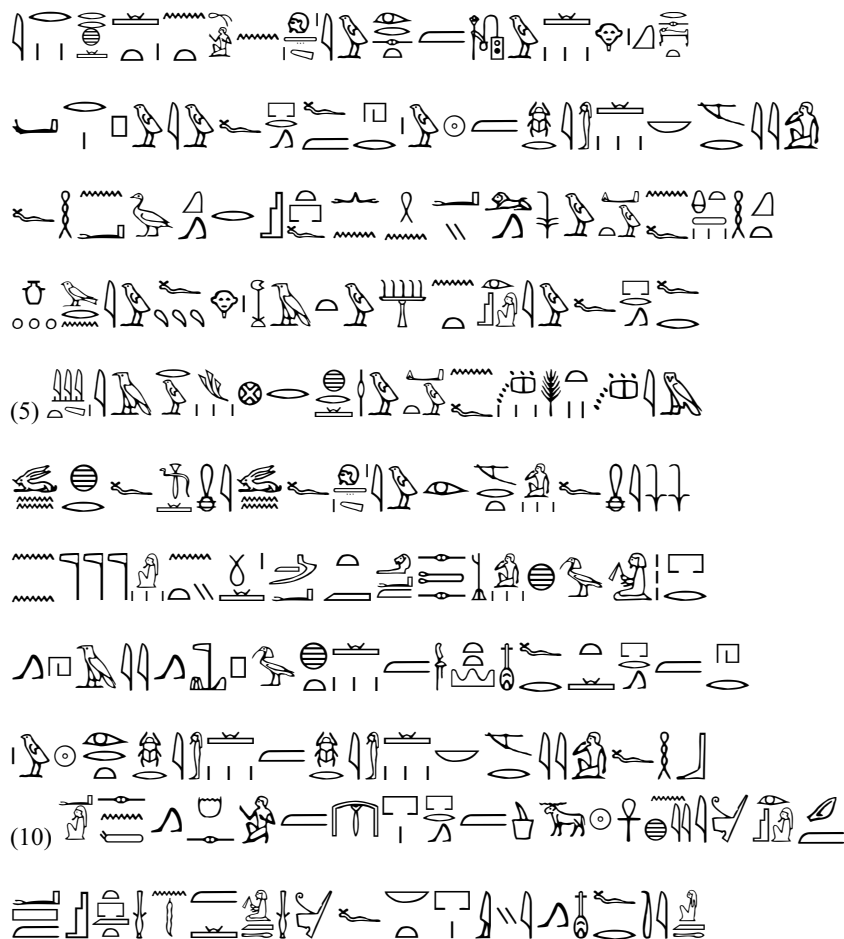
P-Vb

11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

The image shows eleven vertical columns of hieroglyphic text, numbered 1 to 11 from right to left. The text is a funerary inscription in Egyptian hieroglyphs. The columns contain various symbols, including birds, snakes, and geometric shapes, arranged in a structured manner. The text is oriented vertically on the page.

P-Vb:

Interpretació dels signes:

Traducció :

“[CAP. LXXII] Si **(a)** és conegut **(b)** aquest llibre **(c)** sobre la terra, o si això²³⁰ **(d)** és transcrit **(e)** sobre el sarcòfag. Aquest **(f)** és el capítol (perquè) ell pugui sortir al dia en tots els aspectes **(g)** que ell desitgi **(h)** i sortir cap el seu lloc sense que li sigui trobada oposició **(i)**. Li és donat pa i cervesa quantitat de carn provinent de l’altar d’Osiris **(j)**. (Perquè) ell pugui sortir cap els Camps de Iaru **(k)** per conèixer el decret (...) Li és donat ordi i espelta **(l)** allí. Ell serà pròsper com ell ho era sobre la terra **(m)**, fent allò que ell desitja **(n)** com aquests déus **(o)** que estan al (Més Enllà). Aquest és un mètode exitós **(p)**.

[CAP. XVII] Començament de les pregàries i recitacions **(a)** (per) ascendir **(b)** i descendir **(c)** (de) la necròpolis (per) ser un benaventurat **(d)** al bell Occident. Per sortir al dia. Per fer totes les transformacions que ell desitgi **(e)**, jugar al senet **(f)** i seure a la sala. Per sortir com un ba **(g)** viu. Així diu l’Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat, i la seva germana, la Senyora de la Casa, Iineferti, justificada.”

²³⁰ Es refereix al llibre

6.2.3 Comentari dels textos del Llibre dels Morts de la part interior de la porta de la cambra.

La porta d'entrada a la cambra sepulcral està decorada en la seva part interior, és a dir, la part que, una vegada tancada la porta, queda dins la cambra, per una escena on es veu a Sennedjem i Ineferti jugant al joc del *senet* i onze columnes de textos jeroglífics. Aquestes columnes les podem dividir en dues parts: de la 1 a la 7 i de la 7 a l'11. A la primera divisió de columnes trobem el capítol **LXXII** del *Llibre dels Morts*. Des de la meitat de la columna 7 fins al final, trobem el començament del capítol **XVII**. Aquest últim continuarà a la paret oest i est del corredor de la cambra.

6.2.3.1 Capítol LXXII

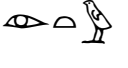

Aquest és la "fórmula per a sortir al dia i obrir la porta de la gruta (o tomba) per N."²³¹. El fragment que trobem a la tomba de Sennedjem és el final del capítol i es tracta d'una rúbrica²³².

P-Vb (1-a): es tracta d'un error. Hauria de ser la preposició , com apareix a totes les versions d'aquest capítol: Ca, Pc, An, Aa, Pe, Pb, Pa, La²³³ i Ani. Tal com apareix a Sennedjem és un nisbe. Aquest error el trobarem més endavant: **CE 2** (capítol XVII del *Llibre dels Morts*). També es repeteix a Nefertari I-B31 i Ap en el mateix fragment del capítol XVII.

P-Vb (1-b): error en la repetició de . Aquest error no es repeteix a cap versió, de manera que podem suposar que es tracta d'un error de còpia de l'escriba.

P-Vb (1-c): Error en l'ordre de posició dels diferents elements a . Hauria de ser: ²³⁴ seguit del demostratiu . Així apareix a totes les versions²³⁵.

P-Vb (1-d): apareix a An i La; a Pe, Pb i Pa; en canvi no tenen res Ca, Pc, Aa i Ani.

P-Vb (1-e): només apareix a An. El pronom femení dependent (es refereix al llibre *-mdjt*) no té sentit perquè davant està el verb, de manera que el pronom hauria de ser el sufix. Si ens fixem a altres versions veiem que no hi ha gaire unanimitat: Pa ; Pb ; Pe ; Aa i Ca, Pc i Ani . Pel sentit de l'oració creiem que aquesta última seria la forma verbal més correcta.

P-Vb (2-f): Existeix una versió més llarga d'aquest fragment a Pa:

²³¹ Barguet, *Le Livre*, p. 111.

²³² Budge, *The Egyptian book*, p. 56.

²³³ Naville, *Das ägyptische*, II, p.156.

²³⁴ *WB*, II, 187.

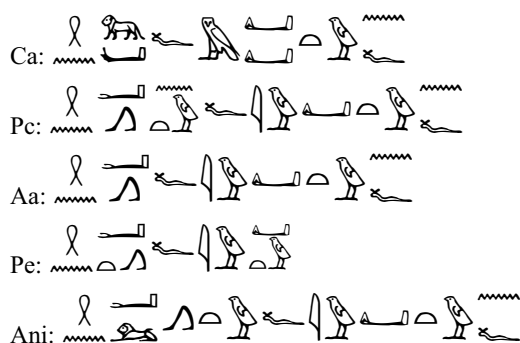
²³⁵ Ca, Pc, An, Aa, Pe, Pb, Pa, La i Ani.

P-Vb (2-g): La paraula *hprw* () és una variant de , *WB*, III, 266, B-C. Aquesta variant es repeteix dues vegades més a **P-Vb 9** en aquesta mateixa columna.

P-Vb (2-h): a Ca, Pc, An, Aa. A Ani la forma canvia: . Aquesta última forma també la trobem en participis a la cambra de Sennedjem: a P-IVa-2(9); W-IXa(5); S-Xb-6(3-4); S-Xf(5); S-Xf(14); E-XIVc(1) i E-XIVd-1(1).

P-Vb (3-i): ²³⁶, igual a La. A An també trobem el pronom dependent encara que el text precedent presenta llacuna. En canvi les altres versions són molt diferenciades:

El problema de la versió de Sennedjem és que no hi ha subjecte, de manera que l'oració no queda clara. Hi ha dues opcions. La primera seria una forma impersonal (*šn^c.w sw* "se'l refusi") amb el pronom dependent com objecte directe. Una altra opció, que és l'oferida per la majoria de versions és la forma passiva amb el pronom sufix (*šn^c.tw.f* "sigui refusat"). Ja que la primera opció no és única (també a La i An) traduirem tal com ens sembla indicar el text de Sennedjem.

P-Vb (4-j): presenta una variant a Pb i, molt similar a Pa: *m hwt-ntr* "en el temple".

P-Vb (5-k): : en les diferents versions els "Camps de Iaru"²³⁷ tenen diferents escriptures. La més comuna és , a Ca, Pc, An, Aa, Pe, Pa i La.

Per una altra banda veiem que el text continua en algunes versions de manera molt diferent²³⁸:

²³⁶ a *WB*, IV, 504
²³⁷ *WB*, I, 32.

Pb:

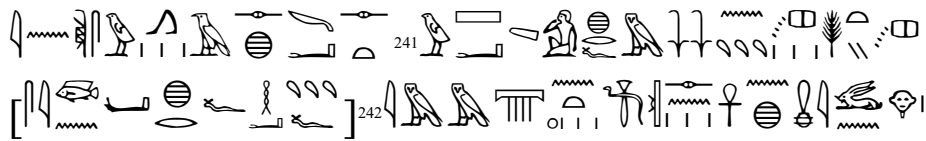
Pa:

P-Vb (5-l): *it*²³⁹ és ordi i *bd*²⁴⁰ espelta.

P-Vb (6-m): Altres versions:

Ca i Pa: ; An: .

A més, Pa continua amb una versió més llarga:

P-Vb (6-n): només a Pc, An i Pa apareix l'ideograma del plural.

P-Vb (6-7-o): Aquest demostratiu precedit de només el trobem a Aa, La i Ani. A Ca, Pc, Pb i Pa el demostratiu és .

P-Vb (7-p): la versió més completa del final del capítol ens l'ofereix Ani: N. "...*ntrw nty m dwꜣt m šꜣ mꜣꜥ ḥḥ n sp iw wsir N.*", "(com aquests) déus que estan a la Duat. És un mètode exitós²⁴³ de milions de vegades".

6.2.3.2 Capítol XVII

El capítol XVII: és el corresponent al capítol 335 dels Textos dels Sarcòfags²⁴⁴. És un tractat teològic format per enunciats i gloses que els sacerdots han anat afegint per explicar les creences heliopolitanes, tan complicades durant l'Imperi Nou.

P-Vb (7-a): Hi ha tres possibles començaments per aquest capítol²⁴⁵:

²³⁸ Barguet, *Le Livre*, p. 111 tradueix "d'aquell que està a Busiris".

²³⁹ *WB*, I, 142.

²⁴⁰ *WB*, I, 486: .

²⁴¹ Fins aquí també a Pb.

²⁴² Pb presenta una variant en aquest fragment .

²⁴³ *WB*, IV, 542.

²⁴⁴ Veure nota 1 a Barguet, *Le Livre*, p. 111

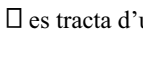
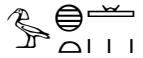
²⁴⁵ Puvill, *Textos de la tumba*, p. 103

- *ḥst-ꜥ m stsw šḥw*: “començament de les alabances i commemoracions”, freqüent en les versions més antigues de la dinastia XVIII. El trobem per exemple a Aa, Cc, Ta, Pd, Pe, Cb, Yuya.
- *ḥst-ꜥ m stsw šḥw*: “començament de les alabances i invocacions”, de finals de la dinastia XVIII, com per exemple trobem a Ani, Torí, Ia, Ag, La.
- *ḥst-ꜥ m stsw šḥw*: “començament de les alabances i fórmules màgiques”. Per exemple a Ba, Pc, Ap i Le. Es tractaria d’una versió de dinasties més tardanes (XIX i XX). Aquesta és de fet la versió que trobem a la tomba de Sennedjem. Si ens fixem ²⁴⁶ ha perdut la *s* que té la segona versió.

P-Vb (7-b): L’infinitiu *prt* ha perdut la *t*. Segons Puvill²⁴⁷ això passa en neogipci amb els verbs de *tertia infirmae*. Aquest fenomen es repetirà en tot el text. Si comparem amb altres textos veiem que no passa a Aa, Cc, Ta, Da, Pd, Ia, Ag, Ba, Pc, La, Cb, Ani, que conserven la *t*. Als textos de Nefertari (I-B2) s’escriu com a Sennedjem.

P-Vb (8-c): . Trobem la mateixa escriptura a Nefertari²⁴⁸. Es tracta d’un infinitiu poc habitual en egipci clàssic però molt corrent en neogipci, on es duplica la tercera radical en verbs de *tertia infirmae*. En la resta de textos podem trobar: *ḥst* (infinitiu clàssic) a Aa, Cc, Ta, Pd, Ia, Ba, Pc, Cb; *ḥstyt* () a Ani, La i An. A Ag .

P-Vb (8-d): Del grup hem de comentar dues coses:

- es tracta d’un error. No apareix en cap versió i manca completament de sentit
- pot ser un error ortogràfic ja que el substantiu precedent amb qui ha de concordar, *ntr-ḥrt*, és femení singular. Per tant, el plural en aquest adjectiu no concorda. Però aquest mateix error el trobem en un altre cas: Nefertari (I-B2). A les altres versions trobem *šḥ* (Cc, Ta, Pd, Ba, Pc, La, Ap, Le i Cb. *šḥt* en Ani. Puvill²⁴⁹ suggereix que el neogipci adopta en ocasions la forma de plural pel femení singular²⁵⁰.

P-Vb (9-e): Com trobem a Aa, Ia, Ag, Bb i Pe, aquí veiem un joc de paraules amb repetició de *ḥprw*: *pr(t) m hrw irt ḥprw m ḥprw nb(w) mry.f*. Té com a objectiu accentuar el significat de la paraula. El joc de paraules i repeticions són molt comunes en època ramèssida²⁵¹.

²⁴⁶ En el text s’escriu , però la forma correcta seria tal com aquí apuntem (*WB*, I, 15)

²⁴⁷ Puvill, *Textos de la tumba*, p. 104.

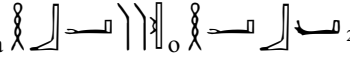
²⁴⁸ Nefertari I-B2: comentat a Puvill, *Textos de la tumba*, p.84, nota k.

²⁴⁹ Puvill, *Textos de la tumba*, p. 105.

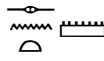
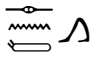
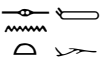

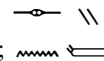
²⁵⁰ Mirar Korostovtsev, *Grammaire*, § 40

²⁵¹ Puvill, *Textos de la tumba*, p. 106.

P-Vb (9-10-f): *hb^c snt*. “jugar al senet”. Trobem dos problemes. En primer lloc veiem que el verb “jugar” té un determinatiu, el de divinitat, que no sembla adequat per l’acció. Puvill²⁵² diu que és un error freqüent en neoegepcí i és que també el trobem a la tomba de Nefertari (I-B5). Així doncs, la

paraula correctament escrita seria ²⁵³.

Per una altra banda la paraula *senet* tampoc sembla correctament escrita. La veritat és que els altres

manuscrits tenen diferents versions: a Aa, Bb²⁵⁴; a Ba i Ani (versió de Sennedjem)²⁵⁵; a Cc, Ta i Pe; a Pd i Ia; a Da, Ag, La, Ap i An. Per la qual cosa veiem que no hi ha gaire consens.

P-Vb (10-g): apareix a Da, Ap, Le. a Pd i a Aa, Ag, Pc, An, Cc, Ta, Ia, Ba, Bb i Cb.

El determinatiu no apareix a cap més versió i podria ser un error. Més endavant (CE-VIIa 8) apareix amb el signe l.

²⁵² Puvill, *Textos de la tumba*, p. 106.

²⁵³ Faulkner, *A concise*, p. 167, l. 15

²⁵⁴ *WB*, III, 453

²⁵⁵ Aquesta versió apareix a *WB*, III, 456 amb el significat d’«apropar-se», com ens pot indicar el determinatiu de moviment que apareix.

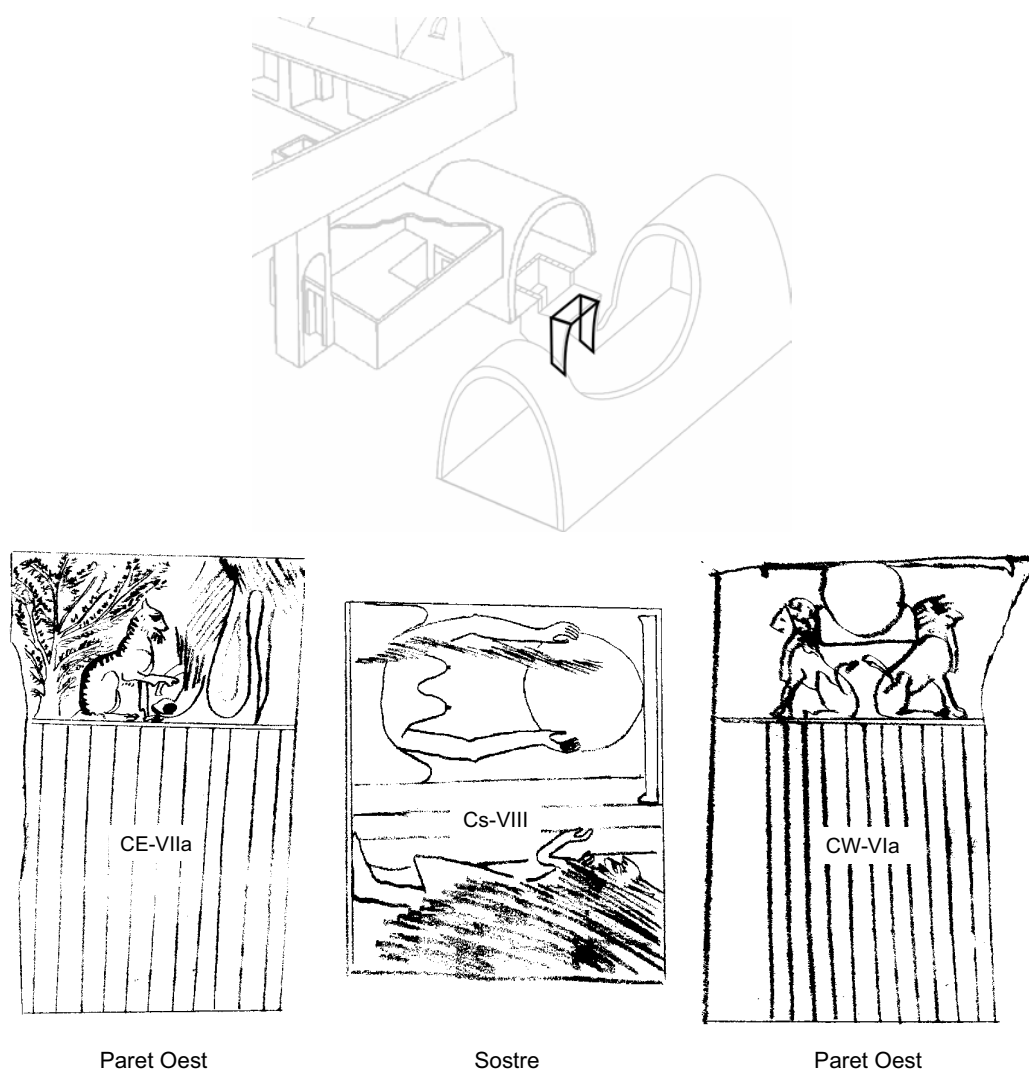

6.3 Textos del corredor d'accés a la cambra

Els textos, que es troben a les parets i el sostre del corredor, són la continuació del capítol XVII del *Llibre dels Morts* que també trobem a la cara interior de la porta.

6.3.1 Localització dels textos del corredor d'accés

Com ja ham comentat al capítol anterior, a la paret Oest del corredor (veure Figura 6.3) ens trobem amb una imatge de dos lleons molt semblant estilísticament a una altra que es troba a la tomba de Nefertari. Aquestes similituds també les trobem en la forma d'escriure el capítol XVII de *Llibre dels Morts* en ambdues tombes, fins i tot repetint els errors o alguns símbols molt particulars. A l'apartat de comentari de textos d'aquesta part de la tomba en fem un anàlisi més detallat d'aquestes semblances.

Figura 6.3

Imatge superior: localització del corredor a la tomba. Imatges inferiors: localització dels textos del corredor d'accés a la cambra.

6.3.1.1 *Paret Oest del corredor:*

Registre superior:

Dos lleons sostenint l'horitzó. Escena del capítol XVII del *Llibre dels Morts*. Anepígraf.

Registre inferior:

CW-VIa: continuació del capítol XVII del *Llibre dels Morts*. Deu columnes de dreta a esquerra.

6.3.1.2 *Paret Est del corredor.*

Registre superior:

Vinyeta del capítol XVII del *Llibre dels Morts*: el gat lluita contra Apofis. Anepígraf.

Registre inferior:

CE-VIIa: continuació del capítol XVII del *Llibre dels Morts*. Nou columnes escrites de dreta a esquerra.

6.3.1.3 *Sostre del corredor.*

Pits i braços d'una dona sostenint el disc solar sortint de l'horitzó. Sennedjem al costat.

Cs-VIIIa: Fórmula d'adoració. Tres columnes escrites d'esquerra a dreta.

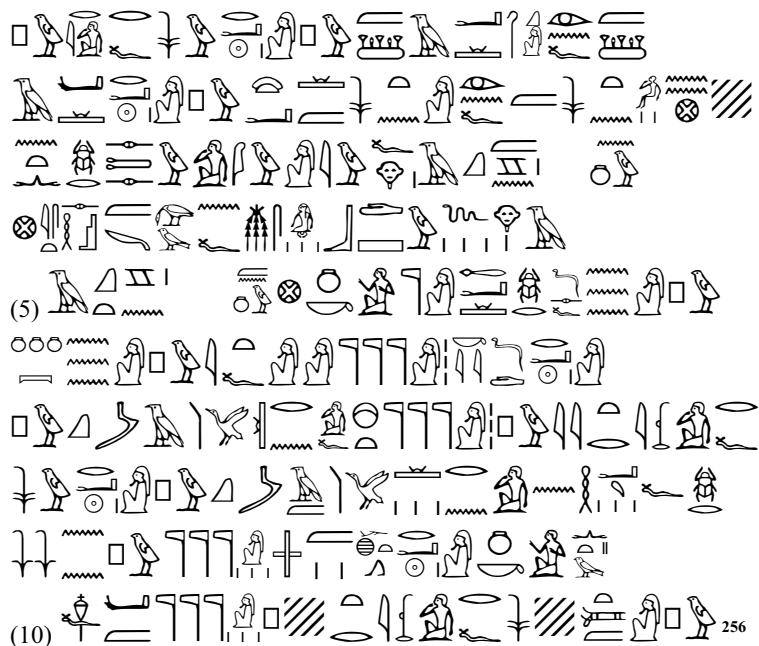
6.3.2 Còpia, interpretació i traducció dels textos de la paret Oest del corredor

CW-VIa

CW-VIa:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“«Comencen les paraules del Senyor de l’Univers Atum: Jo era Atum, quan estava sol en el Nu. Jo sóc Re en la seva gloriosa aparició, quan ell comença a governar allò que ha creat»²⁵⁷

Qui és aquest? **(a)**

És Re en la seva primera aparició **(b)**, governant allò que ha fet. És la primera aparició de Re quan apareix amb glòria com a rei a Het-nen-nesu **(c)** {com a Ser} **(d)** quan encara no existien els pilars de Xu **(e)**. Ell està al **(f)** montícul **(g)** de qui està a Hermòpolis **(h)**. Ell va destruir els Fills de la Inèrcia (lit. els nascuts dèbils) **(j)** sobre el montícul de qui està a Hermòpolis.

Jo sóc el gran déu que s’ha creat ell mateix i a l’aigua **(k)**. És Nu, és el pare **(l)** dels déus.²⁵⁸

D’altra manera dit: és Re

El creador **(m)** del seu nom, Ennèada **(n)**.

Qui és aquest? **(o)**

És Re, el creador del nom dels seus membres, creador d’aquests seguidors de Re.

Jo sóc qui no és refusat **(p)** entre els déus **(q)**.

Qui és aquest? **(r)**

És Atum **(s)** **(t)** «qui està en el seu disc»”

²⁵⁶ Hi ha fragments de la paret que no es poden llegir amb facilitat i ens hem remès als signes que trobem a Bruyère, *La tombe*, p.55.

²⁵⁷ Barguet, *Le Livre*, p. 57.

²⁵⁸ Fins aquí arriba el relat de la Creació.

6.3.3 Comentari dels textos de la paret Oest del corredor

Continua el capítol XVII del *Llibre dels Morts* que tenia el començament a la part interior de la porta d'entrada a la cambra. Només, per tal de connectar ambdós textos faltaria el següent fragment²⁵⁹:

"(...) després de la seva mort. Això és profitós per qui ho fa sobre la terra.

Comencen les paraules del senyor de l'Univers Atum: Jo era Atum, quan estava sol en el Nu. Jo sóc Re en la seva gloriosa aparició, quan ell comença a governar allò que ha creat"

Comentaris:

CW-VIa (1-a): Error. Faltaria el signe . No torna a repetir-se.

CW-VIa (1-b): *m šꜣꜥ*. Existeix una variant: a Cc i Pc o   a Ani: "la seva aparició" que trobem més endavant en el nostre text.

CW-VIa (2-c): Apareix en el text de Sennedjem el nom de la ciutat d'Heracleòpolis. També apareix a Pd, La, Ap, An i Ani. No és així a Aa, Cc, Ta, Pd, Ia, Ag, Ba, Pc, Bb, Am, Le. La seva transliteració segons el WB seria *nm-nswt*²⁶⁰.

CW-VIa (2-d): El final d'aquesta columna és poc clar. Comparant amb altres versions: *m wn n hpr.t*, els signes que poden faltar són . De manera que la frase quedaria: *m wnt n hpr.(t) stsw šw* (com a Ani i La), "*Quan encara no existien els Pilars de Xu*". Altres solucions són   (Cc),   (Ia). Però com els últims signes de la paraula apareixen clarament al començament de la següent columna, sembla clara la nostra proposta.

CW-VIa (3-e): El determinatiu de la paraula   no sembla correcte per a la paraula "pilars", a més que també faltarien els signes que ens indiquen plural. Si bé un error similar el trobem a Nefertari (I-B16)²⁶¹: . El determinatiu de divinitat en aquest cas no ens sorprèn excessivament, malgrat sigui un clar error. I és que la paraula que segueix és el nom de Xu, un déu, i, com veurem en altres casos que passa tant a Sennedjem com a Nefertari, aquest determinatiu apareix en les paraules anteriors al nom d'un déu malgrat no sigui correcte en la paraula on s'integra. Igualment en el text de Nefertari falta el

²⁵⁹ Bargout, *Le livre*, p.57.

²⁶⁰ WB, II, 272:

²⁶¹ Puvill, *Textos de la tumba*, p. 112.

determinatiu de plural. A les altres versions podem veure que a La i An hi ha el determinatiu . La paraula correcta hauria de portar el determinatiu ²⁶².

CW-VIa (3-f): Hi ha una altra versió que es repeteix a Aa, Pd, Pc i Am: .

CW-VIa (3-g): La paraula   presenta un altre error ortogràfic ja que la *m* és incorrecte. Aquest error no persisteix a la columna 4-5 on es repeteix la paraula, on aleshores s'escriu   , igualment incorrecte. Les diferents versions ens ofereixen diverses possibilitats: a Da i Bb;   a Ba; molt similar a aquesta última tenim   a Ag;   a La i Ani i, finalment   a Am.

CW-VIa (3-4-h):   és la contracció de *imy hmnw* (així apareix a Ani, Le, Ta, Da, Pd, Ia i Ba). Aquesta expressió la podem trobar en plural en altres versions: *imyw hmnw*, a Cc i Am. La forma correcta o, més adequada, seria el singular, ja que es pot està referint “a qui està a Hermòpolis”, és a dir, Tot a qui els sacerdots van posar al capdavant dels déus primordials, i no “als qui estan a Hermòpolis”, la Ogdóada. Aquesta contracció de *imy hmnw* també apareix a Nefertari (I-B17).

CW-VIa (4-i): *sh̄tm.n.f* no apareix en totes les versions. Sí apareix a La, An i Nefertari (I-B18). A Tori apareix *h̄tm*, enlloc del causatiu.

CW-VIa (4-j): Tenim aquí una expressió de difícil traducció. Els estudiosos tampoc s’han posat d’acord: Allen tradueix “children of the Feeble One”; Barguet, “les enfants de la déchéance”²⁶³; Faulkner “children of Impotence”²⁶⁴; Rachelwitz “Hijos de la Rebelión”²⁶⁵, el WB “kinder der *bdšt*”²⁶⁶; Puvill “Hijos de la Inercia”²⁶⁷.

CW-VIa (6-k):   presenta un determinatiu que no apareix a cap de les altres versions. Només el trobem a Nefertari (I-B20). Puvill²⁶⁸, qui estudià aquest cas a Nefertari, creu que l’escriba el va afegir perquè l’aigua primordial era un element diví que juntament amb el món inferior integrava el Caos.

CW-VIa (6-l): A   , *it ntrw*, títol freqüent de Nu, la paraula “pare” té dos determinatius. És un cas similar al que trobàvem a Nefertari (I-B16) on la paraula “pilars” tenia aquest

²⁶² WB, IV, 361:

²⁶³ Barguet, *Le livre*, p. 111

²⁶⁴ Faulkner, *The Ancient*, p. 44.

²⁶⁵ Rachelwitz, *El Libro*, p. 53.

²⁶⁶ WB, I, 488.

²⁶⁷ Puvill, *Textos de la tumba*, p. 114.

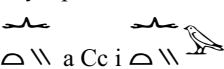

²⁶⁸ Puvill, *Textos de la tumba*, p. 115.

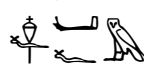
mateix determinatiu. En ambdós casos la paraula que les segueix té a veure amb “divinitat”, de manera que podria ser una assimilació dels determinatiu de la paraula següent.

CW-VIa (7-m): La paraula ²⁶⁹ *km3* apareix escrita diferent a la línia 8, . Aquesta última forma apareix a Aa, Cc, Ta, Da, Pd, Ba, Bb, La, Ap, An, Le i Ani. Puvill suggereix que es tracta d’una derivació de , molt corrent a la dinastia XVIII²⁷⁰.

CW-VIa (7-n): *rn.f psdt* només apareix així a Nefertari (I-B22) i La. A la resta apareix *rn.f nb psdt* o *rnw.f nbw psdt*. Aa, Cc, Da, Pd, Ba, Bb, Cb.

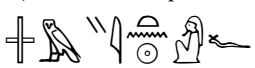
CW-VIa (7-o): apareix amb la doble canya només a Sennedjem, Ap i Le. Encara que aparegui en altres textos no es torna a repetir a la tomba de Sennedjem, de manera que podem pensar que l’escriba es va confondre.

CW-VIa (9-p): *ink iwty* apareix també a La, Ap, Da, Bb. Altres versions: a Aa, Ta, Pc; a Ag; a Cc i a Pd.

CW-VIa (10-q): (la mateixa ortografia a Ag) presenta les següents variants: a Aa, Cc, Ta, Da, Pd, Bb; a Ani.

CW-VIa (10-r): La primera llacuna es pot restablir amb el signe , formant part de *pw*.

CW-VIa (10-s): La segona llacuna també s’ompliria amb formant *sw*.

CW-VIa (10-t): El final d’aquesta oració falta a la paret oest per la manca d’espai. Coincidint amb totes les versions: *imy itn.f* “qui està al seu disc”.

²⁶⁹ Amb aquesta mateixa ortografia a *WB*, V, 36.

²⁷⁰ Puvill, *Textos de la tumba*, p. 116.

6.3.4 Còpia, interpretació i traducció dels textos de la paret Est del corredor

CE-VIIa

9 8 7 6 5 4 3 2 1

CE-VIIa:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“D’altra manera dit: (És Re) (a) quan ell surt per l’horitzó oriental del cel.

Jo sóc l’Ahir (b) i conec el Demà.

Qui és aquest?

L’Ahir és Osiris i el Demà és Re en aquest dia (c) en el qual destrueix (d) els enemics del Senyor de l’Univers que està en ell i és proclamat príncep el seu fill Horus. D’altra manera dit: en aquest dia en el qual nosaltres establim el festival en el qual va ser disposat (f) l’enterrament (g) pel (h) seu pare Re (i).

Va ser disposat un combat dels déus segons les seves ordres (k), d’Osiris, Senyor del desert Occidental (l).

Qui és aquest?

És l’Occident, creador (m) de (n) les ànimes dels déus segons les seves ordres, d’Osiris, Senyor del Desert Occidental. D’altra manera dit: és Occident (...).”

6.3.5 Comentari dels textos de la paret Est del corredor

El text oriental del corredor està dividit en 9 columnes amb un fragment del capítol XVII del *Llibre dels Morts* que havia començat a la part interior de la porta de la cambra i continuava a la paret Oest del corredor.

²⁷¹ Hi ha fragments de la paret que no es poden llegir amb facilitat i ens hem remès als signes que trobem a Bruyère, *La tombe*, p.54.

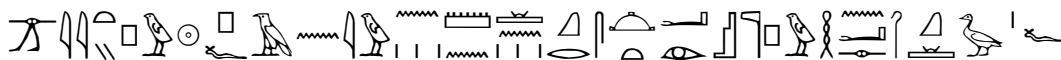
CE-VIIa (1-a): Darrera de faltaria el nom del déu seguit del pronom demostratiu: ²⁷². El text continua a Ag (com Sennedjem), a Ba i a Ap.

CE-VIIa (1-b): a Cc, Ta, Ia, Ag, Ba, Pc, Ap, Cb i Ani; a Aa, Da, Pd, Bb, La i Le, “em pertany l’Ahir”²⁷³.

CE-VIIa (3-c): El determinatiu només apareix a Da i La.

CE-VIIa (3-4-d): ²⁷⁴: La variant de verb no causatiu apareix a Aa, Cc, Ta, Ia, Ag, Bb, Pc, An, Cb. A més, Aa, Cc, Ta, Ia, Da, Ag i Bb afegeixen , però mancaria de sentit en la forma verbal. En el cas de traduir el verb causatiu (“fer destruir”) faltaria el subjecte però creiem que podria tractar-se d’una oració impersonal: “es fa destruir”. Si en canvi el verb no és causatiu (destruir) es tractaria d’una oració passiva on el subjecte és “els enemics” (els enemics han estat destruïts), per la qual cosa .*tw* s’hauria d’afegir en el cas que no aparegui.

CE-VIIa (5-e): Comença un fragment amb moltes variants i de difícil comprensió. Puvill es va trobar amb el mateix problema en els textos de la tomba de Nefertari²⁷⁵. Aquesta autora diu que el fragment procedeix del text del sarcòfag BH 1 Br:

La veritat és que trobem diferents variants en els textos en aquesta oració:

Aa, Ta, Da, Am:

Ani:

Sembla que el signe ens dona la pista de què es tractaria del nom d’un festival. Els diferents autors tradueixen: Barguet, “*C’est le jour de la fête «Nous demeurons», c’est quand la tombe d’Osiris fut aménagée par son père Re*”²⁷⁶; Faulkner, “*That is the day of the «we remain» festival, when the burial of Osiris was ordered by his father Re*”²⁷⁷; Puvill, “*este día del festival (llamado): Nosotros permanecemos*”²⁷⁸; Rachewiltz, “*el día en el que establecemos la protección del sarcòfago de Osiris*”²⁷⁹.

²⁷² A Aa, Cc, Ta, Da, Pd, Ia, Ag, Ba, Pc, Bb, La, Ap, An, Cb i Ani. No apareix a Le ni Nefertari I-B28.

²⁷³ Gardiner, *Grammar*, §114.3: apareix en certs textos religiosos de l’Imperi Mitjà.

²⁷⁴ *WB*, IV, 223:

²⁷⁵ Puvill, *Textos de la tumba*, p. 118.

²⁷⁶ Barguet, *Le livre*, p. 57.

²⁷⁷ Faulkner, *The Ancient*, p. 44.

²⁷⁸ Puvill, *Textos de la tumba*, p. 118

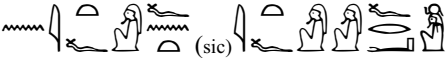

²⁷⁹ Rachewiltz, *El Libro*, p. 53.

Per una altra banda la paraula *dhn* apareix escrita: . Aquesta terminació no és correcta i únicament la tornem a trobar a Nefertari, I-B35. Comparant amb els altres textos arribem a la conclusió que la terminació seria la d'una oració passiva: .

CE-VIIa (6-f): A Aa, Cc, Ia, Ag, Pc, Bb, La, An, Cb i Ani afegeixen . Ni Nefertari ni Am el tenen.

CE-VIIa (6-g): . Error en la paraula, ja que perquè concordi amb la partícula de genitiu, femenina, no pot ser *qrs* sinó *qrst* i per tant, hem d'afegir el signe .

CE-VIIa (6-h): La preposició és la de complement agent *in*, per la qual cosa falta el signe . El mateix passa a Aa, Ani, Cc, Ta, Am i Cb.

CE-VIIa (6-i): | “pel pare del pare, Re”. Sembla un fragment molt confós de significat. Comparem amb altres textos: una versió molt similar trobem a Nefertari I-B36: (sic) “pel pare del meu pare, Re”. A La (*in*) *it.f it r^c*. Com hem vist a Nefertari, el determinatiu del segon “pare” es repeteix dues vegades. El mateix passa a La i An. Aquest error l’havíem trobat anteriorment a Sennedjem. I, com en aquella ocasió, la repetició del determinatiu precedeix el nom d’una divinitat. En realitat hem trobat dos efectes diferents en el determinatiu de divinitat. Per una banda l’exemple de CW 3-e i CW 6-k on s’afegeixen aquests determinatius en paraules amb les quals no corresponen (pilars i aigua, respectivament) i, com a CW 7-l i aquest mateix cas de CE 6-i, en què el determinatiu es dobla. En ambdós casos la paraula que segueix té a veure amb “déu”.

Respecte al fragment que aquí ens ocupa, veiem les versions més repetides:

A Cc, Ia, Ag, Pc i Cb: (*in*) *it r^c*; a Yuya, Ani i Tori *in it.f r^c*; i finalment a Bb i Am *in r^c*. Sense dubtes aquestes versions tenen més sentit: està parlant del seu pare i no del seu avi, establint una relació directa amb la divinitat

CE-VIIa (6-j): només es repeteix a La i An. A Ani, Aa, Cc, Ta, Da, Ia, Pc i Cb , “va ser disposat”.

CE-VIIa (7-k): Error a . La *t* no hauria d’aparèixer. No es repeteix aquest error a cap més versió. A CE-VIIa(9) torna a aparèixer aquesta paraula i l’error no persisteix.

Aquesta paraula, ordre o decret va seguida d’un pronom sufix de tercera persona singular que es refereix a Osiris, nom que apareix al darrera, de manera que sembla haver un ús incorrecte del sufix. Però aquest apareix també a La, An i Nefertari I-B 40. De manera que el nom d’Osiris podria ser una aposició.

Tornem a trobar aquest pronom a CE 9 en les mateixes circumstàncies. A Ani i Aa no apareix. A Da i Bb apareix .

CE-VIIa (7-l): Allí on trobem   s'hauria d'haver escrit . Podria tractar-se d'un error de Bruyère a l'hora d'interpretar els signes. Nosaltres no vam poder comprovar aquests signes del corredor per estar tapats per una reixa de protecció, de manera que ens tornem a remetre als signes copiats per Bruyère²⁸⁰. El fet és que la versió de Bruyère no es repeteix en cap text i no té cap sentit. En canvi, l'alternativa suggerida la trobem a Nefertari i tant a Sennedjem, Nefertari i An es repeteix a l'oració següent (línia CE-

VIIa(9) de Sennedjem: | *nb smt imntyw*.

Per una altra banda creiem que la forma correcta no és *smt imntyw* “desert dels occidentals”, sinó *smt imntt*, “desert occidental”, és a dir, la necròpolis. Aquest epítet per Osiris té una variant a Ag: *wsir nb r-stbw*.

CE-VIIa (8-m): La forma   només es repeteix a La i Nefertari. A les altres versions trobem   a Ag, Ap i Le;   a Aa, Ta i Ia. De manera que sembla que la utilització del pronom dependent és incorrecte.

CE-VIIa (8-n): La utilització de la preposició apareix a Ani, Nefertari, Aa, Pc, Bb, La, Ap, An, Am i Le. En canvi també trobem enlloc de *r* a Torí, Cc, Ta, Ia, Ag i Cb.

²⁸⁰ Bruyère, *La tombe*, p.54.

6.3.6 Còpia, interpretació i traducció dels textos del sostre del corredor

Cs-VIII

1 2 3

Cs-VIII:

Interpretació dels signes:

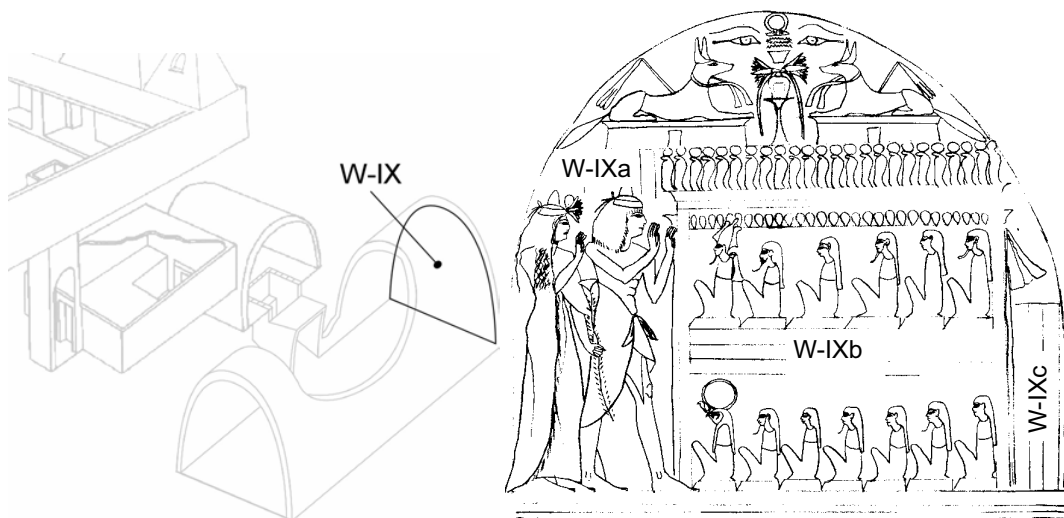

Traducció:

“Adoració a Re, mentre surt per l’horitzó oriental del cel. Així diu l’Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat. Ell ha de dir: salutació a tu, que il·lumines Manu, que fas brillar les Dues Terres, després que ell ha sortit donant gràcies a l’Ennèada (...)”

6.4 Els textos de la paret Oest:

Es poden dividir els textos d’aquesta part de la cambra en tres grups. El primer (W-IXa) correspon al text que acompanya als personatges difunts representats (Sennedjem i Iineferti), i fa referència als seus noms i títols. En parlarem de les diferents formes dels noms i els títols que apareixen aquí juntament amb les altres referències trobades a la resta de les inscripcions de la cambra en un apartat específic al final d’aquest capítol. El segon grup d’inscripcions (W-IXb) són tres línies pertanyents al capítol CXLVIII del *Llibre dels Morts*. El tercer grup (W-IXc) són les tres primeres línies del capítol I del *Llibre dels Morts*. La posició d’aquesta última inscripció, que continua en la paret Nord, just a la dreta (veure Figura 6.4) fa pensar que es va començar a escriure en aquesta paret el principi del capítol I preveient un problema d’espai a la paret Nord per encabir tot el capítol. També pot ser que, degut a la excepcional orientació d’aquesta cambra funerària, que com ja hem comentat, no és l’habitual, es va decidir començar aquest capítol en aquesta part de la cambra precisament per aquest motiu d’orientació.

Figura 6.4

Localització de la part Oest de la cambra (imatge esquerra) i els seus textos (imatge dreta).

6.4.1 Localització dels textos de la paret Oest

Registre superior (timpà):

Dos Anubis zoomorfs ajaguts sobre capelles.

Registre inferior:

Sennedjem i Ineferti davant la cort d'Osiris:

W-IXa: Fórmula d'adoració. De dreta a esquerra en set columnes.

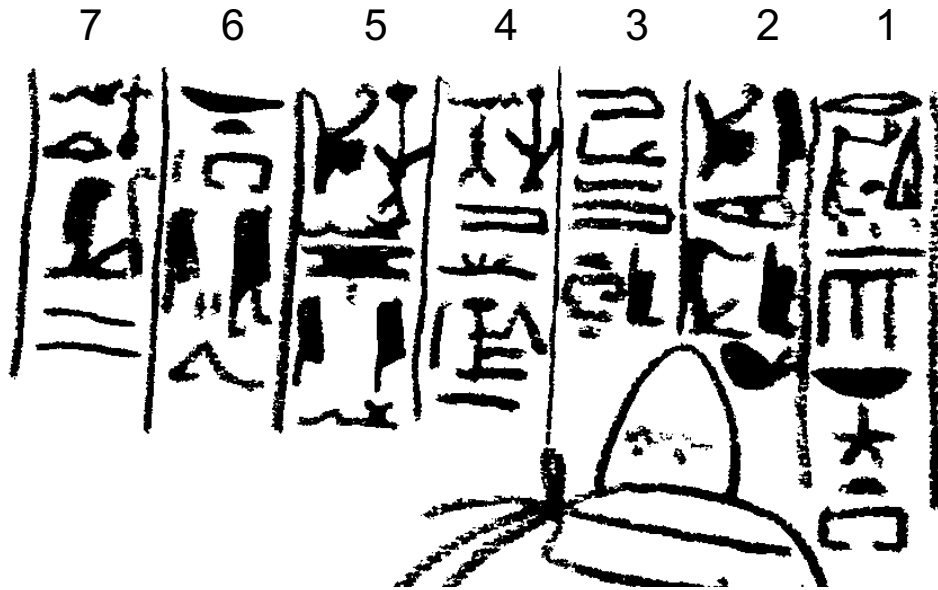
W-IXb: fragment del capítol CXLVIII del *Llibre dels Morts* segons el Papir de Yuya. Tres línies escrites d'esquerra a dreta.

W-IXc: començament del capítol I del *Llibre dels Morts*. Tres columnes escrites d'esquerra a dreta.

6.4.2 Còpia, interpretació i traducció dels textos de la paret Oest de la cambra

6.4.2.1 Textos W-IXa i W-IXb:

W-IXa

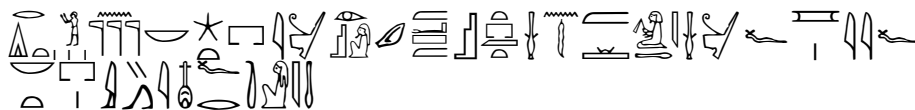
W-IXb

W-IXa:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Adoració als déus de la Duat. Així diu l’Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat Sennedjem, justificat. La seva germana, la seva estimada, la Senyora de la Casa, Ineferti, justificada.”

W-IXb

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Aquest és el llibre (a) (pel qual) el difunt es torna perfecte (b) dins el cor de Re (c) fent que ell tingui poder al costat d’Atum, i magnificat al costat d’Osiris, fent (d) que el seu poder (e) sigui posat al costat de qui presideix Occident (f), donant-li prestigi (g) al costat de l’Ennèada divina (h), <el reforç del cor del difunt fa més amples les seves passes> (i) (j). Ell va donar-li (k) el moviment, va treure <les benes del seu rostre>, va obrir la vista (l) «al mateix temps que el déu» (m)”

6.4.2.2 Comentari dels textos W-IXb de la paret Oest de la cambra

El text **W-IXb** és un fragment del capítol CXLVIII del *Llibre dels Morts*. Hem tingut certs problemes per identificar aquest fragment. I és que en autors com Budge o Faulkner el fragment no correspon al capítol enunciat. En canvi, Barguet²⁸¹ i Rachewiltz²⁸² ens diuen que autors com Budge l’han classificat com a capítol CXC.

De manera que a l’hora de comparar aquest petit fragment de tres línies horitzontals ens hem de fixar en el Papir de Torí, el papir de Nu²⁸³ i el papir de Yuya (segons traducció de Barguet).

²⁸¹ Barguet, *Le Livre*, p. 207, nota 1.

²⁸² Rachewiltz, *El Libro*, p. 162, nota 1 (p. 199).

²⁸³ British Museum 10477, de meitats de la dinastia XVIII. Budge, III, p. 112-113 (entre parèntesi indica que es tracta del capítol CXLVIII).

W-IXb (1-a): el començament del capítol és diferent en el papir de Torí i Sennedjem. Torí comença amb una oració sense verb, que enuncia el títol del capítol (*Llibre per a fer ...*). En canvi Sennedjem comença amb una oració de predicat substantival amb *pw*, on el subjecte és un pronom demostratiu, *tn* (*Aquest és el llibre...*). A Nu és igualment una oració de predicat substantival, sense *pw*:

W-IXb (1-b): la paraula *siḳr*²⁸⁴ presenta un error en l'ordre dels seus signes. hauria d'anar darrera de .

W-IXb (1-c): el determinatiu de divinitat difereix a Torí, i Nu, , del de Sennedjem, . Aquest últim es repeteix en tots els textos de Sennedjem i, com anteriorment hem comprovat, apareix doblement repetit o en paraules on no cal.

W-IXb (2-d): no apareix a Torí, segurament perquè queda entès, ja que encapçala l'oració anterior. A Nu sí apareix: , correctament escrit.

W-IXb (2-e): la paraula apareix com a verb causatiu a Torí: . D'aquesta manera potser es supleix la falta de . A Nu no és causatiu i, a diferència de Torí, sí apareix .

W-IXb (2-f): la paraula tal com apareix escrita a Sennedjem sembla un adjectiu substantivat (els occidentals), que no es correspon a l'epítet d'Osiris. Aquest error ja el trobàvem a **CE-VIIa (7-l)**. No és el cas de Torí, on apareix correctament escrit: ²⁸⁵. En ambdós casos ens fixem que apareix el determinatiu que no hauria d'aparèixer. Com es refereix o s'inclou en l'epítet d'un déu o d'un lloc sagrat, pensem que es tractaria d'un cas similar als que vèiem anteriorment a **CW-VIa (6-k)** de Sennedjem o a **I-B20** de Nefertari..

W-IXb (2-g): Variant a Torí: (WB, IV, 460), amb el mateix significat.

W-IXb (2-h): en aquest punt trobem un tall en el text. Rachewilt continua:

*“Hecho en el día jubilar de los Seis, en la Fiesta del XV día, en la Fiesta Uka, en la Fiesta de Tot, en la Fiesta natal de Osiris, en la Fiesta de Min, en la noche jubilar de Heker. Es el misterio de la Duat, la iniciación en los misterios de la necrópolis, la extirpación del mal, la entrada en el valle misterioso del que se ignora la entrada y el camino.”*²⁸⁶

²⁸⁴ WB, IV, 40.

²⁸⁵ A Nu apareix escrit: .

²⁸⁶ Rachewiltz, *El Libro*, p. 162.

Una altra versió ens la dóna Barguet²⁸⁷:

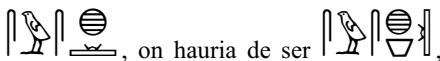
“A réciter le jour de la fête du mois, à la fête du sixième jour du mois, les jour de la fête-ouag, le jour de la fête de Thot, le jour de la naissance d’Osiris, le jour de la fête de Sokaris, la nuit de la fête-haker; (c’est) un secret de la Douat et un mystère religieux de l’empire des morts; (c’est) percer des montagnes et ouvrir des vallées; mystère, cela ne doit absolument pas être connu”

W-IXb (2-i): aquest fragment és força confós a Sennedjem. Si comparem els textos podem intentar solucionar el problema. I és que a Sennedjem la primera paraula que trobem no té cap sentit:

. En canvi, veiem que es tracta d’una confusió de l’escriba. El fragment en qüestió comença

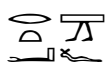
a Torí , *srd*²⁸⁸, per la qual cosa suposem que l’escriba de Sennedjem va confondre aquesta paraula, començant a escriure-la correctament, amb una que apareix poc després i que també està mal escrita:

, on hauria de ser , *wsf*²⁸⁹. Veiem que hi ha signes de la paraula correcta que apareixen a la primera paraula errònia. De manera que la traducció correcta seria “el reforç del cor del difunt fa més amples les seves passes”. Veiem igualment que a Nu les paraules s’escriuen

W-IXb (3-j): és un possible error. No podem comparar amb Torí perquè no apareix, però a Nu el signe és .

W-IXb (3-k): *rdit n.f šm nmtt*, presenta diferències a Torí: , però creiem que no té sentit, de manera que la forma correcta seria la de Sennedjem, que coincideix amb Nu.

W-IXb (3-l): el final del fragment presenta certa confusió. El papir de Torí és igualment confós:

. A Nu: . A Sennedjem la frase sembla presentar l’omissió

d’una o varies paraules: , *idn*, “treure” hauria d’anar seguida de l’objecte directe, “benes” i “del seu rostre”²⁹⁰. De fet sí que trobem el pronom sufix corresponent a aquest últim possessiu.

De fet les paraules “treure” i “benes” són molt similars en egipci: les podem trobar ambdues escrites de la següent manera:

*idn*²⁹¹

*idr*²⁹², per la qual cosa pot tractar-se d’una altra confusió de l’escriba.

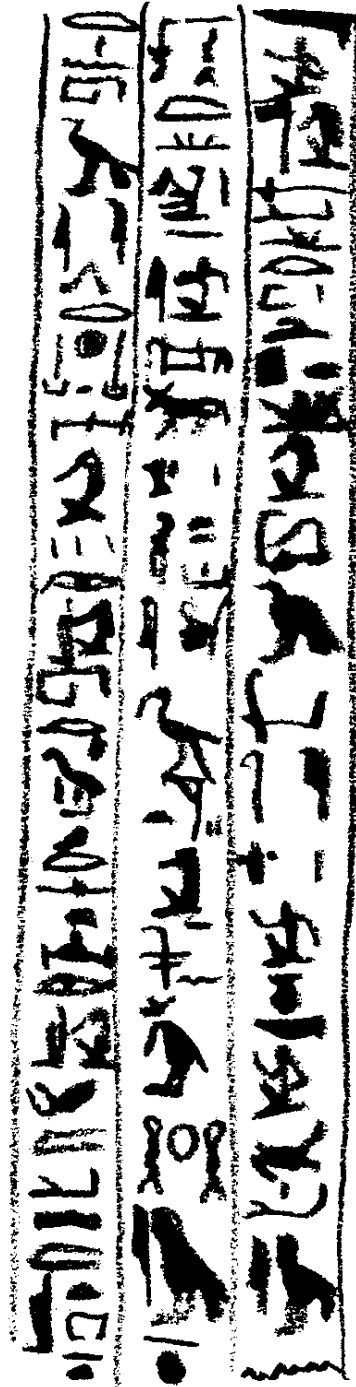
²⁸⁷ Barguet, *Le Livre*, p. 207.
²⁸⁸ *WB*, IV, 205.
²⁸⁹ *WB*, IV, 74-75.
²⁹⁰ Veure traducció Barguet, *Le Livre*, p. 207.
²⁹¹ *WB*, I, 154.
²⁹² *WB*, I, 154.

W-IXb (3-m): el fragment final el trobem escrit a Nu:

6.4.2.3 Textos W-IXc:

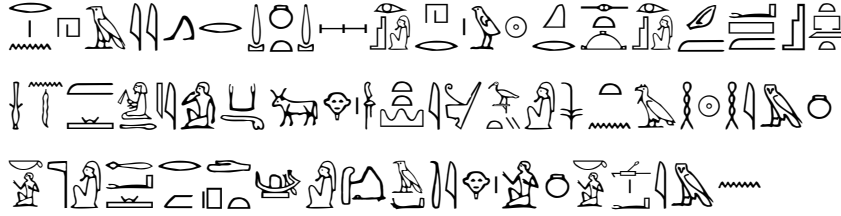
W-IXc

1 2 3

W-IXc:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“(a) Capítol d’anar (b) cap el Tribunal d’Osiris en el dia de l’enterrament de l’Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat. Oh! (c) Toro de (d) l’Oest. Així diu Tot, Sobirà de l’Eternitat allí: Jo sóc un gran déu en presència de la Barca Divina (e). Jo he lluitat (f) per <tu> (g); jo sóc un (h) (...)”

6.4.2.4 Comentari dels textos W-IXc de la paret Oest de la cambra

El capítol I del *Llibre dels Morts* correspon al Text dels Sarcòfags CT 314²⁹³. Trobem el seu començament a la paret oest de la tomba de Sennedjem i al seu sarcòfag exterior, actualment al Museu del Caire (veure catàleg de les peces).

La continuació del capítol la trobem a la paret nord (N-XIIIa).

W-IXc (1-a): A l’hora d’analitzar el començament del capítol ens hem trobat que hi ha diferents fórmules:

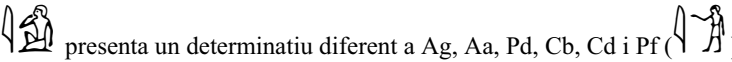

1. “Capítol d’anar al tribunal d’Osiris en el dia de l’enterrament de l’Osiris N.” Aquesta fórmula també la trobem a At, La i Cb.
2. “(Paraules dites per Osiris N.)²⁹⁴ en el dia de l’enterrament”. A Pc, Pk, Pj, Pd, Ae, Cd.
3. La fórmula més llarga o completa correspon a Ani i Ag: “Començament de les fórmules per sortir al dia i de les transfiguracions i glorificacions dins de l’imperi dels morts; d’allò que ha de ser dit el dia de l’enterrament; d’entrar i sortir”²⁹⁵.

W-IXc (1-b): Infinitiu . Trobem aquesta forma a An i La, encara que també afegixen la t de l’infinitiu. Recordem que aquest tipus d’infinitiu ja el trobàvem al capítol XVII localitzat a P-Vb (8-d), tractant-se d’un infinitiu poc habitual en egipci clàssic però molt corrent en neoegipci, on es duplica la tercera radical en verbs de *tertia infirmae*.

²⁹³ El CT 314 comença «Jo sóc Osiris, Toro d’Occident», oració que al *Llibre dels Morts* ve introduïda per una exclamació dirigida a Osiris, després de la fórmula inicial.

²⁹⁴ Només a Pk.

²⁹⁵ Barguet, *Le Livre*, p. 38.

W-IXc (2-c): presenta un determinatiu diferent a Ag, Aa, Pd, Cb, Cd i Pf (). A Ani la fórmula sembla més completa: (“*Homenatge a tu*”).

W-IXc (2-d): només a At.

W-IXc (3-e): el determinatiu de divinitat només apareix a An i La: . Aquest fet no succeeix a la resta de variants: Ag, Aa, Pc, Pk, Pj, Pd, Da, Ae, Cb i Cd. Per aquests casos Barguet suggereix una traducció diferent i uneix *dpt* a *gs* (*gs-dpt*), “protector”²⁹⁶. El fet que en el text de Sennedjem existeixin dos determinatius, l’un que ens indica una embarcació i l’altre, quelcom relacionat a la divinitat, ens podria fer pensar que pot fer referència a l’embarcació divina. En canvi, hem vist com en algunes ocasions s’han afegit determinatius de divinitat a paraules que no calia i que segurament ha estat conseqüència de la relació de proximitat que la paraula en qüestió té amb una altra que sí fa referència a una divinitat, en aquest cas “déu gran”. Per tant, creiem més adient la traducció de Barguet de “gran déu protector”.

W-IXc (3-f): també a At, La, Pc, Pj, Pd i Cd. Però si ens fixem amb altres versions veurem que sobre aquesta forma d’estat no hi ha gaire consens: a Ani, Ap, Dabis i Ac; a Ag, Aa, Pk, Cb i Pf.

Creiem que la forma més adequada és la segona, ja que l’oració precedent i la posterior estant en primera persona i una forma d’estat en tercera persona queda forçada. De manera que proposem la traducció “*jo he lluitat*”.

W-IXc (3-g): El pronom sufixe de primera persona a apareix a An. En canvi, en la majoria de versions²⁹⁷ trobem . Com hem dit en la nota anterior, s’està parlant en primera persona, de manera que és difícil entendre el pronom sufix de primera persona. Creiem que la forma correcta, és doncs, el pronom sufix de segona persona singular.

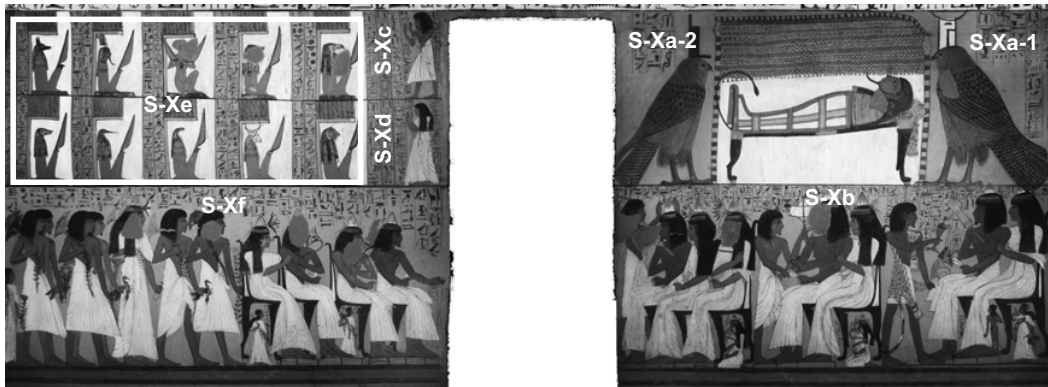
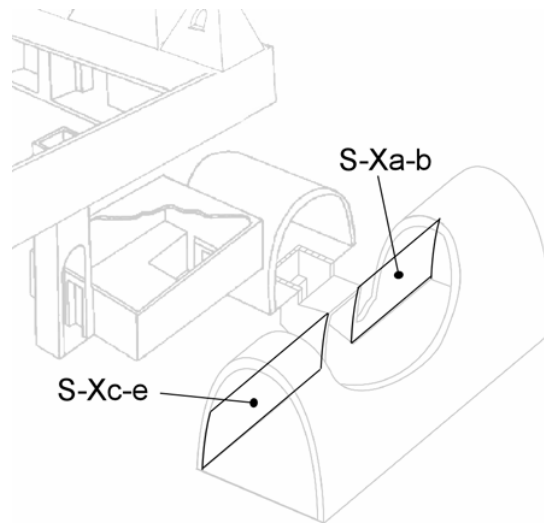
W-IXc (3-h): a At.

²⁹⁶ Barguet, *Le Livre*, p. 38 nota 2.

²⁹⁷ Aa, Ag, Pc, Pk, Pj, Pd, Ap, Da, Dabis, Ae, Cb, Cd, Pf i Ani.

6.5 Els textos de la paret Sud

Els textos de la paret sud són interessants per dos motius. En primer lloc, ens donen una llista dels parents de Sennedjem i Ineferti, tant els pares d'ambdós, com dels seus fills. Els avantpassats i els descendents. I per una altra banda, també tenim el capítol CXLVI del *Llibre dels Morts*. Caldrà fixar-se que aquest mateix capítol el trobem a la tomba de Nefertari i, en els nostres comentaris, veurem les similituds entre les dues tombes.

Figura 6.5

Localització general dels textos de la paret Sud de la cambra.

6.5.1 Localització dels textos de la paret Sud de la cambra

A la Figura 6.5 hem indicat la localització general dels textos de la paret Sud. En aquest apartat en farem una localització més detallada i expliquem breument quin tipus de textos són i en quines escenes es troben inscrits.

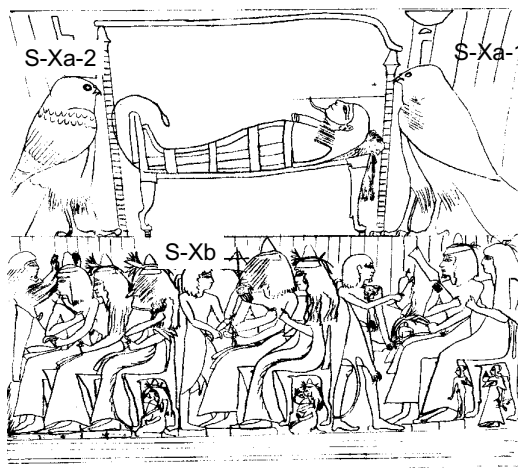

S-Xa: Vinyeta del capítol XVII del *Llibre dels Morts*: Isis i Neftis com a falcons protegint el sarcòfag del difunt.

S-Xa-1: Paraules pronunciades per Neftis. D'esquerra a dreta en cinc columnes.

S-Xa-2: Paraules pronunciades per Isis. De dreta a esquerra en tres columnes.

S-Xb: Els difunts i els seus antecessors en el banquet funerari.

El text **S-Xb** el podem dividir segons la direcció de l'escriptura i temàtica del text:

S-Xb-1. Nom de Sennedjem i Iineferti i títols. En set columnes.

S-Xb-2. Fórmula d'ofrenes. De dreta a esquerra. En cinc columnes.

S-Xb-3. Nom del pare i mare d'Iineferti. D'esquerra a dreta. En deu columnes.

S-Xb-4. Fórmula d'ofrenes. De dreta a esquerra. En cinc columnes.

S-Xb-5. Nom del pare de Sennedjem i esposes. D'esquerra a dreta. En nou columnes.

S-Xb-6. Paraules pronunciades per Roma. De dreta a esquerra. En cinc columnes.

S-Xbnens. nom de tres nens (sota cadires). D'esquerra a dreta.

S-Xc: Sennedjem.

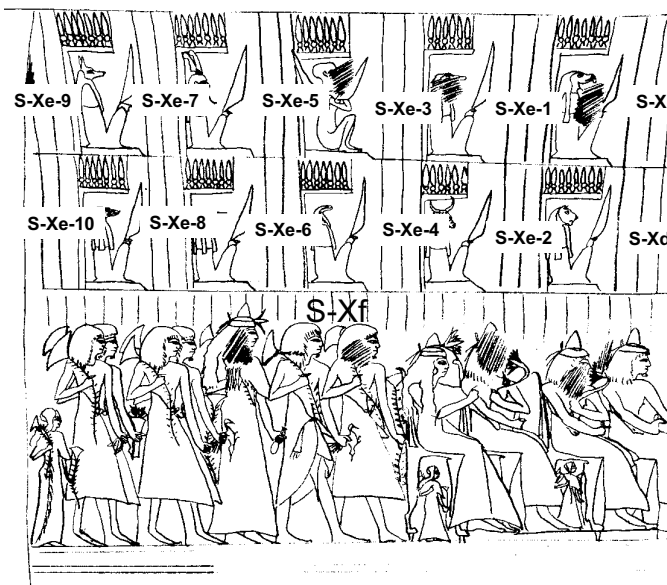
Text: Paraules pronunciades per Sennedjem. D'esquerra a dreta en cinc columnes.

S-Xd: Iineferti.

Text: Paraules pronunciades per Iineferti. D'esquerra a dreta en cinc columnes.

S-Xe: text i vinyetes del capítol CXLVI del *Llibre dels Morts*.

Aquest text es troba dividit en les següents parts:

S-Xe-1: guardià de la primera porta amb cap de voltor. Dues columnes escrites de dreta a esquerra.

S-Xe-2: guardià de la segona porta amb cap de lleó. Dues columnes escrites de dreta a esquerra.

S-Xe-3: guardià de la tercera porta amb cap cocodril. Dues columnes escrites de dreta a esquerra.

S-Xe-4: guardià de la quarta porta amb cap de vaca. Dues columnes escrites de dreta a esquerra.

S-Xe-5: guardià de la cinquena porta. És un nan. Dues columnes escrites de dreta a esquerra.

S-Xe-6: guardià de la sisena porta amb cap de serp. Dues columnes escrites de dreta a esquerra.

S-Xe-7: guardià de la setena porta amb cap humà. Dues columnes escrites de dreta a esquerra.

S-Xe-8: guardià de la vuitena porta amb cap d'ibis. Dues columnes escrites de dreta a esquerra.

S-Xe-9: guardià de la novena porta amb cap de xacal. Dues columnes escrites de dreta a esquerra.

S-Xe-10: guardià de la desena porta amb cap de gos. Dues columnes escrites de dreta a esquerra.

S-Xf: Els descendents de Sennedjem i Iineferti.

Text: Noms dels descendents. Trenta-quatre columnes. De dreta a esquerra.

6.5.2 Còpia, interpretació i traducció dels textos S-X de la paret Sud de la cambra

6.5.2.1 Textos S-Xa

S-X

S-Xa-1

S-Xa-2

S-Xa-1:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Paraules dites per Neftis, que fa florir les paraules. Senyora del Cel, Mestressa de les Dues Terres. Jo vaig venir per estar sota la protecció de l’Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat, senyor honrat”

S-Xa-2:

Interpretació dels signes:

Traducció:

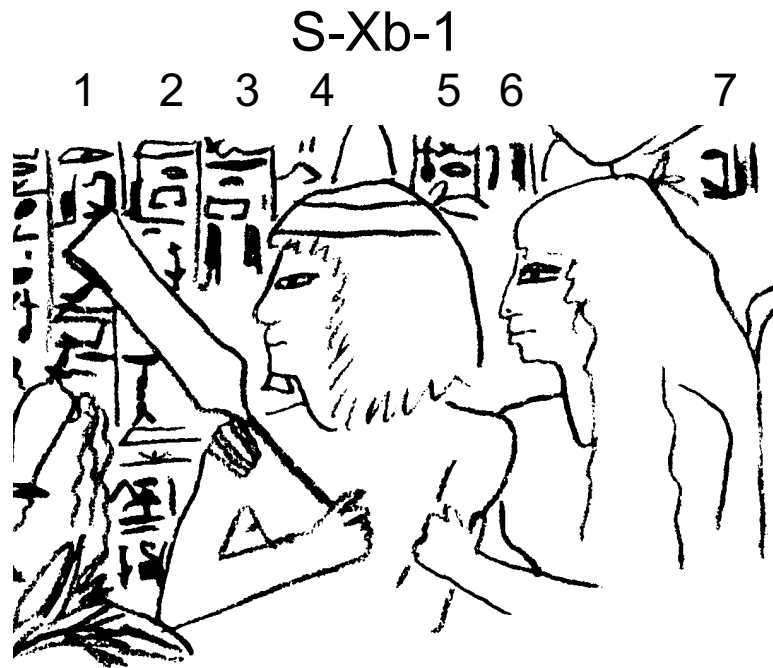
“Paraules dites per Isis, la Gran, mare del déu, Senyora del Cel, Mestressa de tots els déus”

6.5.2.2 Textos S-Xb

S-Xb

Com veiem, aquesta part de la paret Sud conté moltes columnes de text sobre l’escena del banquet funerari. A les planes següents hem copiat amb una mica més de detall la part superior d’aquest escena i els seus textos en sis seccions, començant per la dreta (Oest) i acabant per l’esquerra (Est). Després de cada secció hem afegit la interpretació i traducció dels textos.

S-Xb-1:

Interpretació dels signes:

Traducció:

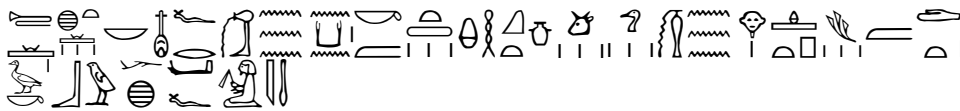
“L’Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat. La seva germana, la Senyora de la Casa, Ineferti, justificada.”

S-Xb-2

S-Xb-2.

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Que s’ofereixi tota cosa bona i pura pel ka , a tu, consistent en pa, cervesa, bous, ànecs, aigua pura i ofrenes de la mà del teu fill Bunekhetef, justificat”

S-Xb-3

S-Xb-3:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“L’Osiris Servidor en el Lloc de la Veritat Djaro, justificat. La seva germana, la Senyora de la Casa, Taia, justificada.”

S-Xb-4

S-Xb-4:

Interpretació dels signes:

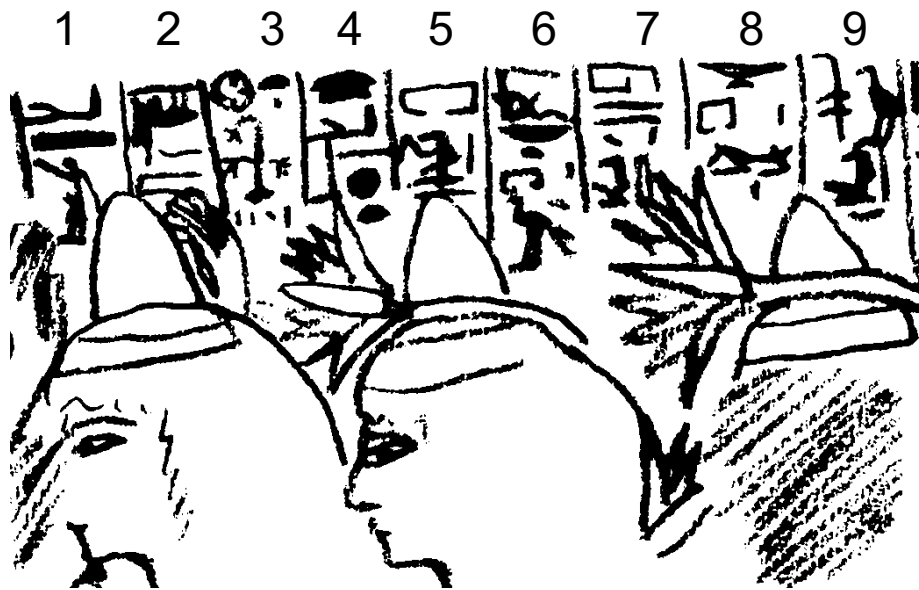

Traducció:

“Et va ser portat aire (alè) i aigua, Osiris Djaro, justificat, de la mà del teu fill Roma justificat, senyor honrat.”

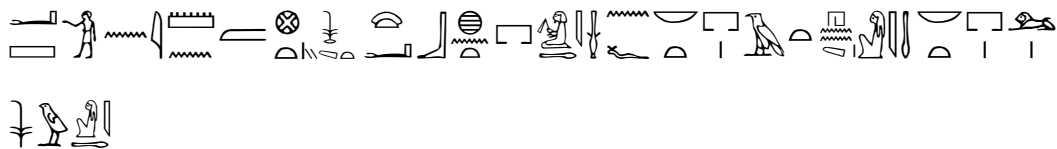

S-Xb-5

S-Xb-5:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Cridat d’Amon a la ciutat del sud, Khabekhnet justificat. La seva germana, la Senyora de la Casa, Tahemu, justificada. La Senyora de la Casa, Rosu, justificada.”

S-Xb-6

S-Xb-6:

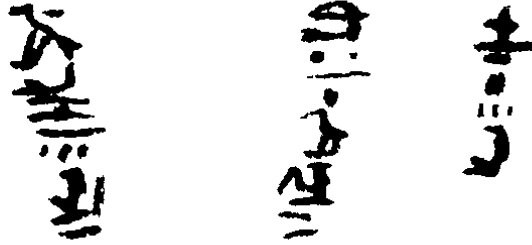
Interpretació dels signes:

Traducció:

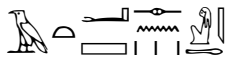
“Així diu el teu fill, el teu estimat, Roma, justificat.”

S-Xb nens

S-Xb nens:

Interpretació dels signes i noms dels personatges:

“Taa-senu, justificada”

Hotepu

Ranekhu, justificat

6.5.2.3 Textos S-Xc i S-Xd

S-Xc:

Interpretació dels signes:

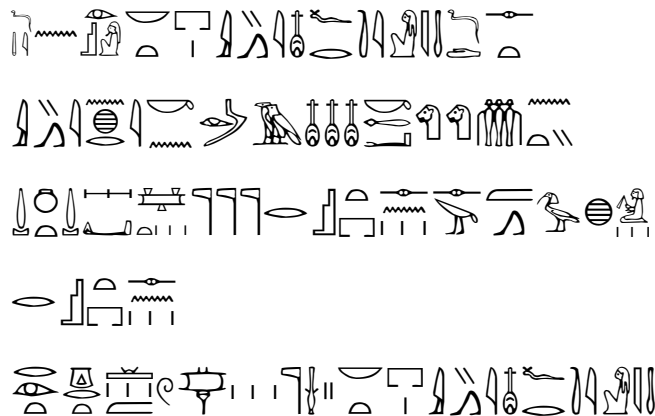

Traducció:

“Paraules dites per l’Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat. Ell ha de dir: Jo vinc prop teu, Osiris, que presideixes Occident, Onofre, Senyor de la Terra Sagrada. Jo sóc qui honra i estima la Veritat.<...>. No he fet res malament. Jo he conegut el camí d’Occident. Sigui donat això al cor de l’Osiris Sennedjem, justificat”.

S-Xd:

Interpretació dels signes:

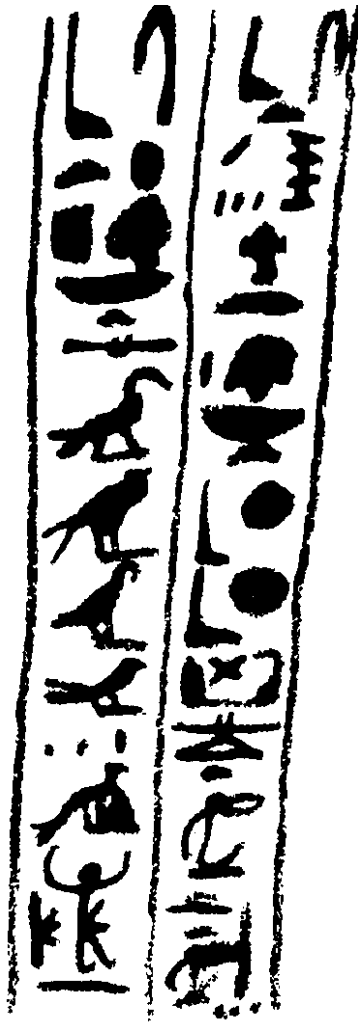
Traducció:

“Paraules dites per l’Osiris, la Senyora de la Casa, Iineferti, justificada. Ella ha de dir: “Jo vinc prop teu per mirar la teva bellesa i la gran força de qui presideix els magistrats. Puguin ser donats els camins dels déus cap el seu lloc. Puguin els difunts guiar(-me) cap el seu lloc. Es farà (ofrenes) amb aire i encens, la Senyora de la Casa, Iineferti, justificada”.

6.5.2.4 Textos S-Xe1 a S-Xe10

S-Xe-1

1 2

S-Xe-2

1 2

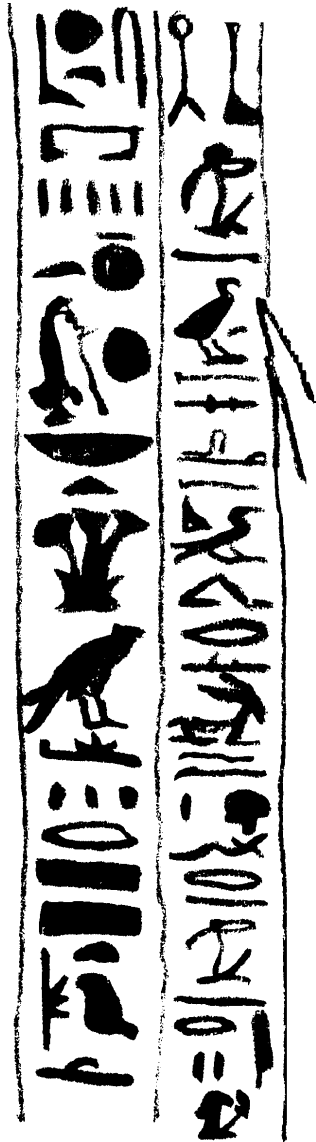

S-Xe-5

1

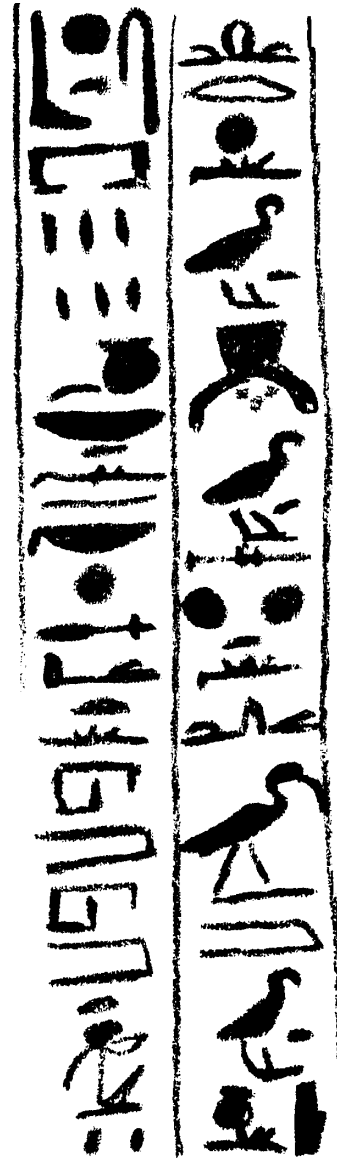
2

S-Xe-6

1

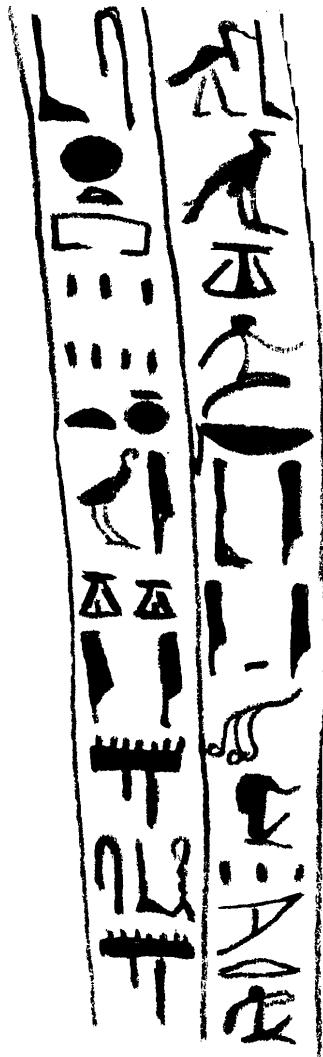
2

S-Xe-7

1 2

S-Xe-8

1 2

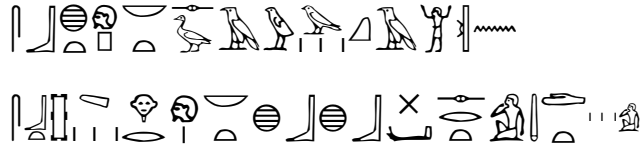

S-Xe:

Els textos que trobem a les vinyetes dels guardians corresponen a fragments del capítol CXLVI (“Començament de les fórmules per a entrar per les pilastres misterioses del lloc d’Osiris dins els Camps de Iaru”)²⁹⁸ on s’identifiquen els guardians de les portes. Cal veure que els textos es disposen en dues columnes al darrera de cada guardià i es llegeixen tots de dreta a esquerra. Per aquest motiu es pot pensar que la primera columna de la dreta és la primera a llegir-se, però curiosament la primera ha de ser l’última. Aquest fet passa amb cadascuna de les parelles de columnes que identifiquen a cada guardià. A la fila superior els guardians corresponen a les portes de números senars 1, 3, 5, 7 i 9. A la fila inferior, les portes parells 2, 4, 6, 8 i 10.

S-Xe-1:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Primera pilastra. Senyora dels terrors **(a)**, els murs **(b)** dels quals són alts. Senyora de la Destrucció que fa saber **(c)** les paraules”

S-Xe-2:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Segona pilastra. Senyora del Cel **(d)**, Mestressa de les Dues Terres, devoradora **(e)**, Senyora dels Mortals (lit. de tothom). (Ella) és més gran que ningú **(f)**”.

S-Xe-3:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Tercera pilastra. Senyor<a> **(g)** dels altars **(h)**, Abundant en provisions **(i)**. Estimada **(j)** de tot déu, navegant cap Abidos. El nom del guardià”.

---

²⁹⁸ Barguet, *Les livre*, p. 199-203

S-Xe-4:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“(1) Quarta pilastra. La que té el poder (k) dels ganivets, Mestressa (l) de les Dues Terres, La que destrueix els enemics (m) (n) de l’Inert (o) (...)”

S-Xe-5:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Cinquena pilastra. La Flama (p), Senyora de l’alè (q), de l’alegria (que dóna alegria) (r) a qui dirigeix les seves súplices (s) a ella. No es pot apropar a ella ningú que estigui sobre (t) «la terra». El nom del guardià”.

S-Xe-6:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Sisena pilastra. Senyora de la Llum (u), la del Gran Crit de guerra. No és coneguda la seva longitud (v) (w) ni la seva amplada. No és trobada «la seva natura (o forma) (x)»”

S-Xe-7:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Setena pilastra. Sudari (**y**) que embolcalla els morts (**z**), Ploranera que estima (**aa**) (...)”

S-Xe-8:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“(1) Vuitena pilastra. La que escalfa les flames (**ab**), la que extingeix (**ac**) la flama (**ad**), la que és hàbil amb les flames (**ae**), les llança amb la mà matant (**af**) (...)”

S-Xe-9:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Novena pilastra. La que està al capdavant (**ag**). Senyor<a> (**ah**) de la Força, la que contenta el cor de Mesat (?) (**ai**), el seu senyor. Mesura 350 barres²⁹⁹ en cercle(?) (**aj**)”.

S-Xe-10:

Interpretació dels signes:

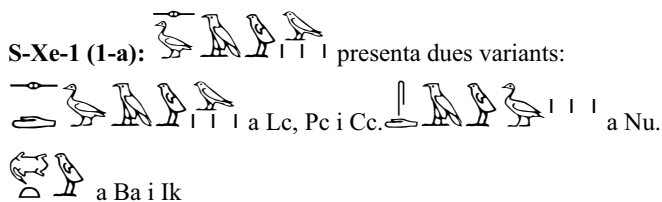
Traducció:

“Desena pilastra. La que és alta (**ak**) de veu, que aixeca crits (**al**) de qui suplica, la que aterra als atemorits (**am**)”.

6.5.2.5 Comentari dels textos S-Xe de la paret Sud de la cambra

El text que a continuació comentarem és un fragment del capítol CXLVI del *Llibre dels Morts*. Es tracta de les deu primeres portes i els seus guardians que condueixen cap el Més Enllà. Com hem vist a la descripció iconogràfica el text es divideix en dues columnes jeroglífiques al darrera de cada guardià. Aquestes columnes tenen un error en el seu ordre, i és que la primera està la segona, llegint-se de dreta a esquerra.

Respecte els textos hem de fer certs matisos generals que afecten a cadascun dels guardians. En primer lloc els textos originals corresponents a aquest capítol comencen amb la fórmula “*paraules que es diuen a l’entrar a*” seguit del número de la pilastra o porta³⁰⁰. Després d’enumerar la porta, el text va precedit per la coneguda fórmula *dd mdw in wsir N*. “*Paraules dites per l’Osiris N*.”. Per tant, és clar que el fragment de la paret sud de Sennedjem és un resum³⁰¹ del capítol per les limitacions de l’espai. Aquestes limitacions espaials tenen a veure amb el segon dels matisos i és que els noms dels guardians i els seus epítets es troben limitats i queden, en tots els casos, sense acabar.

S-Xe-1 (1-b): no hauria d’apareixer, ja que es tracta d’una oració de predicat adjectival, per la qual cosa sembla que hi hagi un error de l’escriba. A més, no apareix a cap variant.

²⁹⁹ La traducció “barres” és literal de l’anglès “rod” (Gardiner, *Egyptian Grammar*, § 266, 2). El “rod” és una mesura de longitud que equival a 100 cubits. 1 cubit = 523 mm.
³⁰⁰ A Ani, Lc, Ab, Pa, Aa, Ik. No passa així a Tori.
³⁰¹ A la tomba de Nefertari passa el mateix, és a dir, trobem un resum del capítol CXLVI del Llibre dels Morts a V-D (Puvill, *Textos de la tumba*, p. 198-200).

S-Xe-1 (2-c): Variant a Pa, Ab, Pc, Ik i Nu.

S-Xe-2 (1-d): només apareix el determinatiu de “cel”. A les altres versions apareix la forma completa: Lc, Pa, Ab, Pc, Aa, Ik, Ani i Nu.

S-Xe-2 (1-e): Desordre en els jeroglífics. La forma correcta d'aquest participi seria: ³⁰²

S-Xe-2 (2-f): *tn(t)*³⁰³ és un altre participi femení, “distingida”. Existeix, però, una variant interessant a Lc: , amb el pronom independent de primera persona *ink tn(t)* “jo sóc distingida”. A Pa, Pc, Aa i Ik no hi ha confusió ortogràfica amb el substantiu, encara que tampoc s'indica el participi. A Ani, Nu i Nefertari coincideix amb l'escriptura a Sennedjem.

Per una altra banda, la preposició *r* no apareix a Lc, Pa, Pc, Aa, Ik ni Nu.

S-Xe-3 (1-g): ha de ser femení: ³⁰⁴, ja que com fins ara estem veient, els epítets dels guardians són femenins.

S-Xe-3 (1-h): en cap variant apareix el determinatiu de plural. A Lc, Ab, Aa i Nu, ; a Ani, Pa i Pc, . Per aquest motiu suposem que es tracta d'un error de l'escriba. L'adjectiu que el segueix hauria de portar la terminació *-t* de femení³⁰⁵.

S-Xe-3 (1-i): Lc continua el text: “*qui réjouit les dieus a côté de lui en ce jour de la navigation de la barque nechmet vers Abydos*”³⁰⁶.

S-Xe-3 (2-j): Es tracta d'un altre participi femení no assenyalat com a tal. El traduïm com “*estimada*” o “*amiga*”.

S-Xe-4 (1-k): el signe presenta una variant a Lc, Pa, Ab, Pc i Ik³⁰⁷.

S-Xe-4 (1-l): presenta alguna variant a Nu: . Més diferències a Pa i Ani: o a Aa .

S-Xe-4 (2-m): faltaria el determinatiu: ³⁰⁸.

S-Xe-4 (2-n): és un error, ja que està al lloc del determinatiu d’“enemic” i no apareix a cap versió.

³⁰² Faulkner, *A concise*, p. 139, l. 23. Aquesta grafia la trobem a Lc, Ab, Pa, Pc, Aa, Ani i Nu.

³⁰³ Variant de *tn(t)*, del verb *tni*. La grafia però, és una barreja entre el verb i el substantiu *tnw*, .

(Faulkner, *A concise*, 306, l. 7-11 i l. 14-15).

³⁰⁴ Ani, Nu, Lc, Pa, Ab, Pc, Aa i Ik.

³⁰⁵ Nu.

³⁰⁶ Traducció de Barguet, *Le Livre*, p. 200.

³⁰⁷ No apareix a la llista de signes de Gardiner.

S-Xe-4 (2-o): la paraula composta és un epítet d'Osiris³⁰⁹. En altres versions acaba amb diferents determinatius: per exemple a Lc i Ik; a Pa i a Ab, Pc, Aa i Ani.

S-Xe-5 (1-p): no apareix a Nefertari, però sí a la resta de versions³¹⁰ amb l'ortografia correcta: .

S-Xe-5 (1-q): Faltaria darrera de com passa a Lc, Pa i Ani. Altres variants d'aquesta paraula són, per exemple: a Ab; a Pc i Ik; a Nu.

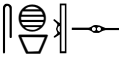
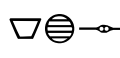
S-Xe-5 (1-r): en alguns casos com Lc, Pa, Ab i Ik el determinatiu de la paraula és . A Ani, Aa i Nefertari trobem el mateix determinatiu que a Sennedjem (). Igualment, però, la paraula presenta un error ortogràfic amb la repetició de .

S-Xe-5 (2-s): error de l'escriba. No pot ser el signe sinó . Per una altra banda, Ani presenta una ampliació de l'oració que no es repeteix a cap més versió: .

S-Xe-5 (2-t): Puvill³¹¹ ens fa adonar que *wnn tp.f* apareix a molts dels textos comparats (Yuya, Ani, Lc, Pa, Ab, Aa, Pc i Ik) però manca de sentit. Puvill es fixa en la versió saïta-ptolemaica per solucionar el problema, ja que sembla ser la versió correcta: *wnn.f tp B*. Efectivament podem pensar que el pronom sufix *.f* es refereix a *B* i que com a subjecte ha desaparegut per evitar la repetició.

S-Xe-6 (1-u): El determinatiu apareix també a Ani i Ab. En altres casos, Lc, Pa, Aa i Nu apareix .

S-Xe-6 (2-v): no apareix a cap versió. a Lc, Ab, Aa i Ik, per citar la forma més freqüent³¹².

S-Xe-6 (2-w): aquesta paraula no queda gaire clara: sembla estar escrit . En cap versió es repeteix una ortografia similar, essent la més comuna ³¹³ o en algun cas ³¹⁴.

³⁰⁸ Lc, Pa, Ab, Pc, Aa, Ik, Ani i Nu.

³⁰⁹ *WB*, I, 338,7.

³¹⁰ Lc, Pa, Ab, Pc, Aa i Ani.

³¹¹ Puvill, *Los textos*, p. 215.

³¹² A Nu la paraula que utilitza és .

³¹³ Pa, Lc, Ab, Aa, Ik i Nu.

³¹⁴ Ani

S-Xe-6 (2-x): l'última paraula queda poc clara i la manca d'espai sembla que hagi causat errors ortogràfics. S'hauria d'escriure .³¹⁵

S-Xe-7 (1-y): Lc, Pa, Ab, Ani i Nu afegeixen una a l'escriptura de la paraula.

S-Xe-7 (2-z): Altres versions: a Lc o a Ani, a Nu.

S-Xe-7 (2-aa): a Lc, Pa i Ani; a Ab.

S-Xe-8 (1-ab): la *w* apareix escrita a Lc, Pa, Pc, Aa i Nu.

S-Xe-8 (1-ac): error ortogràfic: la *t* va darrera la *m*³¹⁶.

S-Xe-8 (1-ad): el mateix error ortogràfic anterior es repeteix en aquesta altra paraula: *t* ha d'anar darrera *f*³¹⁷.

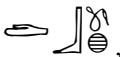

S-Xe-8 (2-ae): altres versions inclouen la *t* a Lc, Pa, Ab, Pc, Aa i Ik o a Ani.

S-Xe-8 (2-af): la paraula *smbt* apareix inacabada. Igualment tornem a trobar un error ortogràfic com els anterior: la ha d'escriure's darrera de . La paraula podria acabar amb dos determinatius: ³¹⁸

S-Xe-9 (1-ag): hi hauria un error a la paraula , doncs s'hauria d'escriure ³¹⁹.

S-Xe-9 (1-ah): només apareix també a Ani. A les altres versions³²⁰ apareix com a femení.

S-Xe-9 (2-ai): i també a Ani. A Lc i Ik . A Nu .

S-Xe-9 (2-aj): com ens ha passat en la majoria de paraules que tanquen els textos estan escrites o bé amb faltes ortogràfiques o amb poc espai, de manera que queden poc clares. Aquest és el cas de , última paraula de la novena porta, on segurament l'últim signe podria ser , o ³²¹.

S-Xe-10 (1-ak): falta la *t* del participi femení.

³¹⁵ Lc, Pa, Ab, Pc, Aa, Ik, Nu i Ani.

³¹⁶ Lc, Pa, Ab, Pc, Aa, Ik i Nu.

³¹⁷ Lc, Pa, Ab, Pc, Aa, Ik, Nu i Ani.

³¹⁸ Lc, Pc, Aa, Ik, Nu i Ani.

³¹⁹ Lc, Pa, Ab, Pc, Ik, Nu i Ani.

³²⁰ Lc, Pa, Ab, Pc, Ik i Nu.

³²¹ *WB*, V, 436.

S-Xe-10 (2-al): paraula que no queda gaire clara amb aquesta ortografia. A altres versions trobem

S-Xe-10 (2-am): no apareix a cap versió. Amb tota probabilitat es tracta d'un error.

---

³²² Ani

³²³ Lc, Pa i Ik.

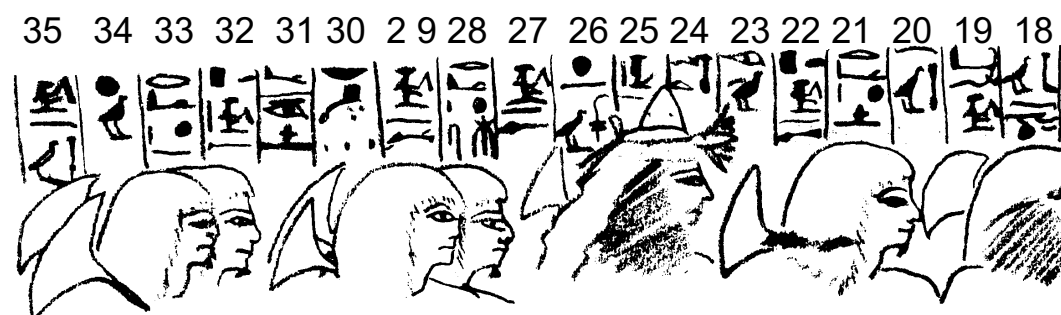
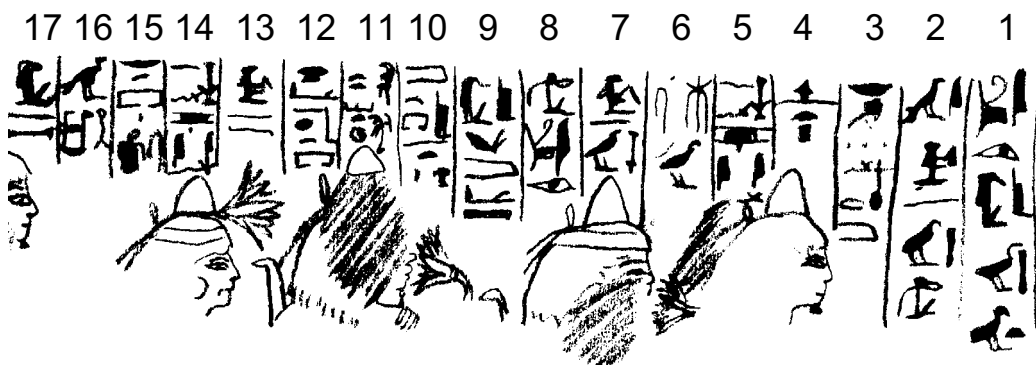
³²⁴ Nefertari.

6.5.2.6 Textos S-Xf

S-Xf

Aquest textos, també amb moltes columnes a sobre de l'escena, els hem dividit en dos grups, un format per les 35 columnes principals, mostrades en detall a sota, i un altre per el text que acompanya als nens.

S-Xf nens

S-Xf

El text es divideix en 35 columnes molt curtes amb els noms de cadascun dels personatges que estan representats de tal manera que cada personatge té sobre seu el seu nom i així podem conèixer cadascuna de les figures representades.

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Així diu l’Osiris Teti justificat, Senyor ben honrat amb pau. El seu germà, el seu estimat Mesu, justificat. Així diu l’Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat a oest de Tebes Khabekhnet, justificat. La seva germana, la seva estimada, la Senyora de la Casa, Sakh, justificada. Bunekhetef, justificat. Rahotep, justificat. Ir-nefer, justificada. Khonsu, justificat. Ramesu, justificat, Senyor honrat. Anhotep, justificat. Ranekhu, justificat.”

S-Xf nens:

Interpretació dels signes i noms dels personatges.

“Taia, justificada”

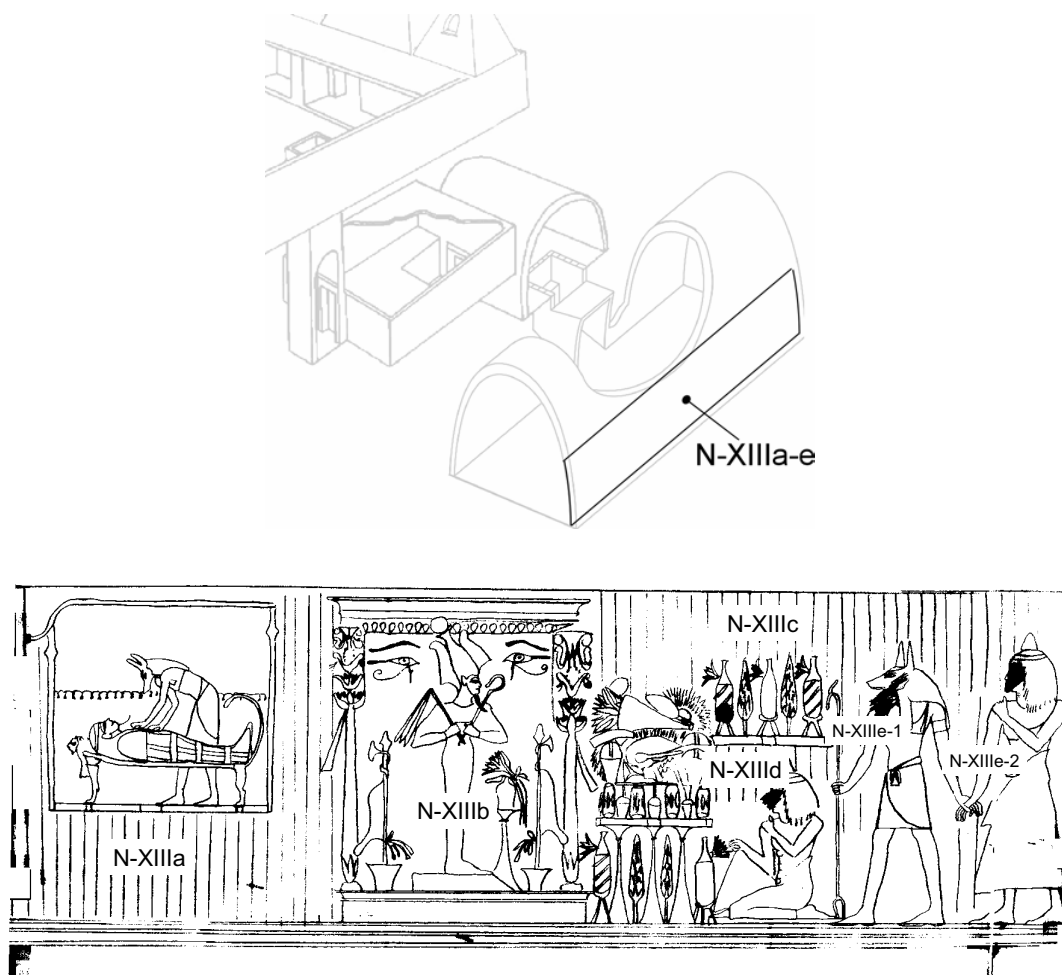
“Henut-uret, justificada”

6.6 Els textos de la paret Nord

En aquesta paret trobarem dos blocs principals de text. El primer, el de l'esquerra està el capítol I del *Llibre dels Morts*. Recordem que el començament d'aquest capítol el trobàvem ja a la paret Oest (W-IXc). El segon bloc de text, a dalt a la dreta, inclou algunes frases de negociació dels pecats, que correspondrien al capítol CXXV del *Llibre dels Morts*. La resta de textos són fórmules d'ofrenes i de benvinguda al difunt.

6.6.1 Localització dels textos de la paret Nord

Dels cinc personatges que trobem en aquesta paret, només quatre van acompanyats de text (veure Figura 6.6). A continuació descrivim breument l'entorn dels textos i les escenes i després afegim, per escenes, la còpia, interpretació i traducció dels mateixos. Per aquells textos del *Llibre dels Morts* en fem un anàlisi en aquest apartat.

Figura 6.6

Imatge superior: localització de la paret nord de la cambra. Imatge inferior: localització dels textos de la paret nord.

N-XIIIa: Anubis realitzant el ritual de la momificació.

Text: capítol I del Llibre dels Morts. Vint-i-sis columnes escrites d'esquerra a dreta.

N-XIIIb: Osiris dempeus dins la seva capella. Anepígraf. Una figura similar la trobem a la paret Oest del vestíbul de la tomba de Nefertari.

N-XIIIc: capítol CXV del Llibre dels Morts. Trenta-set columnes, d'esquerra a dreta.

N-XIIId: Sennedjem agenollat presenta ofrenes a Osiris.

Text: Fórmula d'ofrenes. Set columnes, d'esquerra a dreta.

N-XIIIe: Anubis acompanyant Sennedjem.

Text:

N-XIIIe-1: Paraules dites per Anubis. Una columna escrita d'esquerra a dreta.

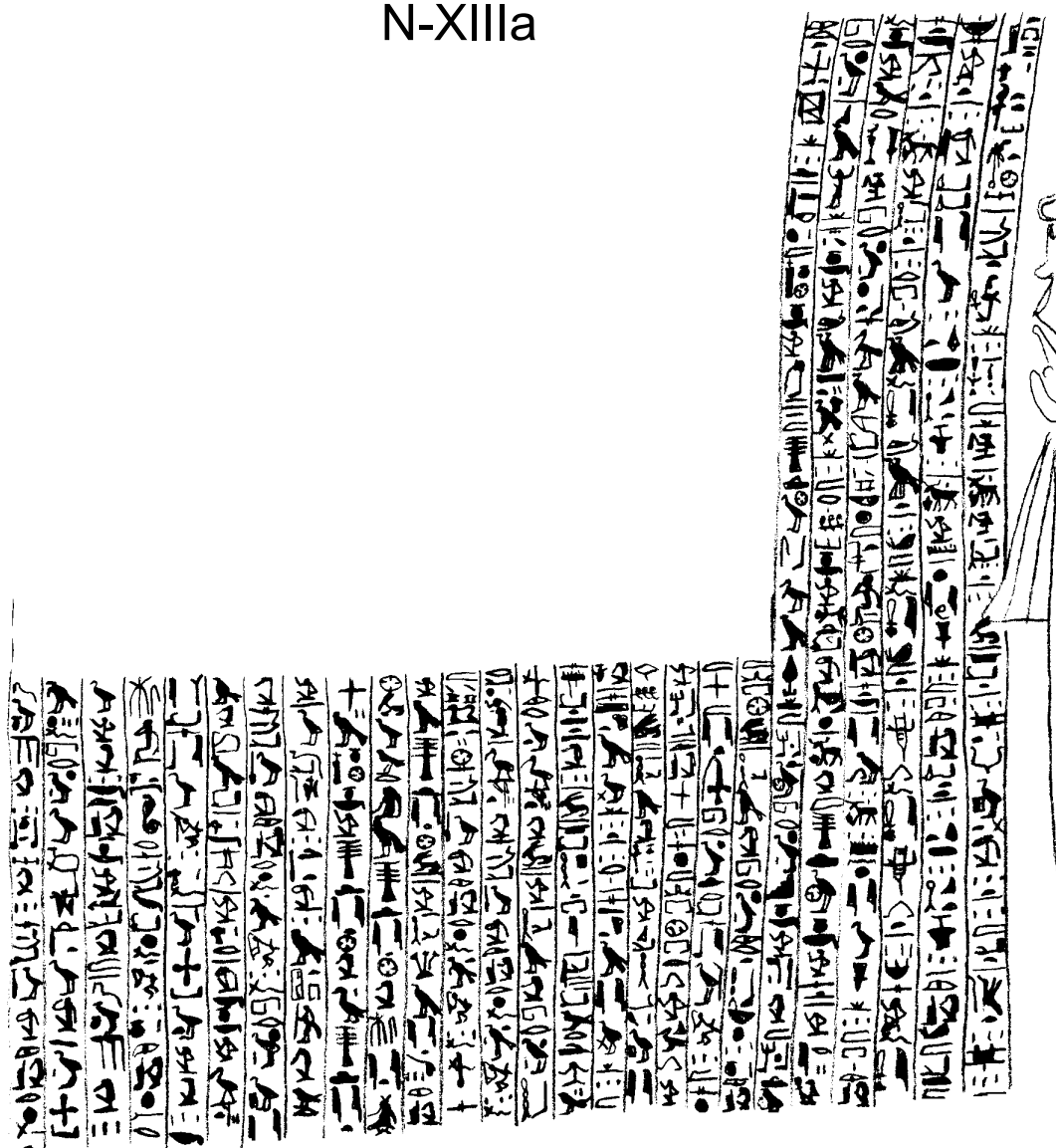
N-XIIIe-2: Fórmula de benvinguda a Sennedjem. Una columna d'esquerra a dreta.

6.6.2 Còpia, interpretació i traducció dels textos de la paret Nord de la cambra

6.6.2.1 Textos N-XIIIa de la paret Nord

Aquesta part de la paret Nord conté el capítol I del *Llibre dels Morts* que comença a la part dreta de la paret Oest. En primer lloc hem copiat una vista general de tot aquest bloc, i després afegim dues vistes més detallades de la part de l'esquerra de la inscripció (columnes 1 a 20) i de la part dreta (columnes 21 a 26) per poder apreciar amb més facilitat el detall dels signes.

N-XIIIa

N-XIIIa

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

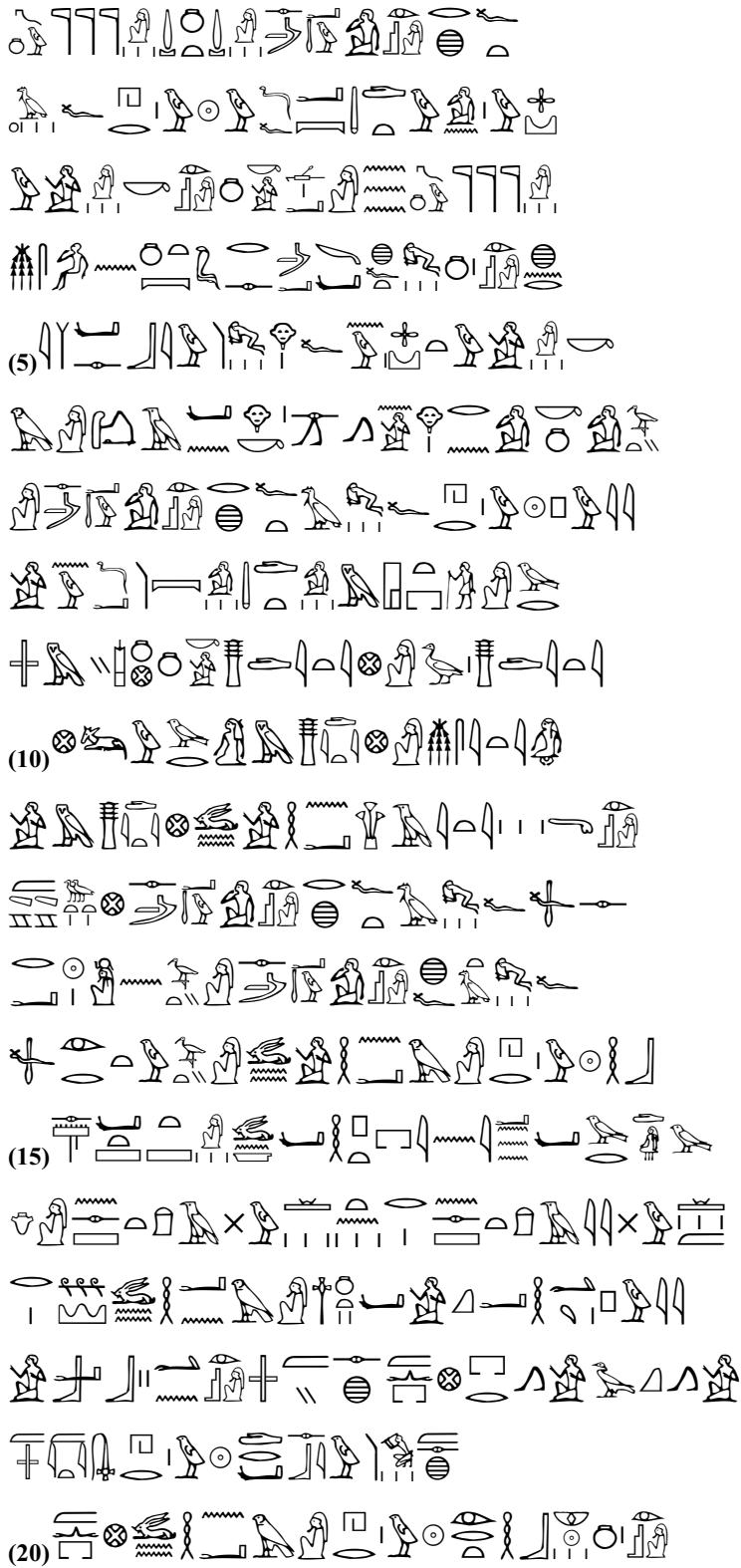
N-XIIIa

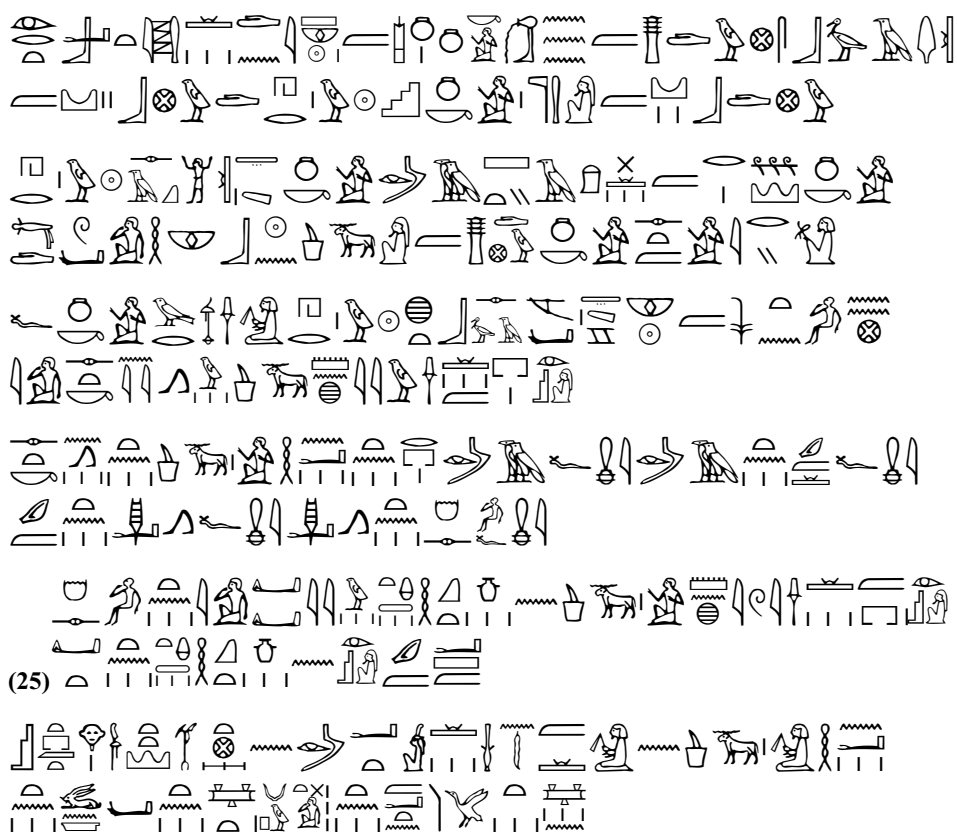
21 22 23 24 25 26

N-XIIIa:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“... **(a)** d'aquests **(b)** déus magistrats que fan la justificació d'Osiris contra els seus enemics **(c)** en el dia en el qual són jutjades les paraules **(d)**, doncs jo sóc **(e)** el teu associat **(f)** (o consanguini) Osiris **(g)**, jo sóc un d'aquells **(h)** déus nascut de Nut que destrossa els enemics d'Osiris, empresona **(i)** els rebels per a ell. Jo sóc **(j)** un associat teu **(k)**, Horus. Jo he lluitat **(l)** per a tu, he anat (triomfal) **(m)** pel teu nom**(n)**. Jo sóc Tot, que fa la justificació d'Osiris contra els seus enemics en aquest dia de la Pesada de les Paraules a la Casa del Gran Cap **(o)** que està a Onos (Heliòpolis) Jo sóc busirita **(p)**, fill de la Busirita concebut a Busiris. Jo vaig néixer a Busiris **(q)**. Jo estic amb els protectors **(r)** d'Osiris al Idebuy-Rekhty **(s)**, que fa la justificació d'Osiris contra els seus enemics. Ell, Re, diu a Tot que es faci la justificació d'Osiris contra els seus enemics L'ordre va ser feta per Tot **(t)**. Jo estic amb Horus en el dia d'embolcallar Teshtesh, d'obrir les fonts **(u)** per **(v)** refrescar la fatiga **(w)** del cor **(x)**(on) vosaltres feu inaccessible **(y)** la porta dels secrets a Ro-stau. Jo estic **(z)** amb Horus mentre **(aa)** jo protegeixo **(ab)** aquest braç esquerre d'Osiris que està a Sekhem. Jo entro i surto **(ac)** del montícul de les flames (en) el dia **(ad)** en el qual es sotmeten els rebels a Sekhem. Jo estic amb Horus el dia (en el qual) es celebra la festivitat d'Osiris fent ofrenes «en el 6è. dia» **(ae)** del Festival Tenat a Onos (Heliòpolis) **(af)**. Jo sóc el sacerdot w^cb a Busiris **(ag)** purificant **(ah)** **(ai)** a Abidos en el dia de l'ascensió **(aj)**. Jo sóc profeta a Abidos en el dia en què la terra és aixecada. Jo sóc qui mira els misteris de Ro-setau. Jo sóc qui recita el festival **(ak)** de Cnum a Busiris. Jo sóc el sacerdot sem **(am)** en **(an)** les seves funcions. Jo sóc el Gran Mestre d'Obres **(ao)** **(ap)** (en el) dia en què la terra **(aq)** és remoguda **(ar)** a Het-nen-nesu. Oh! Qui condueix les ànimes **(as)** excel·lents **(at)** a la casa d'Osiris. Porteu l'ànima **(au)** **(av)** amb vosaltres cap a

la casa (**aw**) (d'Osiris). Que ell pugui veure com vosaltres veieu, que ell escolti com vosaltres escolteu, que ell pugui mantenir-se dempeus com vosaltres us manteniu dempeus, que ell pugui asseure's com vosaltres seieu. Oh! Els qui concediu pa i cervesa a les ànimes (**ax**) excel·lents (**ay**) a la casa d'Osiris. Doneu pa i cervesa a l'Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat, a l'oest de Tebes de la Veritat, Sennedjem (**az**), a l'ànima amb vosaltres (**ba**). Vosaltres que obriu el camí, vosaltres que obriu camins (**bb**)(...)”

6.6.2.2 Comentari dels textos N-XIIIa de la paret Nord:

N-XIIIa (1-a): a Ag, Aa, An, Pc, Pk, Pd, Ap, Ae, Cb i Cd.

N-XIIIa (1-b): Ani fa servir el demostratiu

N-XIIIa (2-c): en algunes versions: Ag, Aa, Pc, Pk, Ae, Am, Cb, Cd.

   a Ani, Ap, Da i Dabis.

N-XIIIa (2-d): falten els signes del plural: | | |.

N-XIIIa (2-e): en moltes versions apareix   ³²⁵. A Sennedjem trobem . Molt similar a Sennedjem veiem An | o La | o | a Ap, Da i Dabis.

N-XIIIa (2-3-f): *wndwt* a *WB*, I, 326. Com a totes les versions³²⁶ al *WB* apareix també una *t*   .

N-XIIIa (3-g): a Ap, Da i parcialment Dabis intercalen l'oració que apareix més endavant N-XIIIa (9): “Jo he lluitat per tu. Jo he derrotat pel teu nom. Jo sóc Tot, qui fa la justificació contra els enemics d'Osiris”.

N-XIIIa (3-h): a la majoria de les versions³²⁷ aquest fragment s'escriu: . De manera que creiem que   és un error de l'escriba. Aquest error també es repeteix en el sarcòfag de Sennedjem.

N-XIIIa (4-5-i): la paraula   presenta un error en el seu primer determinatiu. La paraula admet dos determinatius. Per una banda   ³²⁸ o

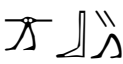
³²⁵ Ani, At, Pc, Pj i Cd.
³²⁶ Ag, An, Aa, La, Pc, Pk, Pj, Pd, Ap, Da, Dabis, Ae, Am, Cb, Cd, Pf i Ani.

N-XIIIa (5-j): trobem el mateix problema que es comentava anteriorment a **N-XIIIa (2-e)**. En aquest cas,

la diferència més important la trobem a Ap, Da i Dabis: .

N-XIIIa (5-k): podem comprovar que en aquest cas la paraula *wndwt* està ben escrita.

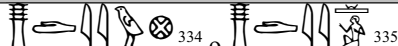
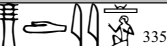
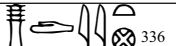

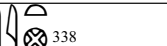

N-XIIIa (6-l): falta el pronom sufix de primera persona singular. El mateix passa a Ag, At, An, La, Pj, Ap, Da, Ae, Am i Cb. En canvi, sí trobem aquest pronom a altres versions: Ani, Pc, Pk, Pd, Dabis, Cd i Pf.

N-XIIIa (6-m): és una forma abreujada³²⁹ de la paraula .³³⁰

N-XIIIa (6-n): a An, La, Da, Dabis.

N-XIIIa (8-o): apareix escrit amb aquests signes a An, Pk, Ap, Da i Pf. A Pd, enlloc del determinatiu de divinitat apareix el de ciutat: . A La, Pj i Dabis només trobem el determinatiu de persona gran. A Ag, Pc, Am, Cb, Cd i Ani la paraula és una combinació dels signes i .

N-XIIIa (9-p): a continuació venen un seguit d'oracions sobre la relació d'Osiris i Busiris³³¹. Apareixen fins a quatre paraules que a Sennedjem no presenten diferències ortogràfiques però que tenen significats diferents segons el context³³². Seguint la traducció de Barguet podem diferenciar-les:

Traducció de Barguet	Paraula a Sennedjem	Altres versions
Busirita (gentilici)	 333	 334 335
Busirita (nomus)	 336	 337 338
Busiris	 339 340	i 341

³²⁷ Ag, At, Aa, La, Pc, Pk, Pj, Pd, Ae, Am, Cb, Cd, Pf i Ani.

³²⁸ *WB*, III, 296.

³²⁹ Aquesta forma abreujada no apareix al *WB*.

³³⁰ Ag, At, An, La, Pk, Pj, Pd, Ap, Da, Dabis, Ae, Am, Cb, Cd, Pf i Ani.

³³¹ Faulkner, CT, p. 236: “(I am) a man of Djedu, son of a woman of Djedu, I was conceived in Djedu, I was born in Djedu”: CT

314, IV, p. 94: .

³³² *WB*, V, 630, 6: *ddw*: Busiris; 7: *ddwy*: el de Busiris.

³³³ Columna 9.

³³⁴ Ag, Pk, Pj, Pd i Ae

³³⁵ Ap, Da i Dabis.

³³⁶ Columna 9-10.

³³⁷ Pk, Ag, Pd i Ae

³³⁸ An, La i Pj

³³⁹ Columna 10.

³⁴⁰ Columna 11.

N-XIIIa (15-w): el signe determinatiu que trobem a Sennedjem es confon amb . En veritat semblen ser dos signes: i . En tot cas, el determinatiu més adequat és únicament , com trobem a totes les versions³⁵⁰.

N-XIIIa (16-x): a An i La.

N-XIIIa (16-y):   *sšb*, traduïm “fer inaccessible”³⁵¹. La mateixa ortografia apareix a An, La i Pd³⁵². A la mateixa línia trobem el substantiu plural format amb la mateixa arrel que el verb: *sšywt*, “secrets” igualment escrit a La i Pd³⁵³.

N-XIIIa (17-z): pronom sufix de primera persona singular a totes les versions³⁵⁴. De manera que segurament es tracta d’un error de l’escriba. Aquest mateix error es torna a repetir a la línia 23 darrera del mateix verb i una construcció idèntica: *wnn(.i) ḥn^c ḥr*.

N-XIIIa (17-aa): a totes les versions³⁵⁵. Creiem que es tracta d’un altre error de l’escriba.

N-XIIIa (17-ab): el sufix no apareix a Ani, Pc, Pk, Ap, Ae, Cb, Cd. Sí, en canvi, el trobem a La, Da i Dabis.

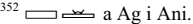
N-XIIIa (18-ac): l’oració es compon de dos verbs. A Sennedjem l’ordre d’aquests verbs és *pr.i ‘k.i*, com a Ag, An, La, Pc, Pj, Pd, Cb, Cd i Pf. Curiosament a Ani, Pk, Ap, Da, Dabis, Ae l’ordre és invers: *‘k.i pr.i*.

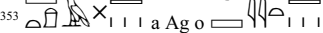

N-XIIIa (19-ad): En algunes versions apareix la preposició ³⁵⁶.

N-XIIIa (21-ae): a Ani, Pc, Pd i Ae.

³⁵⁰ Ag, Ap, An, La, Pc, Pk, Pj, Pd, Da, Dabis, Cb, Pf i Ani. Al *WB*, I, 338, 7-8 (epítet d’Osiris o adjectiu “cansat”, amb el signe com a segon determinatiu a partir de la dinastia XIX).

³⁵¹ *WB*, IV, 296:

³⁵² a Ag i Ani.

³⁵³ a Ag o a Ani.

³⁵⁴ Ani, Ag, Aa, An, La, Pc, Pk, Pj, Pd, Ap, Da, Dabis, Ae, Cb, Cd i Pf.

³⁵⁵ Ani, Ag, An, La, Pc, Pk, Pj, Pd, Ap, Da, Dabis, Ae, Cb, Cd i Pf.

³⁵⁶ Ag, At, La, Ap, Da, Cb, Cd i Pf.

22 h: a cap versió apareix . A Ba, Am, Cd i Pf el sufix és . El mateix passa a la columna 23. El sufix és a La, Ba i Cd.

24-25 i: es tracta d'un signe que per la seva posició al final de la columna és difícil la seva lectura. La versió més similar a la de Sennedjem és Pc, de manera que creiem que el signe hauria de ser .

25 j: Ag continua amb una preposició i pronom sufix de segona persona plural: “amb vosaltres”.

25 k: ³⁷⁵ només a An i La. A la resta de versions ³⁷⁶ *ir.tw wdw.f*, “les seves ordres són executades”.

26 l: com a Sennedjem algunes versions ³⁷⁷ inclouen el nom del difunt.

27 m: també a La i Dabis. a An, Pc, Ba i Ia. Pk i Da tenen tots dos determinatius ³⁷⁸.

27 n: aquest signe queda poc clar. A la majoria de versions ³⁷⁹ el signe és .

³⁷⁵ WB, I, 113, 9.

³⁷⁶ Ag, Aa, Pc, Pk, Pd, Da, Dabis, Ba, Ia, Cb, Cd i Pf.

³⁷⁷ An, La, Pk, Da, Dabis, Ia, Cd i Pf. Algunes d'elles, afegixen el verb *šms.f* “caminar” (que podem traduir com “pugui caminar”) abans del nom: Da, Dabis, Ia i Cd. Pc i Ba també inclouen aquest verb encara que no donen el nom del difunt.

³⁷⁸ WB, II, 130.

³⁷⁹ An, La, Pc, Da, Dabis, Ia i Ani.

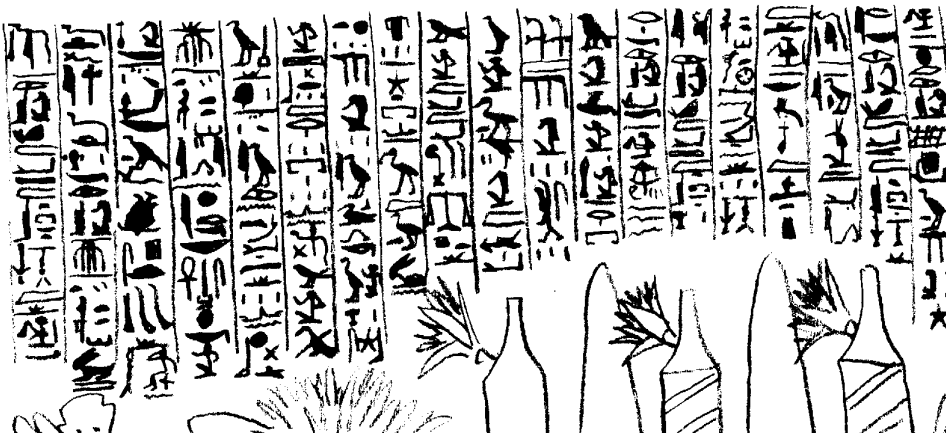
6.6.2.3 Textos N-XIIIc de la paret Nord

Dins aquest text trobem algunes frases del capítol CXXV del *Llibre dels Morts* que corresponen a la negació dels pecats. Mostrem, igual que en altres textos, una còpia global i a sota un parell de versions ampliades amb més detall.

N-XIIIc

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38

no m'ha estat trobada la meva culpa a la balança. Tot m'ha comptat com un d'aquests Seguidors d'Horus. Jo sóc servidor del temple del teu nom Osiris. Que em puguis donar alè i aigua. Així diu l'Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat a l'oest de Tebes de la Veritat Sennedjem, justificat, Senyor ben honrat en pau. Paraules dites per Anubis: Vine! tu, Osiris Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat sota Osiris. Els déus de la Duat et van rebre. Tu vas ser posat en el teu lloc a la necròpolis on has estat purificat amb encens. Així, el teu cos s'uneix com tu crees a qui està al capdavant. Ell és un d'aquests déus que estan a la Duat, Seguidor de Socar a Ro-setau. Tu adores (a) Re quan ell brilla. Puguis tu complaure'l quan moris (lit. ell es pon en vida). Així diu l'Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat. Paraules dites per Maat, Filla de Re. Així diu l'Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat: prosperitat per entrar i prosperitat per venir. Ell s'aparta en presència d'Osiris. Ell viu al costat d'Onofre com un d'aquests déus Seguidors d'Horus. Ell no és apartat de les portes de la Duat. Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat a l'oest de Tebes, Sennedjem, justificat".

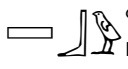

6.6.2.4 Comentari dels textos N-XIIIc de la paret Nord.

Realment només trobem un parell d'oracions comunes amb la resta de textos. El text ha estat adaptat a Sennedjem i es tracta de l'enumeració dels seus pecats. Com no hi ha textos paral·lels només comentarem aquestes dues oracions, que són les següents:

N-XIIIc (5-a). La negació a Sennedjem es forma , mentre que a la resta de variants només .

N-XIIIc (5-b). El determinatiu de la paraula és a Ani, Aa, Ad, Pb, Pc, Pa, Cd, Ae, Lc, Ac, Ab i Pf ³⁸⁰. A altres versions el determinatiu o determinatius no són gaire diferents a la majoria: a Ta: , a La i finalment trobem a Le. De manera que queda clar que els determinatius de la paraula tenen a veure amb dividir (X) i acció portada a terme amb la mà (o).

N-XIIIc (6-c). , *šbw*, "ofrenes de menjar"³⁸¹ també apareix a Ba. La variant que més es repeteix és a Ani, Pb, Pc, Ca, Ta, Ae, Pe, Ac, Ab, Ik, Cd, Ax. En canvi, molt diferent a Ad i La: . Així, creiem que el determinatiu que indica divisió X s'ha vist arrossegat per la paraula precedent i, efectivament, aquí seria un error.

³⁸⁰ Els determinatius de la paraula poden ser diversos: , , .

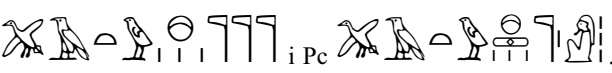
³⁸¹ *WB*, IV, 437, 8:

N-XIIIc (6-d). Les variants d'aquesta paraula³⁸² són molt similars: Aa, Ad, Pb, Pc, Pa, Cd, Ae, Lc, Ac,

Ab, Pf és , Ani , a Pa o a La.

N-XIIIc (6-e). El signe X hauria d'anar davant de ³⁸³.

N-XIIIc (6-7-f). L'oració presenta diferents variants que ens ajuden a entendre el final de l'oració: Pa,

Ca, La i Pe: ; Ani, Aa, Ad, Pb, Ta, Ae, Lb, Lc, Ac, Ab, Ba, Ik, Cd:
. De manera que el signe \ s'ha confós amb

.

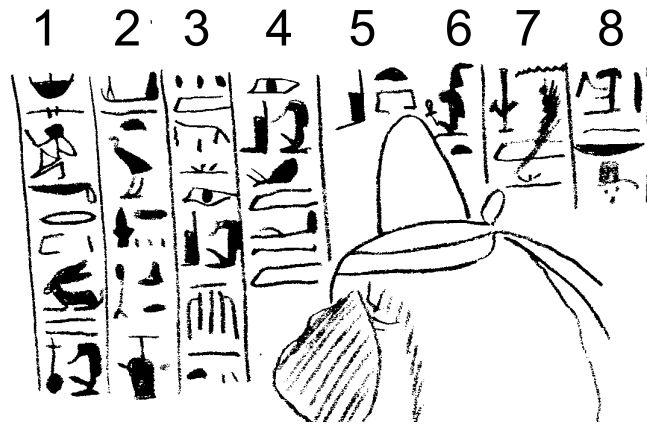
³⁸² WB, II, 397, 6-7:

³⁸³ WB, III, 213, 17.

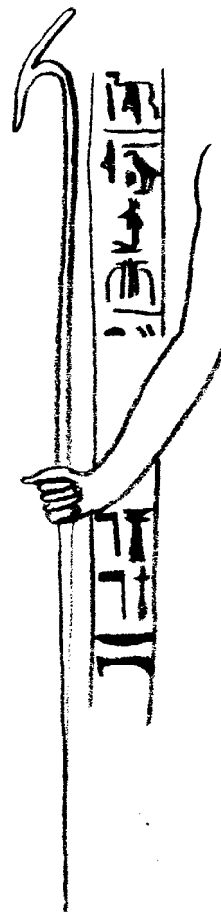

6.6.2.5 Textos N-XIII d i N-XIII e

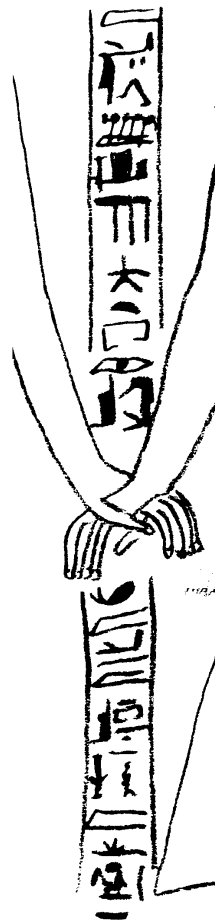
N-XIII d

N-XIII e-1

N-XIII e-2

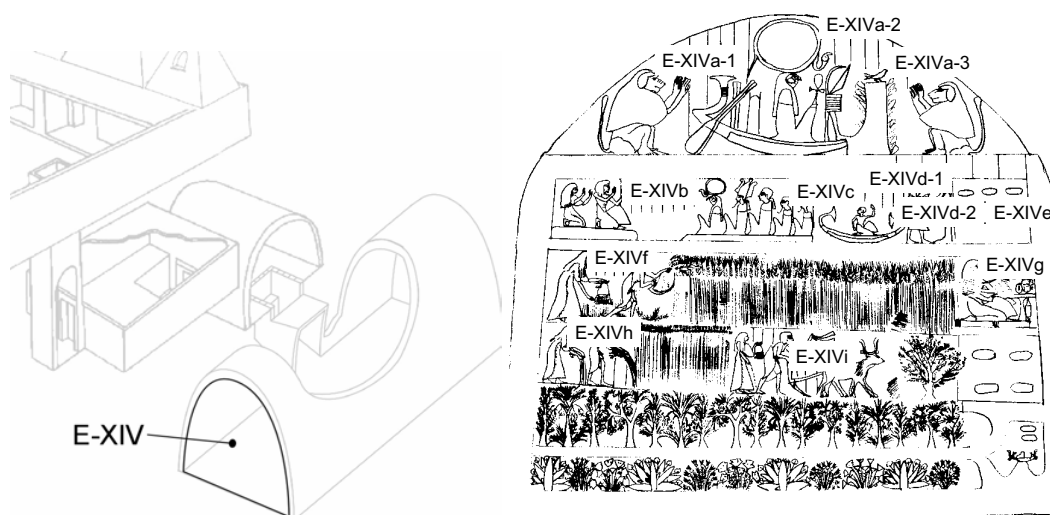

6.7 Textos de la paret Est

Els textos d'aquesta paret són curts. No apareix cap fragment del *Llibre dels Morts*, tot i que l'escena que emmarca els textos, els Camps de Iaru, sí que fan referència al capítol CX. La majoria de les inscripcions són fórmules d'adoració i d'ofrenes i noms dels difunts. Encara que també trobem una escena d'una temàtica diferent: la inscripció E-XIVd-2 acompanya una escena on el fill de Sennedjem, Khonsu, està celebrant la cerimònia de l'Obertura de la Boca.

6.7.1 Localització dels textos de la paret Est

Troblem dos grups d'inscripcions. La part inferior de la paret conté la representació dels Camps de Iaru amb algunes inscripcions curtes inscrites entre mig. La part superior de la paret, el timpà, on es representa al déu Re fent la seva sortida al dia, també té inscripcions.

Figura 6.7

Localització de la paret Est (imatge esquerra) i dels textos d'aquesta paret (imatge dreta).

- Timpà:

E-XIVa: Re-Haractes en la seva barca solar. Dos babuïns.

Text:

E-XIVa-1: Fórmula d'adoració en dues columnes. De dreta a esquerra.

E-XIVa-2: Paraules dites per Re-Haractes. Set petites columnes escrites de dreta a esquerra.

E-XIVa-3: Fórmula d'adoració. Una columna escrita d'esquerra a dreta.

- Primer registre

E-XIVb: Sennedjem i Ineferti agenollats davant cinc déus asseguts.

Text: Fórmula d'adoració. Deu columnes escrites de dreta a esquerra.

E-XIVc: Rahotep en una barca.

Text: Nom de Rahotep.

E-XIVd: Khonsu realitzant l'Obertura de la Boca.

Text:

E-XIVd-1: Nom de Khonsu.

E-XIVd-2: Obrir la Boca.

E-XIVe: Paraules pronunciades per Sennedjem. Dues línies horitzontals de dreta a esquerra.

- Segon registre: Sennedjem i Iineferti segant i recollint el blat.

E-XIVf: Paraules pronunciades per Sennedjem i Iineferti. Sis columnes de dreta a esquerra.

E-XIVg: Sennedjem davant una taula d'ofrenes.

Text: Paraules de Sennedjem, de dreta a esquerra.

- Tercer registre

E-XIVh: Sennedjem i Iineferti recollint el lli.

Text: Paraules de Sennedjem i Iineferti. Escrites de dreta a esquerra.

E-XIVi: Sennedjem i Iineferti conreant la terra.

Text: Paraules de Sennedjem i Iineferti, de dreta a esquerra.

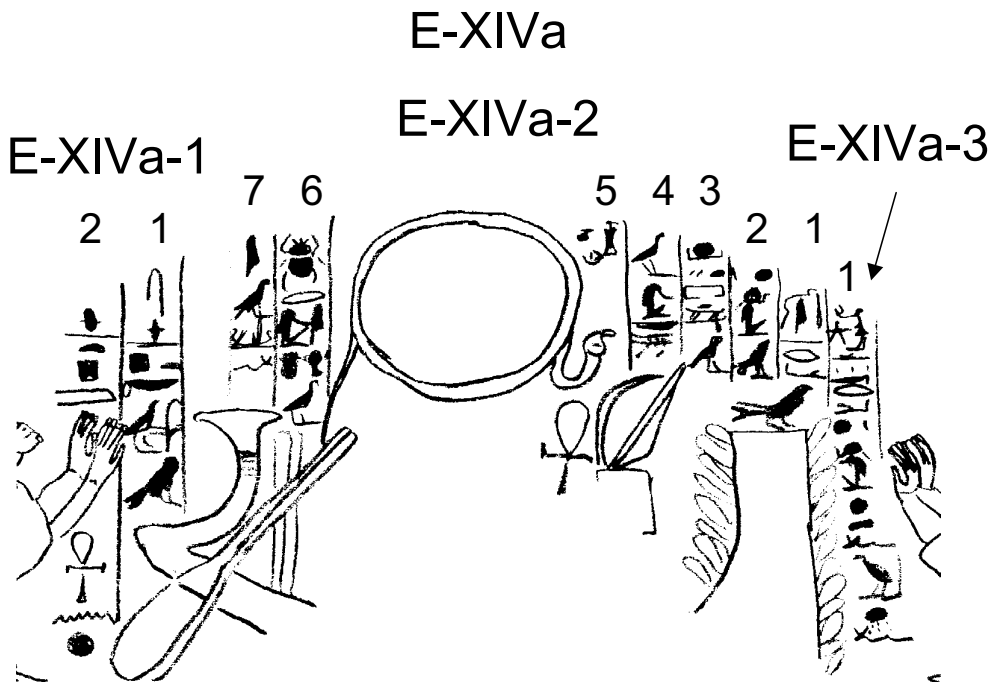
- Quart registre: vegetació. Anepígraf.

- Cinquè registre: vegetació. Anepígraf.

6.7.2 Còpia, interpretació i traducció dels textos de la paret Est

Hem agrupat els textos segons els registres descrits al sub apartat anterior.

6.7.2.1 Textos del timpà:

E-XIVa-1:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Sigues-li propici quan vagis a morir (quan el sol s’amaga)”

E-XIVa-2:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Paraules dites per Re-Haractes-Atum, Senyor de les Dues Terres d’Heliòpolis. Khepri que està al mig de la seva barca sagrada”

E-XIVa-3:

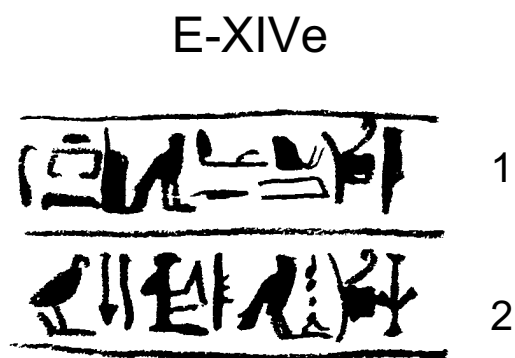
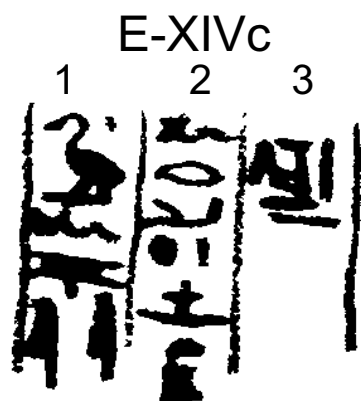
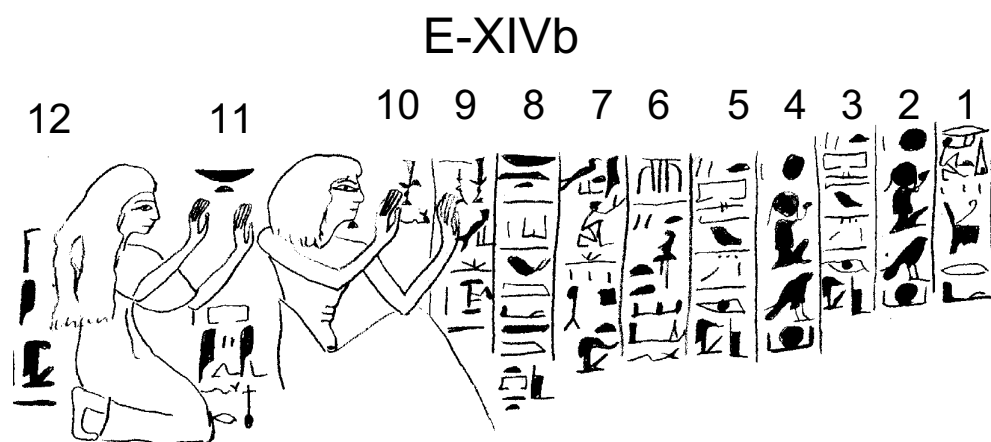
Interpretació dels signes:

Traducció:

“Adoració a Re quan ell brilla”

6.7.2.2 Textos del registre 1 de la paret Est

E-XIVb:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Adoració a Re-Haractes que llaura la terra d’Osiris, que presideix Occident, que ell pugui donar (...), Ptah, senyor de Maat i del ka del Servidor en el Lloc de la Veritat, Senmedjem, justificat i la seva germana, la Senyora de la Casa, Ineferti, justificada”

E-XIVc:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“El seu fill, el seu estimat, Rahotep, justificat”

E-XIVd-1:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“El seu fill, el seu estimat, Khonsu, justificat.”

E-XIVd-2:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Que s’obri la teva boca, Osiris Senmedjem”

E-XIVe:

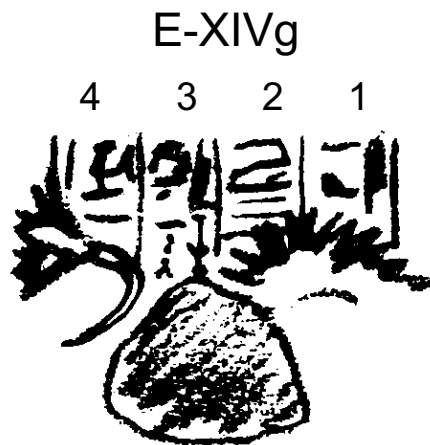
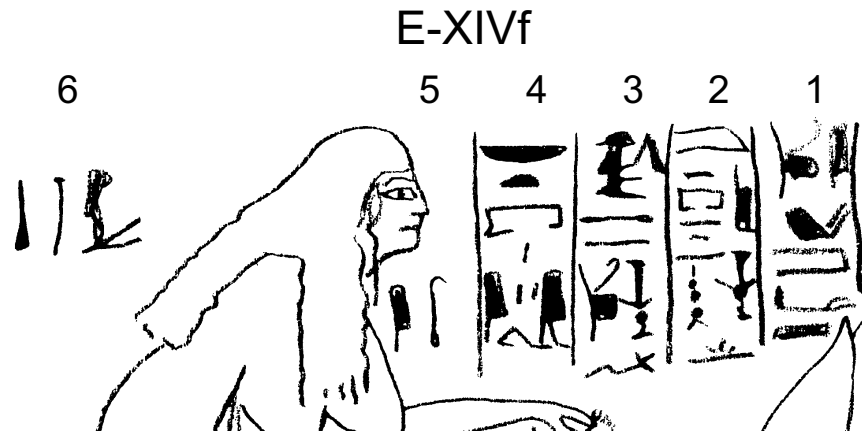
Interpretació dels signes:

Traducció:

“Així diu l’Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat”

6.7.2.3 Textos del registre 2 de la paret Est

E-XIVf:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Així diu el Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat, la seva germana, la Senyora de la Casa, Iineferti, justificada”

E-XIVg:

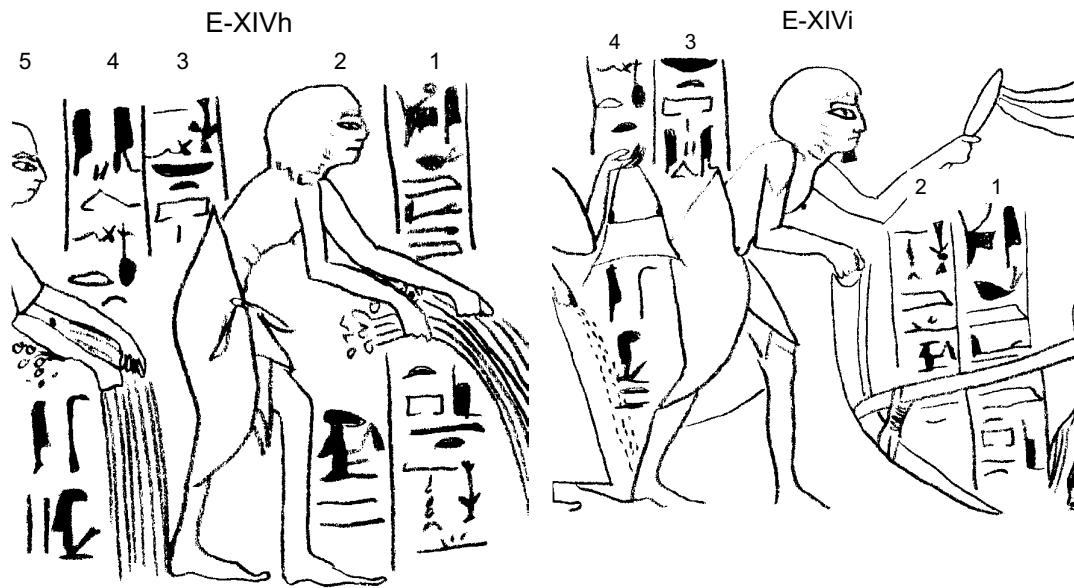
Interpretació dels signes:

Traducció:

“Així diu el Servidor en el Lloc de la Veritat, Senne{djem}, justificat”

6.7.2.4 Textos del registre 3 de la paret Est

E-XIVh:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Així diu el Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat. La seva germana, la Senyora de la Casa, Iineferti, justificada”

E-XIVi:

Interpretació dels signes:

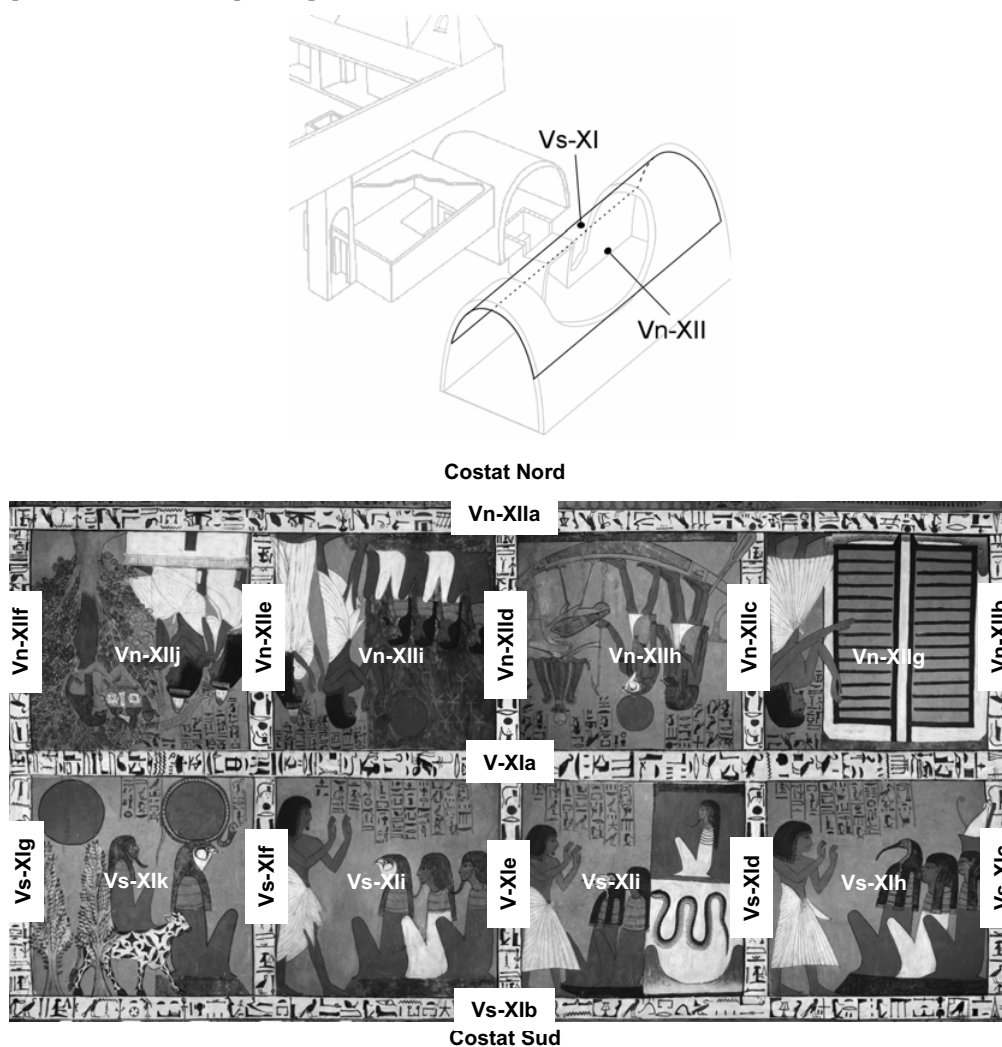

Traducció:

“Així diu el servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat. La Senyora de la Casa, Iineferti, justificada”

6.8 Textos de la volta.

La volta té un total de vuit vinyetes que corresponen a diferents capítols del *Llibre dels Morts*. A l'interior de cadascuna d'elles trobem algunes columnes de text, que ens identifiquen al difunt (Sennedjem i, en algun cas, Ineferti) i als déus que també trobem dins d'elles. Aquestes vinyetes o escenes estan separades entre si per bandes de color blanc amb text. Com ja s'ha comentat anteriorment, aquestes bandes blanques semblen recrear les bandes que decoraven les tapes dels taüts i que imitaven les bandes de roba que embolicaven la mòmia. En el cas de la tomba de Sennedjem aquestes bandes ens fan pensar que la cambra sepulcral es va concebre com un gran taüt. Els textos de les bandes són fórmules d'ofrenes, en el cas de la banda central, i fórmules de “*paraules dites per...*” diferents déus: Tot i els Quatre Fills d'Horus, els mateixos déus que apareixen en els laterals dels taüts de Sennedjem, Ineferti o Khonsu, i que eren molt freqüents en els taüts d'aquesta època³⁸⁴.

Figura 6.8

Localització del textos de la volta de la cambra sepulcral.

³⁸⁴ Ikram i Dodson, *The Mummy*, p. 215-228.

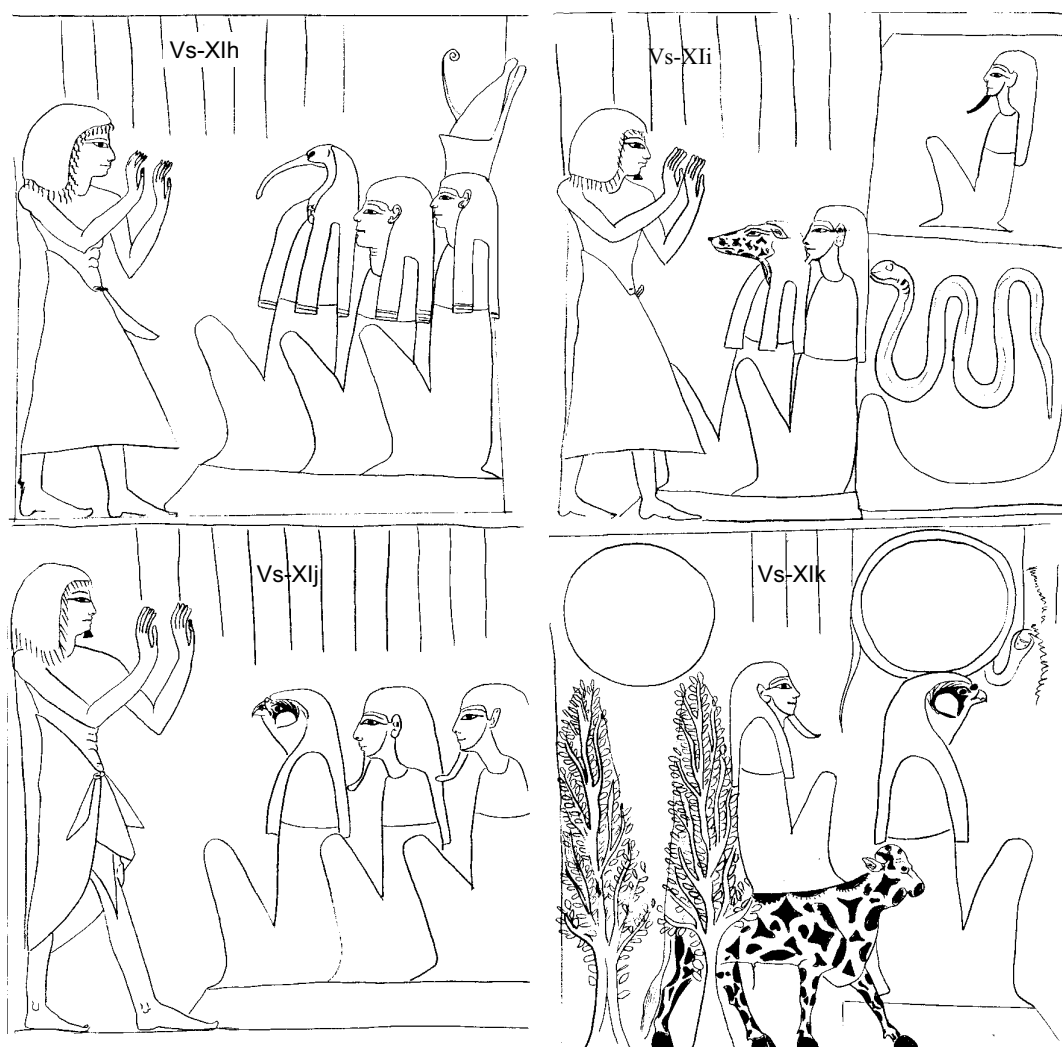
6.8.1 Localització dels textos de la volta

Hem organitzat els textos de la següent manera. Primer estudiarem la banda central que divideix la volta en les seves meitats Sud i Nord (veure Figura 6.8). A continuació ens ocuparem dels textos de les bandes i les vinyetes de la meitat Sud de la volta i a continuació de la seva meitat Nord, conclouent amb aquest apartat tots els textos de la cambra funerària.

Banda Central:

Vs-XIa: Fórmula d'ofrenes. D'esquerra a dreta.

Volta Sud (Vs-XI)

Bandes de jeroglífics:

Vs-XIb: fórmula d'ofrenes. De dreta a esquerra.

Vs-XIc: paraules pronunciades per Tot. De dreta a esquerra.

Vs-XId: paraules pronunciades per Amset. De dreta a esquerra.

Vs-XIe: paraules pronunciades per Anubis. De dreta a esquerra.

Vs-XIf: paraules pronunciades per Duamutef. De dreta a esquerra.

Vs-XIg: paraules pronunciades per Tot. De dreta a esquerra.

Vinyetes:

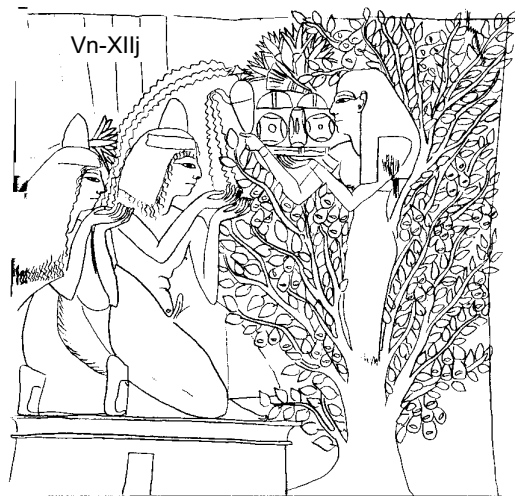
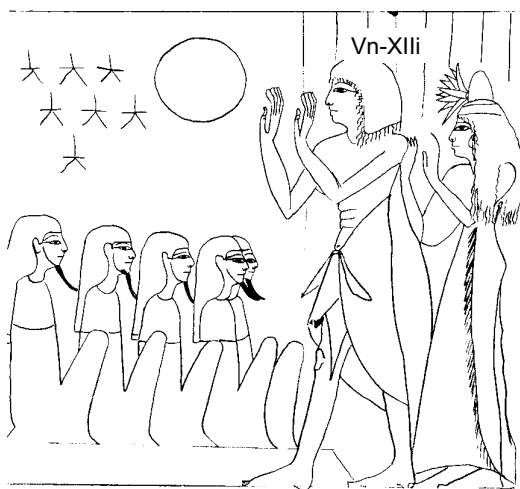
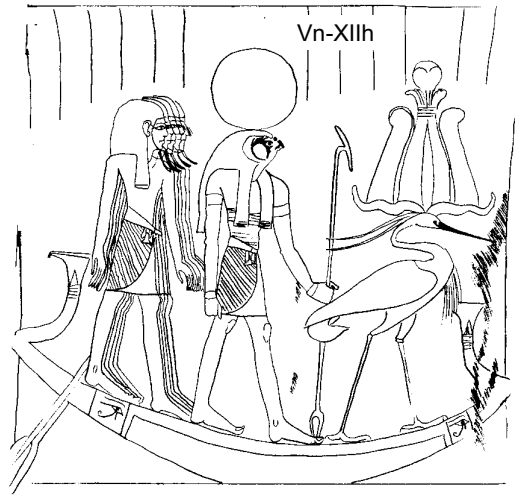
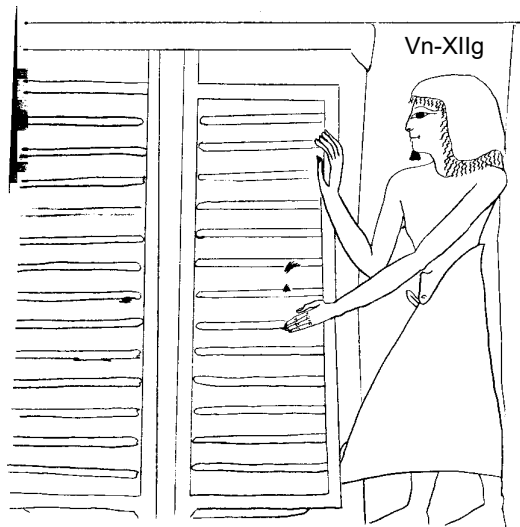
Vs-XIh: vinyeta del capítol CXVI. Fórmula d'adoració. Nou columnes escrites de dreta a esquerra.

Vs-XIi: vinyeta del capítol CVIII. Fórmula d'adoració. Set columnes escrites de dreta a esquerra.

Vs-XIj: vinyeta del capítol CXII. Fórmula d'adoració, onze columnes escrites de dreta a esquerra.

Vs-XIk: vinyeta del capítol CIX. Paraules pronunciades per Re-Haractes, en quatre columnes.

Volta nord (Vn-XII):

Bandes jeroglífiques:

Vn-XIIa: fórmula d'ofrenes. D'esquerra a dreta.

Vn-XIIb: Paraules pronunciades per Tot. D'esquerra a dreta.

Vn-XIIc: paraules pronunciades per Hapi. D'esquerra a dreta.

Vn-XIId: paraules pronunciades per Anubis. D'esquerra a dreta.

Vn-XIIE: paraules pronunciades per Qebehseuf. D'esquerra a dreta.

Vn-XIIF: paraules pronunciades per Tot. D'esquerra a dreta.

Vinyetes:

Vn-XIIg: Vinyeta del capítol LXVIII. Paraules pronunciades per Sennedjem. D'esquerra a dreta.

Vn-XIIh: Vinyeta del capítol XV, C o CXXXIII. Nom de Benu, de Re-Haractes i epítet i la Gran Ennèada. D'esquerra a dreta en onze columnes.

Vn-XIIi: Vinyeta del capítol CXXXV. Fórmula d'adoració. De dreta a esquerra en vuit columnes.

Vn-XIIj: Vinyeta del capítol LIX. Nom de Nut i epítet. Fórmula d'ofrenes en cinc columnes, de dreta a esquerra.

6.8.2 Còpia, interpretació i traducció dels textos de la volta de la cambra

Dividim aquest sub apartat en tres parts, començat per la banda central, seguint per la part sud de la volta i acabant per la part nord de la volta.

6.8.2.1 Textos de la banda central de la volta

V-XIa

V-XIa:

Interpretació dels signes:

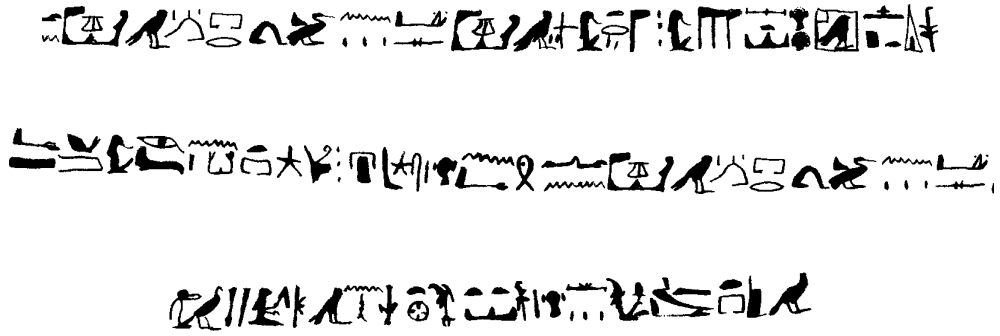

Traducció:

“Una ofrena que el rei dona a Osiris-Onofre, que presideix Occident. Aquest és el primer fill de Gueb, el gran dels cinc déus (primordials), pare de tots els déus vers l’eternitat-nhh, que està al mig de <...>, el Rei de l’Alt i Baix Egipte, príncep de l’eternitat-dt, Ptah-Socar, Senyor del Santuari. Puguis tu donar-me alè i aigua, Osiris Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat”

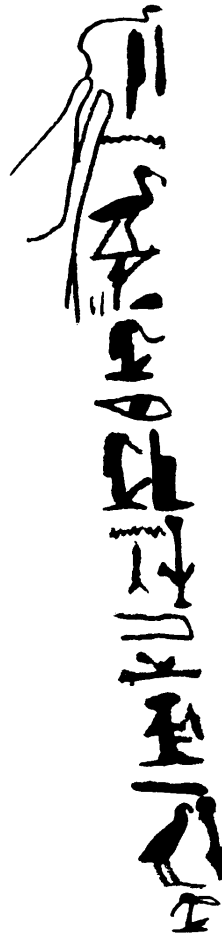
6.8.2.2 Textos de la part Sud de la volta

Vs-XIb

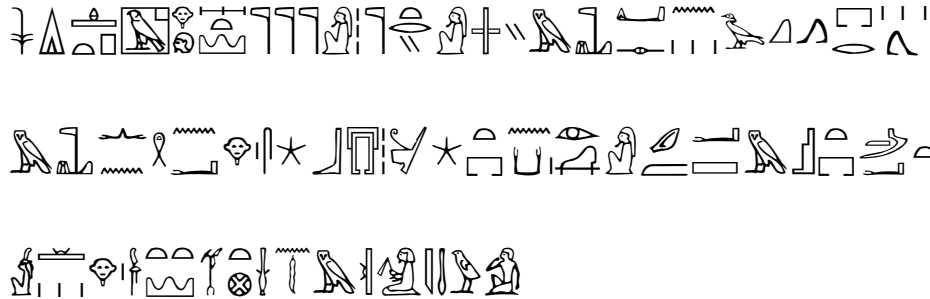
Vs-Xd

Vs-XIc

Vs-XIb:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Una ofrena que el rei dóna a Hathor., Mestressa de la Necròpolis dels déus que estan a la necròpolis. Permetin ells entrar i sortir de la necròpolis i que no sigui apartat de les portes de la Duat, pel ka de l’Osiris Servidor en el Lloc de la Veritat a l’oest de Tebes, Sennedjem, justificat”.

Vs-XIc:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Paraules dites per Tot, Osiris Sennedjem, justificat”

Vs-XId:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Paraules dites per l’honorat per Amsset, l’Osiris Sennedjem, justificat”

Vs-Xlg

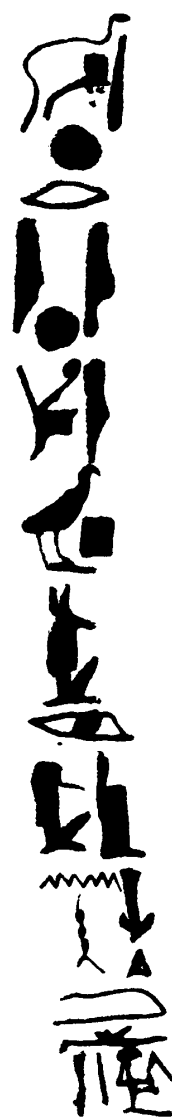
A vertical column of ten hieroglyphs. From top to bottom: a seated figure with a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, and a lotus flower.

Vs-Xlf

A vertical column of ten hieroglyphs. From top to bottom: a seated figure with a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, and a lotus flower.

Vs-Xle

A vertical column of ten hieroglyphs. From top to bottom: a seated figure with a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, a lotus flower, and a lotus flower.

Vs-XIe:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Paraules dites per l’honorat per Anubis, l’Osiris Sennedjem, justificat”

Vs-XIf:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Paraules dites per l’honorat per Duamutef, l’Osiris Sennedjem, justificat”

Vs-XIg:

Interpretació dels signes:

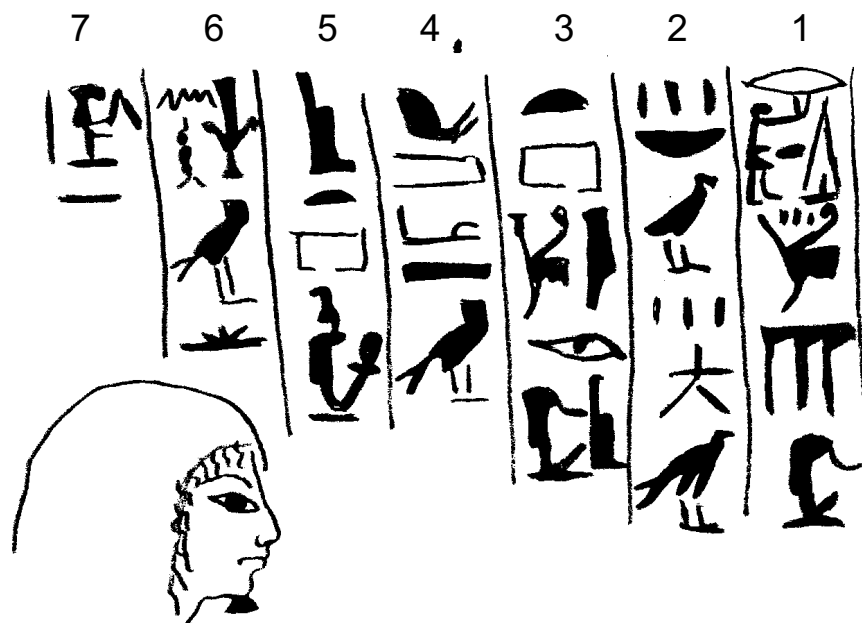
Traducció:

“Paraules dites per Tot, Osiris Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat”

Vs-XIh

Vs-Xli

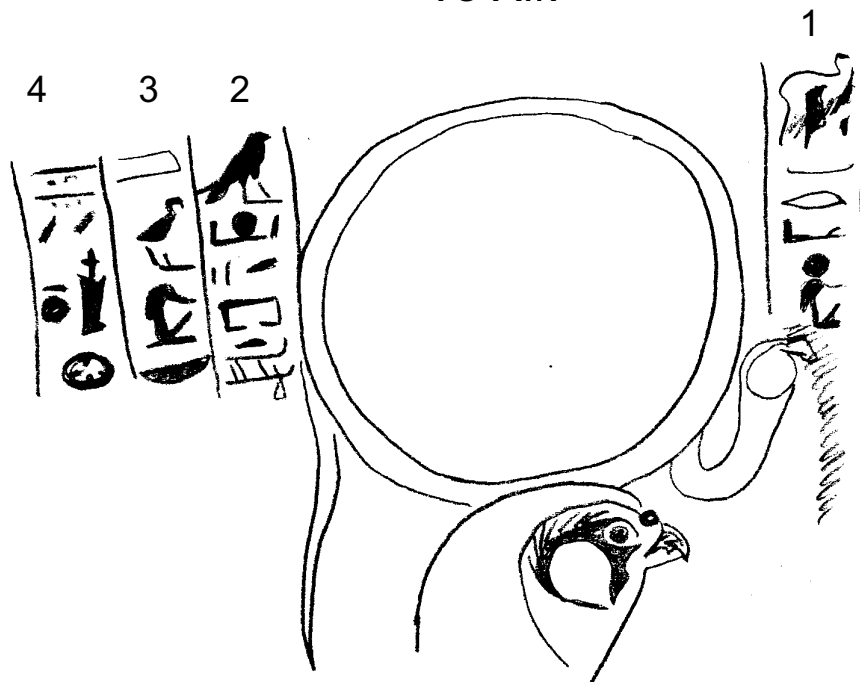

Vs-XIj

Vs-XIk

Vs-XIj:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Adoració (a) tots els déus de la Veritat. Pugui donar adoració sobre la teva bella boca i sigues tu favorable al teu ka, Re, Senyor del ka del Servidor en el Lloc de la Veritat a l'oest de Tebes, Sennedjem, justificat, senyor ben honrat, en pau”.

Vs-XIk:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Paraules dites per Re-Haractes-Atum, Senyor de les Dues Terres d'Heliòpolis”

6.8.2.3 Textos de la part Nord de la volta

Vn-XIIa

A horizontal line of Etruscan script consisting of approximately 25 characters.

A horizontal line of Etruscan script consisting of approximately 25 characters.

A horizontal line of Etruscan script consisting of approximately 10 characters.

Vn-XIIb

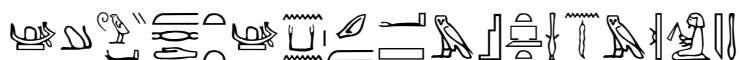
A vertical line of Etruscan script consisting of approximately 15 characters.

Vn-XIIc

A vertical line of Etruscan script consisting of approximately 15 characters.

Vn-XIIa:

Interpretació dels signes:

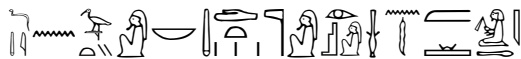

Traducció:

“Una ofrena que el rei dóna a Re-Haractes-Atum, Senyor de les Dues Terres d’Heliòpolis. Que tu puguis donar-me poder en el cel i fortalesa a la terra i justificació a la necròpolis i navegar davant les estrelles. Tu reps el primer a la barca nocturna i a qui està al final a la barca del matí. Pel ka del Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat”

Vn-XIIb:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Paraules dites per Tot, Senyor de les paraules divines, Osiris Sennedjem, justificat”

Vn-XIIc:

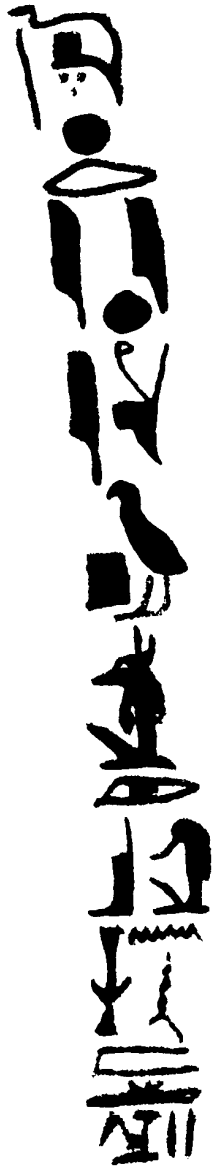
Interpretació dels signes:

Traducció:

“Paraules dites per l’honorat per Hapi, l’Osiris Sennedjem”

Vn-XIId

Vn-XIle

Vn-XIIIf

Vn-XIIId:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Paraules dites per l'honrat per Anubis, l'Osiris Sennedjem, justificat”

Vn-XIIe:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Paraules dites per l'honrat per Qebhseuf, l'Osiris Sennedjem, justificat”

Vn-XIIIf:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Paraules dites per Tot, Senyor d'Hermòpolis. Així diu l'Osiris, Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem”

Vn-XIIg

Vn-XIIg:

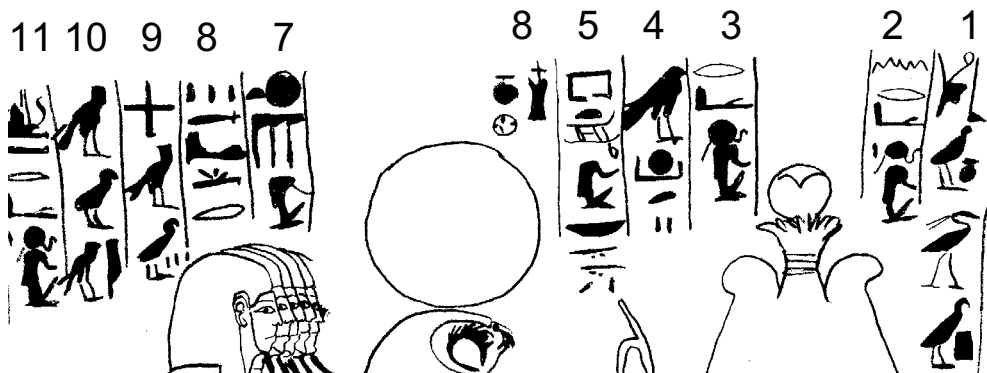
Interpretació dels signes:

Traducció:

“Així diu l’Osiris Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat”

Vn-XIIh

Vn-XIli

Vn-XIIIh:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“Aquest és Benu (ànima) de Re”.

“Re-Haractes-Atum, Senyor de les Dues Terres d’Heliòpolis”.

“La Gran Ennèada, que està al mig de la Barca Sagrada de Re”

Vn-XIIIi:

Interpretació dels signes:

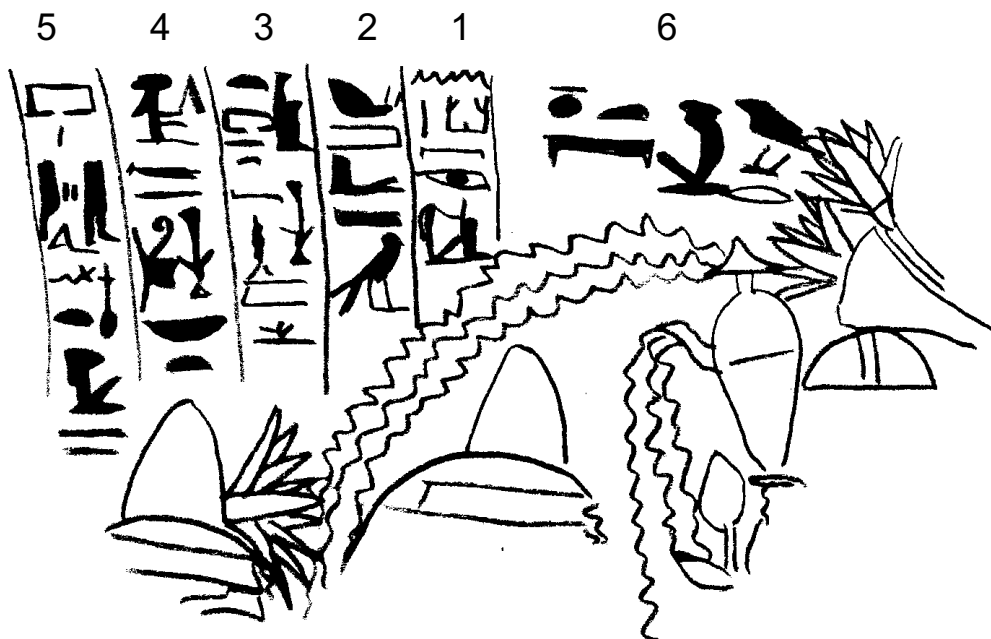

Traducció:

“Adoració a tots déus del Cel pel ka del Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat i la seva germana, la Senyora de la Casa, Iineferti, justificada”.

Vn-XIIj

Vn-XIIj:

Interpretació dels signes:

Traducció:

“pel ka del Servidor en el Lloc de la Veritat, Sennedjem, justificat i la seva germana, la Senyora de la Casa, Ineferti, justificada”

Línia 6:

“Nut la Gran”

6.9 Comentaris dels textos de la cambra funerària.

En els textos egipcis trobem normalment el mateix nom (ja sigui d'un déu o d'un personatge) escrit de diferents formes i acompanyat de diferents títols i epítets. Aquesta tomba no es cap excepció. La varietat en les formes dels noms poden ser degudes a dues causes. És possible que realment existís, com passa amb els idiomes moderns, variants acceptades per un mateix nom. Però també queda patent en alguns casos que les variants que trobem es deuen a errors de la transcripció feta per l'escriba. En aquest apartat hem compilat tots els noms de déu i de personatges amb les seves variants, així com els títols i epítets que els acompanyen. Aquesta informació pot ser útil per altres investigadors a l'hora d'analitzar altres textos o per contribuir a ampliar el catàleg de variants nominals existents.

Respecte al títols dels personatges ens permeten fer-nos una idea de les relacions de parentiu existents entre ells i la seva posició social i/o professional. Així sabem que Khonsu, que és fill de Sennedjem i Ineferti, no tenia el títol que té el seu pare ("Servidor en el Lloc de la Veritat") en el moment en el que es va decorar la tomba. Malgrat això sí que trobem a Khonsu acompanyat d'aquest títol en objectes que es van trobar a l'interior de la cambra (per exemple, en el seu sarcòfag). Podem pensar que, a la mort del seu pare, ell era encara massa jove per poder rebre el títol, però que més endavant sí que el va aconseguir.

Dividim aquest anàlisi en dos blocs, la llista de divinitats per una banda, i la de personatges per l'altra. Finalment, en un últim sub-apartat hem fet una recopilació dels signes escrits de forma peculiar comparada amb la llista de Gardiner, que és la que hem fet servir per la interpretació dels signes en el nostre treball. Hem de tenir en compte que la llista de Gardiner es correspon a l'Egipci clàssic, mentre que ja des de la dinastia XVIII es feia servir neoegipci. Per tant, és factible que hi hagi hagut una evolució d'alguns signes. En altres casos, per raons d'espai és possible que s'hagin modificat o dibuixat de manera més esquemàtica. En tot cas, aquest recull permetrà també contribuir a un estudi de l'evolució dels jeroglífics, tasca que queda fora de l'abast d'aquest treball.

6.9.1 Noms de divinitats i les seves variants que apareixen a la cambra:

Troblem en total 24 noms de déus. Els més citats són, en primer lloc, Osiris, i després Re, les principals divinitats en aquesta època i que apareixen en el *Llibre dels Morts*. Trobem també divinitats protectores, com els Quatre Fills d'Horus, Nut, etc. I a més a més, trobem divinitats que són citades una única vegada com Xu o Gueb.

6.9.1.1 Re-Haractes:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>r^c-hr-3hty</i>		E-XIVb (1-3)
		E-XIVb(4)
		D-Ia; Md-IIb

Epítets	Epigrafia	Localització
"qui llaura la terra d'Osiris"		E-XIVb (3); E-XIVb (5)

6.9.1.2 Atum:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>itmw</i>		D-Ib
		D-Ic(1-2)
		W-IXb (1); CW-VIa(10)

6.9.1.3 Re-Haractes-Atum:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>r^c-hr-3hty-itmw</i>		Vs-XIk(1-3)
		Vs-XIIh(3-5)
		Vn-XIIa
		E-XIVa-2(1-4)

Epítets	Epigrafia	Localització
<i>nb 3wy iwnw</i> "Senyor de les Dues Terres d'Heliópolis"		Vs-XIk(1-3); Vs-XIIh(3-5); E-XIVa-2(1-4), Vn-XIIa

6.9.1.4 Osiris:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>wsir</i>		D-Id; Me-IIa; P-IVa-2(2); P-IVa-1(1); CE-VIIa(2); CE-VIIa(6); CE-VIIa(7); CE-VIIa(9); S-Xc (2); E-XIVb (3); E-XIVb (5)E-XIVb(6); W-IXb(2); W-IXc(1); N-XIIIa (1); N-XIIIa (7); N-XIIIa (11); N-XIIIa (12); N-XIIIa (18); N-XIIIa (20); N-XIIIa (23); N-XIIIc (2-3); N-XIIIc (13); N-XIIIc (33); N-XIIIId(3),

Epítets	Epigrafia	Localització
<i>ḥnty imntt</i> “qui presideix Occident”		E-XIVb(6); P-IVa-1(1-2); S-Xc(2)
		P-IVa-2(2); N-XIIIId(3)
<i>wn-nfr(w)</i> “Onofre”		D-Id
<i>ḥnty imntt wn-nfr(w) nb t-dsr</i> “qui presideix Occident, Onofre, Senyor de la Terra Sagrada”		S-Xc(2)
<i>wn-nfr(w) ḥnty imntt</i> “Onofre, qui presideix Occident”		V-XIa
<i>ḥnty imntt wn-nfr(w) nb t-dsr nb t-f spd bwy ḥnw ḥnty imntt</i> “qui presideix Occident, Onofre, Senyor de la Terra Sagrada, Senyor d’atef, de banyes afilades, jove que presideix Occident”		N-XIIIc(2-3)

6.9.1.5 Onofre:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>wn-nfr(w)</i>		N-XIIIc(33)
		N-XIIIId(1)

6.9.1.6 Anubis:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>inpw</i>		Me-IIa
		N-XIIIc(17); N-XIIIe-1
		Vs-XIe; Vn-XIIId

Epítets	Epigrafia	Localització
<i>nb r-stšw</i> “Senyor de Ro-setau”		Me-IIa
<i>ḥnty šḥ-ntr ntr ʿ3 nb pt</i> “qui presideix la capella divina, gran déu, senyor del Cel”		N-XIIIe-1

6.9.1.7 Hathor.:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>ḥt-ḥr</i>		Me-IIa;

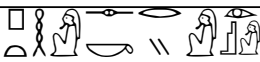
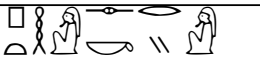
Epítets	Epigrafia	Localització
<i>(ḥry-ib) smt</i> “ <i>(qui resideix a) la Necròpolis</i> ”		Me-IIa
<i>ḥry-ib smt nṯrw nṯry imy ḥrt-nṯr</i> “ <i>qui resideix a la Necròpolis dels déus divins que estan a la Necròpolis</i> ”		Vs-XIb

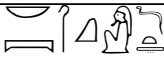
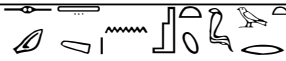
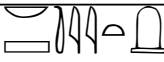
6.9.1.8 Ptah:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>ptḥ</i>		E-XIVb(7)

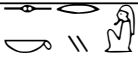
Epítets	Epigrafia	Localització
<i>nb mꜣt</i> “ <i>Senyor de Maat</i> ”		E-XIVb(7)

6.9.1.9 Ptah-Socaris:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>ptḥ skr wsir</i>		P-IVb-1(1-2)
<i>ptḥ skr</i>		P-IVb-2(1-2); V-XIa

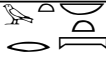

Epítets	Epigrafia	Localització
<i>nb pt ḥkꜣ dt</i> “ <i>Senyor del Cel, Príncep de l'Eternitat-dt</i> ”		P-IVb-1(2)
<i>skꜣ(w) ḫ n ʒst</i> “ <i>qui llaura la terra d'Isis, la Gran</i> ”		P-IVb-2(2-3)
<i>nb štyt</i> “ <i>Senyor del Santuari</i> ”		V-XIa

6.9.1.10 Socar:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>skr</i>		N-XIIIc(24)

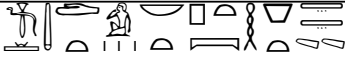
6.9.1.11 Isis:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>3st</i>		P-IVb-1(3); P-IVb-2(2); S-Xa-2(1)

Epítets	Epigrafia	Localització
<i>wrt nbt pt</i> “La Gran, Senyora del Cel”		P-IVb-1(4-5)
<i>wrt</i> “La Gran”		P-IVb-2(3)
<i>wrt ntr-mwt nbt pt hnwt ntrw nbw</i> “La Gran, mare del déu, Senyora del Cel, Mestressa de tots els déus”		S-Xa-2(2-3)

6.9.1.12 Neftis:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>nbt-ht</i>		S-Xa-1(1)

Epítets	Epigrafia	Localització
<i>w3d(t) mdwt nbt pt hnwt t3wy</i> “que fa florir les paraules, Senyora del Cel, Mestressa de les Dues Terres”		S-Xa-1(2-3)

³⁸⁵ El determinatiu de Neftis és una dona amb una gerra trapezoïdal sobre el cap, signe del qual no disposem a la llista de Gardiner i, per tant, en el nostre programa informàtic.

6.9.1.13 Re:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
r ^c		CW-VIa(2); CW-VIa(8); CW-VIa(9); CE-VIIa(3); CE-VIIa(6); Cs-VIII(1)
		Vs-XIIh(2); Vs-XIIh(11)
		Vs-XIj(5-6)
		N-XIIIc(25); N-XIIIc(29-30); E-XIVa-3
		W-IXb(1)

Epítets	Epigrafia	Localització
nb n k3 n N "Senyor del ka de N."		Vs-XIj(6)

6.9.1.14 Tot:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
dhwty		W-IXc; N-XIIIa(6-7); N-XIIIa(14); N-XIIIc(10); Vs-XIh(2-4); Vs-XIc; Vs-XIg; Vn-XIIb; Vn-XIIc;

Epítets	Epigrafia	Localització
nb hmnw		Vn-XIIc
sš m3 ^c t n psdt "Senyor d'Hermòpolis, Escriba de l'ordre de l'Ennèada"		Vs-XIh(3-5)
nsw nhh "Sobirà de l'Eternitat-nhh"		W-IXc(2)
nb mdw-ntr "Senyor de les paraules divines"		Vn-XIIb

³⁸⁶ Faltaria el primer signe del nom de la ciutat d'Hermòpolis, que tampoc es troba al programa informàtic utilitzat.

³⁸⁷ Veure nota anterior.

³⁸⁸ el determinatiu d'aquesta deessa porta una creu *ankh* al genoll.

6.9.1.15 Nut

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>nwt</i>	 ³⁸⁹	N-XIIIa(4); Vs-XIIj(6)

Epítets	Epigrafia	Localització
<i>wrt</i> “La Gran”		Vs-XIIj(6)

6.9.1.16 Horus:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>hr</i>		CE-VIIa(5); N-XIIIa(6); N-XIIIa(14); N-XIIIa(17); N-XIIIa(20); N-XIIIc(6); N-XIIIc(34-35)

6.9.1.17 Khepri:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>hpr</i>		E-XIVa-2(6)

Epítets	Epigrafia	Localització
<i>hr(y)-ib w3.f</i> “que està al mig de la seva Barca Sagrada”		E-XIVa-2(6)

6.9.1.18 Gueb:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>gb</i>		V-XIa

6.9.1.19 Xu:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>šw</i>		CW-VIa(3)

³⁸⁹ El determinatiu de Nut és una dona amb una gerra trapezoïdal sobre el cap, signe del qual no disposem a la llista de Gardiner i, per tant, en el nostre programa informàtic.

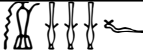
6.9.1.20 Maat:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>mꜣꜥt</i>		D-Ia
		Vs-XIj(2)
		E-XIVb(8)

6.9.1.21 Hapi:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>ḥpy</i>		Vn-XIIc

6.9.1.22 Qebehsenuf:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>ḳbh-snw.f</i>		Vn-XIIe

6.9.1.23 Amsset:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>imstꜥ</i>		Vs-XId

6.9.1.24 Duamutef:

Nom de la divinitat	Epigrafia	Localització
<i>dwꜣ-mwt.f</i>		Vs-XIf

6.9.2 Els noms propis de personatges de la tomba

A continuació donarem la llista completa dels noms propis que apareixen a les pintures de la cambra sepulcral, que inclou els títols que acompanyen aquests noms. També farem una llista de les variants de cada nom, és a dir, en el cas que apareguin escrits més d'una vegada, comprovarem si l'epigrafia canvia en algun element, per si hi hagués algun error, si fossin maneres diferents d'escriure un mateix nom, o bé, si es tractés de persones diferents.

A les pintures de la cambra les esposes tenen el títol de “*la seva germana, la Senyora de la Casa*”. En algun cas, a més, s'afegeix el de “*la seva estimada*”. També veurem les diferents maneres d'escriure aquests títols.

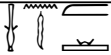

Sobre els títols dels homes trobem el de “*Servidor en el Lloc de la Veritat*” que en ocasions es completa “*a l'Oest de Tebes*”. El títol en qüestió el porten Sennedjem i el seu fill Khabekhnet. Aquest últim té un altre títol, “*Cridat d'Amon a la ciutat del Sud*”, encara que hem de distingir dos personatges amb aquest nom, Khabekhnet, fill de Sennedjem i, com el seu pare, *Servidor en el Lloc de la Veritat*. I el segon Khabekhnet, pare de Sennedjem, que porta el segon dels títols esmentats.

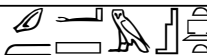
Aquest llistat de noms, a més, serà fonamental per després, en el catàleg de les peces trobades a l'interior de la cambra, comprovar els noms i veure quins altres personatges estaven possiblement enterrats amb Sennedjem, a més de confirmar parentius familiars o, fins i tot, fixar-nos en nous títols dels personatges, com és el cas de Khonsu, fill de Sennedjem, que a la tomba apareix citat dues vegades, però sense cap títol. En canvi, tant al seu sarcòfag com taüts i objectes que li pertanyen té el mateix títol que el seu pare i del seu germà gran.

Recordem, abans que tot, que el difunt es converteix en Osiris un cop a resultat justificat, per la qual cosa, davant dels títols dels personatges sol aparèixer “*Osiris N.*”:

Epigrafia	Localització
	Me-IIa; Md-IIIb; P-Va(1); P-Vb(10); Cs-VIII(1); W-IXa(2); S-Xa-1(4); S-Xb-1(1); S-Xb-3(1); S-Xc(5); S-Xd(1); S-Xf(1); S-Xf(9); N-XIIIa(25); N-XIIIc(14); N-XIIIc(18); N-XIIIc(28); N-XIIIc(30); N-XIIIc(37); N-XIIId(4); N-XIIIe-2; E-XIVd-2; Vs-XIh(5); Vs-XIi(3); Vs-XIIj(1)
	Me-IIb; P-IVa-2(3)
	P-IVb-2(3)

6.9.2.1 Sennedjem³⁹⁰

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>sn-ndm</i>		P-Va; P-Vb(11); Cs-VIII(2); W-IXa(4); S-Xa-1(4-5); S-Xb-1(2); S-Xc(5); N-XIIIa(26); N-XIIIc(1); N-XIIIc(15-16); N-XIIIc(28); N-XIIIc(30); N-XIIIc(38); N-XIIId(7); N-XIIIe-2; E-XIVi(2); Vs-XIh(8); Vs-XIj(8-9); Vs-XIIg(2); Vs-XIIf(5); Vs-XIIj(3)
	 ³⁹¹	D-Ia; D-Ic; Md-IIIa; Md-IIIb (dues vegades)
		D-Id
		Me-IIa
		Me-IIb
		P-IVa-2(4-5)
		E-XIVd-2
		E-XIVe
		N-XIIIc(9); N-XIIIc(18); E-XIVf(2); E-XIVh(1)
		Vs-XIi(6); E-XIVb(9)

Títols	Epigrafia	Localització
<i>sdm-ꜥš m st-mꜥt</i> “Servidor en el Lloc de la Veritat”		D-Ia; D-Id; M-IIa; Cs-VIII(1-2); P-Vb(10-11); W-IXa(2-3); S-Xa-1(4); S-Xa-2(1-2); S-Xb-3(1-2); N-XIIIc(1); N-XIIIc(18); N-XIIIc(28); N-XIIIc(30); N-XIIIe-2; E-XIVb(8); E-XIVf(1-2); E-XIVg(1-3); E-XIVh(1); E-XIVi(1); Vs-XIIf(4)
		P-IVa-2(3-4); Vs-XIIj(2-3)

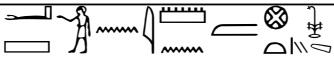
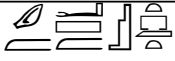

³⁹⁰ Ranke, *PN*, p. 309, nº 7.

³⁹¹ Degut al mal estat de conservació de les peces on apareix aquesta epigrafia, ens hem fixat en el que Toda va veure i copiar.

6.9.2.3 *Khabekhmet*³⁹⁴:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>ḥꜥ-bḥnt</i>		P-IVb-2(4)
		S-Xb-5(4-5); S-Xf(12)

Títols	Epigrafia	Localització
<i>ꜥš(w) n imn niwt rsy</i> “Cridat d’Amon a la ciutat del Sud”		S-Xb-5(1-3)
<i>sdm-ꜥš m st-mꜥt</i> “Servidor en el Lloc de la Veritat”		P-IVb-2(3)
<i>sdm-ꜥš m st-mꜥt ḥr imntt wꜥst</i> “Servidor en el Lloc de la Veritat a l’Oest de Tebes”		S-Xf(9-11)

6.9.2.4 *Ir-nefer*³⁹⁵:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>ir(w)- nfr</i>		P-IVa-2(9-10)
		S-Xf(23-24)

6.9.2.5 *Khonsu*³⁹⁶:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>ḥnsw</i>		P-IVb-2(7); S-Xf(26)
		E-XIVd-1(2)

6.9.2.6 *Pakhar*:

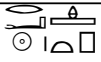
Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>pꜥḥꜥr</i>		P-IVb-2(5)

³⁹⁴ Ranke, *PN*, p. 263, n° 15.

³⁹⁵ Ranke, *PN*, p. 39, n° 28.

³⁹⁶ Ranke, *PN*, p. 270, n° 16.

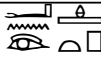
6.9.2.7 *Rahotep*³⁹⁷:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>r^c-ḥtp</i>		P-IVb-2(6); S-Xf(21-22); E-XIVc(2)

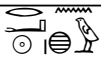
6.9.2.8 *Ramesu*³⁹⁸:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>r^c-ms(w)</i>		P-IVb-2(8); S-Xf(28)

6.9.2.9 *Anhotep*³⁹⁹:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>ʿn-ḥtp(w)</i>		P-IVb-2(9); S-Xf(31-32)

6.9.2.10 *Ranekhu*⁴⁰⁰:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>r^c-nhw</i>		P-IVb-2(10)
		S-Xbnens; S-Xf(33-34)

6.9.2.11 *Bunekhete*⁴⁰¹:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>bw-nḥt.f</i>		S-Xb-2(5)
		S-Xf(18-19)

³⁹⁷ Ranke, *PN*, p. 219, n° 15.

³⁹⁸ Ranke, *PN*, p. 218, n° 3.

³⁹⁹ Ranke, *PN*, p. 61, n° 26.

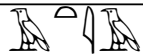
⁴⁰⁰ Ranke, *PN*, p. 219, n° 11.

⁴⁰¹ Ranke, *PN*, p. 94, n° 7.

6.9.2.12 Djaro^{402,403}:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>ḏ-r</i>		S-Xb-3(3-5); S-Xb-4(2-3)

6.9.2.13 Taia:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>tā</i>		S-Xb-3(8-10); S-Xfnens

Títols	Epigrafia	Localització
<i>nbt pr</i> “Senyora de la Casa”		S-Xb-3(6-7)

6.9.2.14 Roma⁴⁰⁴:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>r-m</i> ^c		S-Xb-4(4-5); S-Xb-6(5)

6.9.2.15 Tahenu⁴⁰⁵:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>tā-hnw</i>		S-Xb-5(6-7)

Títols	Epigrafia	Localització
<i>nbt pr</i> “Senyora de la Casa”		S-Xb-3(6)

⁴⁰² Ranke, *PN*, p. 392, n° 15.

⁴⁰³ W.A. Ward diu que aquest nom correspon al nom Hurrita *Zilli*, i ell i la seva esposa Taia eren els pares d'ineferti. Taia, segons aquest autor, també seria un nom estranger (W.A. Ward, *Foreigners Living in the Village*, a Lesko, ed., *Pharaoh's workers. The villagers of Deir-el-Medina*, Itahaca and London, 1994, pp. 61-85).

⁴⁰⁴ Ranke, *PN*, p. 222, n° 9.

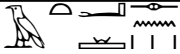
⁴⁰⁵ Ranke, *PN*, p. 361, n° 15.

6.9.2.16 Rosu⁴⁰⁶:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
r-sw		S-Xb-5(8-9)

Títols	Epigrafia	Localització
nbt pr “Senyora de la Casa”		S-Xb-3(8)

6.9.2.17 Taa-senu⁴⁰⁷:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
t3<-snw		S-Xbnens

6.9.2.18 Hotepu⁴⁰⁸:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
htpw		S-Xbnens

6.9.2.19 Teti⁴⁰⁹:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
tt.i		S-Xf(1)

6.9.2.20 Mesu⁴¹⁰:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
msw		S-Xf(6)

⁴⁰⁶ Ranke, *PN*, p. 226, n° 17.

⁴⁰⁷ Ranke, *PN*, p. 355, n° 2.

⁴⁰⁸ Ranke, *PN*, p. 260, n° 9.

⁴⁰⁹ Ranke, *PN*, p. 385, n° 25.

⁴¹⁰ Ranke, *PN*, p. 165, n° 11.

6.9.2.21 *Sakh*⁴¹¹:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>s3h</i>		S-Xf(15-16)

Títols	Epigrafia	Localització
<i>nbt pr</i> “Senyora de la Casa”		S-Xf(15)

6.9.2.22 *Henut-uret*⁴¹²:

Nom del personatge	Epigrafia	Localització
<i>hnwt-wrt</i>		S-Xfnens

Els noms dels personatges van seguits per “justificat” o “justificada”, per assenyalar que han passat el Judici d’Osiris. En la majoria dels casos per aquesta paraula es fa servir el determinatiu d’home () o dona () segons sigui el cas i . Només en pocs casos tenim variants:

Epigrafia	Localització
	S-Xf(20); E-XIVe(2)
	S-Xb-4(5); S-Xf(30); N-XIII d(8)
	S-Xa-1(5); S-Xf(2-5)
	N-XIIIc(16); Vs-XIj(10-11)

6.9.3 Variants epigràfiques dels símbols dels textos de la cambra

En aquest apartat farem un llistat d’aquells símbols que no apareixen a Gardiner. D’aquesta manera pensem que s’apreciaran els detalls dels signes, així com la seva evolució. En general, els signes dels textos de la cambra són bastant esquemàtics, sense entrar en detalls interiors: tenim l’exemple clar de dos signes com són i , que no es distingeixen, ja que en tots els casos és una esfera negra la

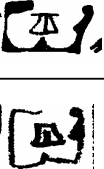

que els representa a ambdós. En canvi, hi ha signes com el vaixell, , amb molts detalls: .

⁴¹¹ Ranke, *PN*, p. 299, n° 23.

⁴¹² Ranke, *PN*, p. 243, n° 1.

Durant aquest capítol hem vist una còpia dels textos i una interpretació dels mateixos. A vegades la dificultat de lectura ha motivat la interpretació, signes superposats per motiu d'espai, signes nous... per això, al costat dels signes de la cambra inclourem la interpretació que fem nosaltres sobre el llistat Gardiner.

Llistat de variants de signes:

Signe a la cambra	SIGNE A GARDINER (INTERPRETACIÓ)
	

Signe a la cambra	SIGNE A GARDINER (INTERPRETACIÓ)
	No existeix a Gardiner, per tant, per no portar a confusions, hem deixat un espai en blanc. Es localitza a CW-VIIa(3 i 5)

Signe a la cambra	SIGNE A GARDINER (INTERPRETACIÓ)
	

Signe a la cambra	SIGNE A GARDINER (INTERPRETACIÓ)
	No hi ha equivalent a Gardiner. Per tant no s'ha interpretat, deixant l'espai en blanc. A Vn- XIIIf i Vs-XIh.

Signe a la cambra	SIGNE A GARDINER (INTERPRETACIÓ)
	

Signe a la cambra	SIGNE A GARDINER (INTERPRETACIÓ)
	

Signe a la cambra	SIGNE A GARDINER (INTERPRETACIÓ)
	

Signe a la cambra	SIGNE A GARDINER (INTERPRETACIÓ)
	

Signe a la cambra	SIGNE A GARDINER (INTERPRETACIÓ)
	

Signe a la cambra	SIGNE A GARDINER (INTERPRETACIÓ)
	
	

Signe a la cambra	SIGNE A GARDINER (INTERPRETACIÓ)
	

Signe a la cambra	SIGNE A GARDINER (INTERPRETACIÓ)
	

Signe a la cambra	SIGNE A GARDINER (INTERPRETACIÓ)
	

Signe a la cambra	SIGNE A GARDINER (INTERPRETACIÓ)
	

6.10 Conclusions

El primer que ens va cridar l'atenció quan vam començar l'estudi dels textos, va ser l'extraordinària quantitat que hi havia, però sobretot, el seu magnífic estat de conservació. Malgrat això hem pogut constatar que els textos que trobem als elements arquitectònics, és a dir, la llinda, muntants i porta, però especialment els dos primers, són les parts de la cambra en més mal estat de conservació. Recordem el que havíem vist en la descripció de la tomba, quan Eduard Toda explicava que es van trencar per poder conservar intacta la porta:

«El deseo de salvar la puerta de madera, que podíamos considerar como ejemplar único en el mundo, nos hizo romper el dintel de piedra (...)»⁴¹⁴

Degut a aquest fet hem vist com les peces tenen fragments que no podem llegir. Malgrat això s'ha pogut identificar el tipus de text del qual es tractava, sobretot gràcies a les notes de Toda⁴¹⁵.

La porta està millor conservada que les peces anteriors, però també ens hem trobat amb zones dels textos difícils de llegir, especialment a la part interior, on trobem els capítols LXXII i XVII del *Llibre dels Morts*.

Els textos del corredor també estan força malmesos i costa llegir-los, especialment perquè actualment es troben coberts per una xarxa. Però la resta de les inscripcions mostren un estat de conservació espectacular.

En aquest capítol hem intentat assolir un dels principals objectius fixats al començament del nostre treball. L'objectiu era fer un anàlisi comparatiu entre els textos del *Llibre dels Morts* que apareixen a la tomba de Sennedjem, amb les diferents versions en paper de les quals disposem.

Hem comprovat que dins la cambra sepulcral hi ha escrits fragments dels següents capítols del *Llibre dels Morts*:

Capítol LXXII a la porta d'entrada a la cambra sepulcral, part interior (P-Vb)

⁴¹³ Només apareix així escrit a P-IVb-2(2-3) i E-XIVb(3 i 5) dins de la paraula *sḳ*. La interpretació d'aquest signe ens deixa molts dubtes.

⁴¹⁴ Toda, *Son Notém*, p.21.

⁴¹⁵ Toda, *Son Notém*.

Capítol XVII a la porta d'entrada de la cambra sepulcral (P-Vb) que segueix al capítol LXXII. També trobem aquest capítol al corredor d'entrada, paret oest (Cw-VIa) i paret est (Ce-VIIa).

Capítol CXLVIII a la paret Oest (W-IXb)

Capítol I que comença a la paret Oest (W-IXc) i a la paret Nord (N-XIIIa)

Capítol CXLVI a la paret sud (S-Xe)

Capítol CXXV només en poques línies dins el text N-XIIIc de la paret Nord.

En la comparació que hem fet amb altres versions del *Llibre dels Morts* hem conclòs:

El capítol XVII de la cambra sepulcral de Sennedjem té clares semblances amb el papir *La* (Papir de Leyden II) i *An* (Papir British Museum 9940). Però les ortografies i els errors que es repeteixen a Sennedjem també les trobem a Nefertari. Aquest fet ens va començar a impressionar, ja que, si tenim en compte que es tracta de personatges contemporanis, podríem establir una relació entre els artesans que van escriure els dos textos.

El capítol CXLVI només té els noms dels guardians de la porta i, per tant, només són fragments de cadascuna de les portes. Aquest fet no permet veure excessives similituds amb altres versions. Però aquest “resum del capítol” és també el que trobem a la tomba de Nefertari, és a dir, només llegim el nom dels guardians de les portes. Malauradament el text de Nefertari presenta forces llacunes. El text de Sennedjem sembla tenir forces similituds amb Ani i Nefertari a la porta 2, 5 i 9.

El capítol I i LXXII tenen clares semblances amb el papir *La* (Papir de Leyden II) i *An* (Papir British Museum 9940).

El capítol CXLVIII només s'ha pogut comparar amb tres altres versions. Creiem que es tracta d'un fragment molt curt per establir una similitud, ja que en alguns casos errors o coincidències ortogràfiques no corresponen a la mateixa versió. El mateix ens passa amb el capítol CXXV. En el cas d'aquests capítols la comparació amb altres versions ens ha ajudat a completar el text a Sennedjem, en fragments que no apareixen, així com finals d'oració que s'ometen.

Per una altra banda també hem vist les diferents versions dels noms propis que apareixen a la cambra. En aquest apartat hem comprovat que hi ha un nom per Sennedjem que es repeteix amb més freqüència que

els altres: . Les altres ortografies canvien pocs elements: per , o per . Per

una altra banda creiem que la variant seria un error de l'escriba, ja que no apareix en cap més variant i no forma part del nom.

Pel que fa a títols sembla que “*Servidor en el Lloc de la Veritat*” és la versió abreujada de “*Servidor en el Lloc de la Veritat a l'Oest de Tebes*”, que porten tant Sennedjem com el seu fill Khabekhnet. A la cambra apareix un altre títol “*Cridat d'Amon a la ciutat del Sud*”, que també porta Khabekhnet. Però si ens fixem en el text on ens apareix, veiem que poden existir dos personatges amb el mateix nom, ja que aquest

segon Khabekhnet està a la paret Sud en el sector dels avantpassats (S-Xb-5)⁴¹⁶, mentre que l'altre Khabekhnet sempre apareix com a fill de Sennedjem (P-IVb-2; S-Xf).

Un cas similar ens passa amb Ranekhu, que apareix tres vegades, però una d'elles com a nen (S-Xfnens), una altra, a la mateixa paret (S-Xf) com a fill o descendent de Sennedjem i una altra a la porta (P-IVb-2).

Dos altres personatges, en aquest cas dos dones, comparteixen el mateix nom: Taia. Una d'elles es troba a la paret Sud dels avantpassats (S-Xb-3); la segona també és una nena que trobem entre els descendents de Sennedjem (S-Xfnens).

També ens agradaria cridar l'atenció sobre el fet que Khabekhnet apareix acompanyat a la cambra per "*la seva germana, la Senyora de la Casa, Sakh*", ja que com veurem quan treballem els objectes, no en trobem cap que pertanyi a aquest personatge femení, però en canvi, trobarem que Khabekhnet va acompanyat per "*La seva germana, la Senyora de la Casa, Isis*", de la qual tindrem una llista d'objectes molt interessants. Pensem que Sakh era la primera dona de Khabekhnet⁴¹⁷, de la qual es deuria divorciar o quedar-se vidu.

---

⁴¹⁶ Bierbrier diu que el personatge amb el nom de "*Cridat d'Amon a la ciutat del Sud*" és el pare de Sennedjem, mentre el que porta el seu mateix títol és el seu fill (Bierbrier, *The Late*, p. 30.)

⁴¹⁷ Bierbrier, *The Late*, p. 30.